

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

другий (магістерський) рівень вищої освіти

на тему **“Оцінка платоспроможності та фінансової стійкості
підприємства та напрями удосконалення методики”**

Виконала: студентка 5 курсу, групи ООЗ-М2
спеціальності 071 “Облік і оподаткування”
Кедик Тетяна Василівна

Керівник доктор економічних наук,
професор кафедри обліку і оподаткування
Василюк Марія Михайлівна

Рецензент кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів
Мигович Тетяна Михайлівна

Івано-Франківськ – 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ Й ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Еволюція наукових поглядів щодо генезису поняття «фінансова стійкість» та «платоспроможність» підприємства	7
1.2. Класифікація факторів, що впливають на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства	17
1.3. Основні компоненти процесу оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємств.....	25
Висновки до розділу 1	39
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТОВ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ДІМ»	40
2.1. Організаційно-економічні засади управління фінансовою стійкістю підприємства.....	40
2.2. Аналіз платоспроможності за даними фінансової звітності	50
2.3. Оцінка фінансової стійкості	60
Висновки до розділу 2	70
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТОВ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ДІМ» В УМОВАХ ВІЙНИ	71
3.1. Проблеми фінансової стійкості в умовах війни.....	71
3.2. Запровадження механізму управління фінансовою стійкістю.....	85
Висновки до розділу 3	95
ВИСНОВКИ.....	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	101
ДОДАТКИ.....	112

ВСТУП

Актуальність теми. У ринковій економіці, яка нині є найпоширенішою формою економічної організації у світі, виробництво економічних товарів ґрунтується на свободі підприємництва та вибору. Роль держави в ринковій економіці полягає лише у встановленні певних обмежень і координації розвитку та перетворення економічної системи в цілому. Сама структура розподілу товарів і послуг формується на основі вільного прийняття рішень споживачами та постачальниками. З цієї причини економічним агентам надається свобода використовувати обмежені економічні ресурси, якими вони володіють або мають у своєму розпорядженні, на власний розсуд. Водночас економічні агенти несуть відповідальність за результати своєї економічної діяльності. Тому всі підприємства, націлені на отримання прибутку або досягнення інших бажаних результатів, будуть стурбовані раціональним використанням ресурсів у процесі досягнення цієї мети і враховуватимуть загрози, які можуть призвести до небажаних результатів.

Питання оцінки фінансової стійкості та фінансової ефективності може бути застосовано до багатьох видів економічної діяльності та може бути визнано по-різному.

Забезпечення фінансової стійкості підприємства – задача, яка стоїть перед власниками бізнесу завжди. А в умовах війни, значного гальмування економіки стає першочергово актуальною як для самого підприємства, так і на макроекономічному рівні. Економічний фронт держави під час війни є одним із питань, забезпечення діяльності якого сприяє поповненню бюджету та збереженню платоспроможності населення.

Через зацікавленість у розвитку економіки не стоїть осторонь допомозі бізнесу і держава. Одним із інструментів застосовується збільшення загальних обсягів кредитування й зокрема пільгового кредитування за зниженими відсотками. Велику частину позик планується надати сільськогосподарським виробникам.

Фінансова стійкість бізнесу в умовах війни формується через механізми, аналогічні до мирного часу. Це забезпечення роботи підприємства, отримання виручки, постійна розробка й реалізація планів розвитку. В часи війни робити все це є не просто складно, а надто складно. Але в кризу швидкість реакції на зовнішнє середовище є вирішальною.

Дослідження теми оцінки платоспроможності та фінансової стійкості підприємства є дуже актуальним і має велике значення для підприємців, фінансових аналітиків, інвесторів, кредиторів та регуляторів. Напрями удосконалення методики оцінки також є важливими, оскільки підприємства постійно стикаються зі змінами у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Оцінка платоспроможності підприємства є ключовим фактором при прийнятті рішень щодо надання кредиту, інвестування, укладання угод та партнерства. Фінансова стійкість підприємства визначає його здатність досягати поставлених цілей, оплату зобов'язань, виконання зобов'язань перед співробітниками, розвиток та інвестування в майбутній розвиток.

З урахуванням швидкого розвитку глобальної економіки, посилення конкуренції і зміни у регуляторному середовищі, оцінка платоспроможності та фінансової стійкості стає ще більш важливою. Кризи, економічні зрушення та нестабільність на фінансових ринках підкреслюють необхідність правильної оцінки фінансового стану підприємств.

Напрями удосконалення методики оцінки платоспроможності та фінансової стійкості включають в себе застосування новітніх фінансових моделей, врахування нестандартних факторів ризику, використання аналітичних інструментів та інноваційних підходів.

Аналіз досліджень і публікацій. Питанням генезису поняття «фінансової стійкості підприємства» займалися такі вчені, як: В. Г. Артеменко, І. О. Бланк, І. Т. Балабанова, А. Е. Воронкова, О. Р. Грабовецький, І. В. Дем'яненко, О. В. Єфімова, М. Я. Коробов, О.Р. Кривицька, М. В. Мельник, О. В. Павловська, С. Цал-Цалко, А. Д. Шеремет та багато інших. Механізм управління фінансовою стійкістю досліджували такі вчені, як: А. О. Верзун, Т. В.

Донченко, О. О. Педик, Г. П. Скляр та інші. Цьому питанню присвячено роботи таких закордонних дослідників, як: Е. І. Альтман, К. Беєрман, Р. Таффлер, Г. Тішоу, Б. Шкариця та ін. Думки кожного з них щодо визначення поняття фінансової стійкості різні, тож зміст цієї категорії потребує подальших досліджень.

Однак питання є досить актуальним і потребує подальшого дослідження.

Інформаційною базою дослідження стали наступні джерела: наукові статті, дисертації та академічні публікації з області фінансового менеджменту, оцінки ризиків та фінансової стійкості підприємств, статистичні дані державних та міжнародних організацій, законодавчі та нормативні акти, які регулюють фінансову діяльність підприємств в Україні.

Метою магістерської роботи є дослідження поняття фінансової стійкості підприємства, вагомості управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю у нинішніх економічних умовах ведення фінансово-господарської діяльності підприємствами.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- дослідити еволюцію наукових поглядів щодо генезису поняття «фінансова стійкість» та «платоспроможність» підприємства;
- провести класифікацію факторів, що впливають на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства;
- розглянути основні компоненти процесу оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємств;
- визначити організаційно-економічні засади управління фінансовою стійкістю підприємства;
- провести аналіз платоспроможності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» за даними фінансової звітності;
- провести оцінку фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім»;
- визначити проблеми фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім» в умовах війни;

– розробити механізм управління фінансовою стійкістю.

Об’єктом дослідження є Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) «Прикарпатський торговий дім». Дослідження спрямоване на аналіз фінансового стану, платоспроможності та стійкості даного підприємства.

Предметом дослідження є аналіз фінансового стану, платоспроможності та фінансової стійкості(ТОВ) «Прикарпатський торговий дім».

Методи дослідження. У роботі було використано такі методи дослідження: системний аналіз – вивчення наукових поглядів щодо генезису поняття «фінансова стійкість» та «платоспроможність»; порівняння – зіставлення факторів, що впливають на фінансову стійкість та платоспроможність; експертна оцінка – дослідження компонентів процесу оцінки фінансової стійкості та платоспроможності; аналіз – для проведення аналізу платоспроможності та фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім» за даними фінансової звітності.

Наукова новизна дипломної роботи полягає в наступних аспектах:

Аналіз платоспроможності та фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім» привносить нові знання та висвітлює специфіку даного конкретного суб’єкта. Робота пропонує напрями удосконалення методики оцінки платоспроможності та фінансової стійкості. Це включає використання нових показників, моделей аналізу та застосування інноваційних методів оцінки фінансової стабільності.

Практична значення. Дослідження має практичне значення для підприємства ТОВ «Прикарпатський торговий дім», оскільки дозволяє отримати об’єктивну оцінку його фінансового стану та стійкості. Рекомендації щодо удосконалення методики можуть сприяти покращенню фінансового управління і прийняттю ефективних рішень.

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (96 найменування), 12 додатків, 25 таблиць, 13 рисунків. Загальний обсяг магістерської роботи становить 100 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ Й ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Еволюція наукових поглядів щодо генезису поняття «фінансова стійкість» та «платоспроможність» підприємства

Фінансова стійкість є важливою передумовою успіху бізнесу. Вона формує імідж організації та є її візитною карткою. Тому компанії та організації повинні завжди пам'ятати про свою фінансову стійкість і вживати заходів щодо її зміцнення.

Корпоративна стійкість – це динамічна, складна і багатогранна концепція. Залежно від специфіки конкретної системи існує безліч підходів до визначення і широке коло питань. Термін «економічна стійкість» уперше було використано під час розгляду проблеми обмеженості природних ресурсів, яка спровокувала енергетичні кризи 1973 і 1979 років. Метою концепції економічної стійкості було забезпечення стабільного розвитку світової економіки за рахунок більш раціонального використання ресурсів. Пізніше вона знайшла відображення в теорії економічної безпеки держави, або «ecosestate» («economic security of state»). Економічна стійкість держави забезпечується тільки в тому разі, якщо її складові (територія, галузі економіки та підприємства) є економічно стійкими.

На думку представників цього підходу, фінансова стійкість формується в результаті одержання підприємствами стабільного прибутку, що створює можливості для вільного управління та ефективного використання коштів, сприяючи ритмічності та надійності процесів постачання матеріалами і технологіями, виробництва та реалізації продукції. Однак сьогодні багато підприємств в Україні продовжують працювати у збиток, але без банкрутства [78, с. 285-286].

Якщо підприємство фінансово стійке, воно менш вразливе до несподіваних змін ринкової кон'юнктури і захищене від банкрутства. Крім

того, що вища стійкість підприємства, то краще воно здатне залучати фінансування та інвестиції, ніж інші підприємства в тому самому секторі економіки. Фінансово стійкі підприємства вчасно погашають свої борги перед державою, позабюджетними фондами, персоналом і підрядниками. Це сприяє зміцненню іміджу («good will»), який є основним компонентом нематеріальних активів підприємства [50, с. 192].

Фінансову стійкість підприємств розглядали в низці робіт вітчизняних і зарубіжних авторів. Важливий внесок було зроблено такими вченими: Дворянською О.М., Лінтуром І.В., Базилінською О.Я., Цал-Цалко Ю.С. та ін. Водночас для оцінки фінансової стійкості необхідні подальші дослідження. Це пов'язано з тим, що кожен автор пропонує свій підхід до визначення цього поняття, який характеризує лише окремі аспекти цієї досить складної економічної категорії [46, с. 651].

Деякі точки зору пов'язують це поняття з економічною безпекою та фінансовою стратегією, але не ототожнюють його з ними. Верзун А. О. вважає фінансову стійкість елементом економічної безпеки підприємства [11], і його думку поділяють Пуцентейло П.Р та Гуменюк О.О. [66, с.24]. Волощук Л.О. та Науменко К.І. акцентують увагу на одній зі складових фінансової стратегії, основними стратегічними завданнями є: «виявлення та оцінка найбільш важливих фінансових ризиків і розробка комплексу заходів щодо їх нейтралізації, забезпечення стабільної платоспроможності та фінансової стійкості, реалізація комплексних рішень у сфері антикризового управління (як превентивних заходів, так і заходів у разі появи ознак кризи)» [13, с. 26]. Поддєрьогін А.М. також розглядає забезпечення фінансової стійкості як частину фінансової стратегії компанії [59, с. 352].

Автори абсолютно по-різному визначають поняття «корпоративна фінансова стійкість». Таблиця 1.1 показує варіації в трактуванні цього поняття, а в Додатку А наведено інші найпоширеніші споріднені поняття, які використовуються дослідниками.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «фінансова стійкість підприємства»

Автор	Визначення
Савицька Г. В.	Це здатність суб'єкта господарювання функціонувати й розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у зовнішньому і внутрішньому середовищі, яке змінюється; що гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику [69, с. 486].
Цал-Цалко Ю. С.	Це стан активів підприємства, що гарантує йому достатню платоспроможність [87].
Ковальов А. І., Привалов В. П.	Це фінансова незалежність підприємства, тобто здатність маневрувати власними коштами, достатня фінансова забезпеченість безперебійного процесу діяльності [38].
Ступка Н.	Це комплексна категорія, яка характеризує стан, структуру та напрями використання фінансових ресурсів підприємства, здатність його виконувати свої зобов'язання, а також ступінь захищеності капіталу від фінансових ризиків та можливість забезпечення такої стійкості, яка зумовить розширене відтворення підприємства у процесі його виробничого циклу.
Дахно І. І., Бабіч Г. В., Барановська В. М.	Це такий стан його фінансових ресурсів, їх розподілу і використання, який забезпечує збереження ніші міжнародного ринку, розвиток підприємства за рахунок росту прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого ризику зовнішньоекономічної діяльності [19, с. 232].
Філімоненков О.С.	Це такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство платоспроможне. Іншими словами, фінансова стійкість підприємства – це таке його становище, коли вкладені в підприємницьку діяльність ресурси окупаються за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечує самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів. Визначається фінансова стійкість відношенням вартості матеріальних оборотних активів (запасів та витрат) до величини власних та позикових джерел коштів для їх формування [79, с. 283].

Продовження таблиці 1.1

Кірейцев Г. Г.	Це стан майна підприємства, що гарантує йому платоспроможність. Фінансова стійкість підприємства передбачає, що ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечувати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів [37].
Крухмаль О. В.	Це здатність системи протистояти зовнішнім чинникам впливу.
Павловська О. В., Фролова Т. О.	Це відображення стабільного перевищення доходів над витратами, забезпечує вільне маневрування грошовими коштами підприємства та завдяки ефективному їх використанню сприяє безперервному процесу виробництва і реалізації продукції [58].
Фурман І. В.	Це ситуація стабільного перевищення грошових надходжень суб'єкта господарювання над його виплатами та незначного впливу змін зовнішнього середовища на запланований фінансовий результат діяльності [83, с. 35].
Зазуляк Х., Миронов Ю.	Це властивість підприємства, яка відображає в процесі взаємодії зовнішніх і внутрішніх чинників впливу досягнення стану фінансової рівноваги і здатність не лише утримувати на відповідному рівні протягом деякого часу основні характеристики діяльності підприємства, але і функціонувати й розвиватися [84].

Отже, фінансова стійкість відноситься до здатності підприємства або організації утримувати стабільну та стійку фінансову позицію протягом тривалого періоду. Це означає, що підприємство має достатні ресурси для забезпечення своїх операцій, виплати зобов'язань, здійснення інвестицій, а також витримує негативні зміни на ринку або в економічному середовищі.

Інші поняття у визначенні терміну «фінансова стійкість» описано в Додатку А.

Таким чином, видно, що поняття фінансової стійкості найчастіше асоціюється з платоспроможністю, дещо рідше – з прибутковістю підприємства та наявністю умов для розвитку, і ще рідше виражається як забезпечення функціонування підприємства (рис. 1.1).

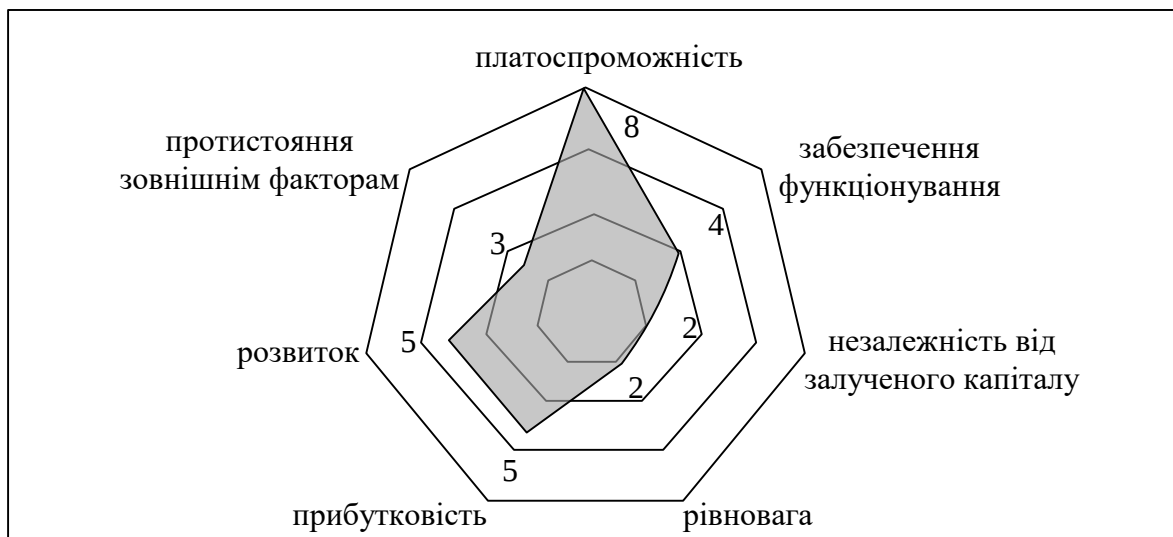

Рис. 1.1. Кількість уживань суміжних понять під час визначення терміна «фінансова стійкість підприємства» [51, с. 164]

Взаємозв'язок між рентабельністю, розвитком підприємства та фінансовою стійкістю потребує особливої уваги. Пов'язуючи ці поняття воедино, можна виокремити умови, необхідні для того, щоб підприємство вважалось фінансово стійким у контексті довгострокового успіху. Водночас фінансово стійкі підприємства можуть мати знижену фінансову ефективність через надмірні резерви або використання невеликих обсягів кредитних ресурсів.

Підприємства з переважанням власного капіталу мають дуже високу фінансову стійкість. У таких випадках значення коефіцієнта автономії може дорівнювати одиниці. Проте підприємства з такою структурою капіталу не можуть забезпечити створення додаткових активів у надзвичайних ситуаціях, коли ринкові умови є сприятливими для зростання, та не використовують фінансові можливості для забезпечення збільшення прибутку на вкладений капітал, що обмежує швидкість розвитку [51, р. 164].

Мулик Я.І. стверджує, що фінансова стійкість характеризує стабільність фінансового становища підприємства і передбачає більшу частку власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів підприємства. Низький рівень фінансової стійкості знижує платоспроможність підприємства, що призводить

до нестачі грошових коштів, необхідних для нормального ведення бізнесу, особливо для своєчасного розрахунку з постачальниками, що є важливим елементом стабільного постачання. Надмірно високий рівень фінансової стійкості може негативно позначитися на результатах господарської діяльності підприємства, призводячи до збільшення витрат, нагромадження надлишкових запасів і резервів, неадекватного використання позикового капіталу, наприклад, за рахунок банківських кредитів Я.І. Мулик також визначає поняття фінансової стійкості в економічній літературі таким чином. Привертаючи увагу до різних альтернатив, концепція ґрунтується на такому стані активів і пасивів підприємства, що дає йому змогу вільно розпоряджатися власним капіталом, грошовими коштами та їх еквівалентами, ефективно використовувати всі свої ресурси та існувати безперервним процесом виробничої, комерційної та фінансової діяльності, відтворення і розширення виробництва. Стверджується, що вона являє собою чіткий опис активів і пасивів компанії. Крім того, вчені трактують фінансову стійкість не як дискретний показник фінансового стану, а як узагальнену характеристику показників, що оцінюють процес управління фінансовими ресурсами конкретного підприємства [52, с. 885].

Таким чином, фінансова стійкість є однією з умов фінансової ефективності, але не гарантує її. Слабка фінансова стійкість призводить до погіршення фінансового здоров'я підприємства, а надмірна фінансова стійкість сповільнює розвиток підприємства та знижує рентабельність, тому в певний момент для окремого підприємства повинно існувати конкретне кількісне значення або набір значень, які відображають оптимальний стан фінансової стійкості для даного підприємства. Крім того, величина фінансової стійкості підприємства має бути величиною, яка відображає його оптимальний стан фінансової стійкості.

Слід зазначити, що в багатьох наукових поглядах поняття «фінансова стійкість» ототожнюється з поняттями «фінансова стабільність», «фінансова рівновага», «економічна стійкість» і «фінансовий стан».

Проаналізувавши значну кількість визначень, В. Чепка та О. Матяш дійшли висновку, що поняття «фінансовий стан» і «фінансова рівновага» є самостійними характеристиками функціонування компанії та мають зовсім інше значення, ніж поняття «фінансова стійкість» [91, с. 652]. Безугла Т.В. стверджує відмінність між поняттями «економічна стійкість» і «фінансова стійкість». За її словами, економічна стійкість – це комплексне поняття, що характеризує здатність підприємства зберігати свою цілісність і рівновагу, незважаючи на негативні та позитивні впливи, що виникають під впливом різноманітних внутрішніх і зовнішніх чинників, та досягається за рахунок ефективного використання ресурсів підприємства [5, с. 99]. В.В. Чепка та О.К. Матяш також вважають неможливим зведення концепції економічної стійкості лише до фінансової стійкості. Це пов'язано з тим, що економічна стійкість містить у собі, крім іншого, такі важливі фактори, що впливають на стан підприємства, як ділова активність і стабільність персоналу [91, с. 650].

Безпосередньо, що поняття фінансової стійкості є ще однією характеристикою, тісно пов'язаною з поняттям фінансової стійкості, Кулакова К. Ю. і Касмініна К. О. аналізують підхід до трактування стійкості складних систем на підставі того, що підприємство є відкритою складною системою, і цитуючи висловлювання Т. М. Конопляник, яка визначає стійкість як властивість збереження цілісності та стабільності системи в довгостроковій перспективі відносно прийнятого напрямку розвитку з урахуванням тенденції постійної зміни й трансформації, а також на основі того, що вона є частиною системи, що не є стійкою, а є її компонентом [44, с. 44]. Інакше кажучи, на думку автора, поняття стійкості передбачає можливість довгострокового розвитку і є одним із компонентів стійкості. Слід підкреслити, що другим компонентом є здатність підтримувати цілісність. Інтерпретуючи вищесказане з точки зору фінансової науки, втрата фінансової цілісності підприємства вважається банкрутством.

Водночас, розглядаючи саме поняття фінансової стійкості, Проценко Я. В. [65, с. 127] стверджує, що в більшості наукових праць і нормативних

документів основною умовою фінансової стійкості підприємства є два елементи:

1) Фінансова стійкість. Це відображає своєчасне забезпечення власним капіталом для ефективного функціонування підприємства, безперервної діяльності, інвестицій та фінансового розвитку [7, с. 134; 63, с. 2-3];

2) Фінансова рівновага. Це відображає відповідність між обсягом формування і використання своїх фінансових ресурсів, потенціалом їхнього зростання і необхідністю створення умов для постійного дотримання оптимальної рівноваги між внутрішніми і зовнішніми джерелами їхнього формування [7, с. 752].

Іншими словами, автор визначає фінансову стійкість як складову фінансової стабільності. Таким чином, видно, що питання про узгодження понять фінансової стійкості та фінансової стабільності все ще залишається відкритим для обговорення, але безсумнівно, що ці терміни мають різне значення.

Найбільш вдале визначення фінансової стійкості являє собою стан, за якого підприємство зберігає здатність уникати фінансової неспроможності, тобто банкрутства. Кулакова С. Ю. і Касмініна К. О. стверджують, що фінансова стійкість складається з прибуткової діяльності, постійної прибутковості та грошового потоку підприємства і тим самим дозволяє вільно маніпулювати фінансовими ресурсами, забезпечує ритмічність і безперервність відтворювального процесу, підтримує конкурентоспроможність підприємства, запобігає неплатоспроможності та банкрутству [44, с. 45]. На підтримку цієї позиції група авторів О. Майборода, І. Косарева та О. Каранда також стверджують, що життєздатність підприємства продовжувати існування залежить від показників його платоспроможності. Підприємства припиняють свою діяльність не тому, що вони недостатньо прибуткові, а тому, що їм не вистачає грошових коштів [48, с. 793].

Фінансова стійкість підприємства залежить від ефективного управління його фінансовими ресурсами і визначається оптимальною структурою активів,

оптимальним співвідношенням власних і позикових коштів, оптимальним співвідношенням активів і джерел їх фінансування. Користувачами результатів аналізу фінансової стійкості є засновники компанії, керівництво, ділові партнери та банки. Оцінюючи фінансову стійкість, зовнішні користувачі можуть визначити майбутні фінансові можливості компанії. Основною метою аналізу фінансової стійкості є визначення здатності компанії протистояти негативному впливу різноманітних чинників (зовнішніх, внутрішніх і непередбачуваних), що впливають на її фінансове становище.

Під час оцінки фінансової стійкості підприємства можна зробити певні висновки залежно від цілей аналізу:

1) власники підприємства (акціонери, інвестори та інші особи, які вклали кошти в статутний капітал) віддають перевагу прийнятному збільшенню своєї частки позикових коштів;

2) кредитори (постачальники ресурсів, банки), навпаки, віддають перевагу підприємствам із вищою часткою капіталу [16, с. 192].

Автор, Н.П. Дуброва, узагальнює наукову думку щодо трактування фінансової стійкості компаній, стверджуючи, що:

1. Під фінансовою стійкістю розуміється фінансова безпека підприємства та його фінансова незалежність від інвесторів і кредиторів.

2. Фінансова стійкість підприємства визначається як здатність фінансової системи підтримувати грошові потоки, незважаючи на зовнішні та внутрішні чинники.

3. Фінансова стійкість формується в процесі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства і є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства і тому є ключовим елементом загальної економічної стійкості підприємства.

4. Фінансова стійкість підприємства – це його здатність здійснювати свою господарську діяльність в умовах підприємницького ризику, мінливого ділового середовища, з метою зміцнення конкурентних переваг організації за

умови врахування інтересів суспільства і держави та максимізації добробуту його власників.

5. Довгострокова фінансова стійкість підприємства характеризується співвідношенням між позиковими і власними коштами [25, с. 90].

При оцінці фінансової стійкості підприємства ефективність його фінансово-господарської діяльності може бути визначена шляхом зіставлення наявності активів за окремими складовими з фактичними результатами діяльності підприємства.

Сьогодні специфіка фінансової стійкості як категорії полягає в її багатогранному характері, що охоплює практично всі фактори, які впливають на діяльність організації. Відходячи від класичної концепції ресурсів, фінансову стійкість можна інтерпретувати через зміну капіталу організації. Суть цієї концепції ґрунтується на виокремленні кількох ключових аспектів зміни капіталу організації, що впливають на формування фінансової стійкості: структура, розподіл і використання капіталу, а також супутні ризики. Ця особливість дає змогу позиціонувати фінансову стійкість організації як безперервний і готовий до змін процес трансформації капіталу в товари (готову продукцію, товари, грошові кошти та ресурси). Основна відмінність такого трактування фінансово-економічних категорій полягає в тому, що воно враховує рух капіталу та необхідність адаптації суб'єктів до просторових умов і часових реалій. На відміну від однобічного трактування фінансової стійкості, що ґрунтується на поняттях ресурсів і капіталу, існує ширший підхід. Згідно з цим дещо утопічним підходом, фінансово стійкою є лише та організація, яка має намір набувати свої активи виключно за рахунок власних ресурсів і не визнає дебіторську та кредиторську заборгованість. Зокрема, ще одним фактом, що підтверджує фінансову стійкість підприємства, є своєчасне погашення його боргів [15, с. 151].

Беручи до уваги наведені вище визначення вчених, можна сказати, що підприємство вважається фінансово стійким, якщо воно є:

– платоспроможним;

- ліквідним;
- кредитоспроможним;
- рентабельним.

Таким чином, незважаючи на те, що існує низка існуючих підходів до трактування поняття «фінансова стійкість» вітчизняними та зарубіжними вченими, визначення універсального трактування для цієї категорії видається сумнівним.

Загалом, під фінансовою стійкістю розуміють ситуацію, коли компанія має достатній обсяг обігових коштів, не залежить від позикових коштів, має високу кредитоспроможність і здатна забезпечити безперебійну господарську діяльність з виробництва та реалізації продукції і надання послуг [14, с. 37].

1.2. Класифікація факторів, що впливають на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства

У сучасних ринкових умовах забезпечення фінансово-економічної стійкості підприємства має велике значення. Фінансова стійкість як складова загальної стійкості підприємства є показником, що характеризує його становище, спроможність до розвитку та можливість забезпечити досягнення поставлених цілей. Фінансова стійкість будь-якого підприємства – це багатфакторна категорія, визначення якої є досить суперечливим за поглядами вчених. Фінансова стійкість – це особливий стан рівноваги підприємства, за якого раціонально використовуються виробничі та фінансові ресурси.

Важливим питанням є проведення дослідження фінансової стійкості, поряд з багатьма іншими факторами, що визначають фінансове становище підприємства в сучасних умовах господарювання.

Фінансова стійкість – це здатність підприємства або організації добре функціонувати і розвиватися, зберігаючи рівновагу як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі. Фінансова стабільність і стійкість підприємства

забезпечується його виробничою, комерційною та фінансовою діяльністю [50, с. 192].

Це визначення чітко показує, що на фінансову стійкість впливають зовнішні та внутрішні чинники. Ступінь впливу цих факторів і фінансових ризиків на фінансову діяльність підприємства залежить від стану фінансового ринку та змін в економічній і політичній ситуації в країні [4, с. 28].

Загалом учені поділяють фінансову стійкість на чотири типи:

Перший тип фінансової стійкості – абсолютна стійкість фінансового становища підприємства: коли запаси і витрати менші за суму власних оборотних коштів і банківських кредитів під запаси.

Другий тип фінансової стійкості – нормальна стійкість фінансового становища підприємства, за якої платоспроможність підприємства гарантована.

Третій тип фінансової стійкості – нестійке (передкризове) фінансове становище, за якого наявне порушення платоспроможності, але зберігається можливість відновлення рівноваги платіжних коштів і платіжних зобов'язань за рахунок залучення тимчасово вільних джерел фінансування в оборотний актив підприємства.

Четвертий тип – критична фінансова ситуація, коли компанія перебуває на межі банкрутства, у цьому разі найчастіше використовують власні обігові кошти, позикові кошти під матеріальні активи і тимчасово вільні джерела фінансування.

Платіжний баланс у таких ситуаціях забезпечується за рахунок прострочених платежів за заробітною платою, банківськими кредитами, постачальникам і бюджетам [83, с. 68]. Таким чином, недостатня фінансова стійкість підприємства може призвести до неплатоспроможності підприємства, внаслідок чого може не вистачити коштів для диверсифікації бізнесу та загального функціонування підприємства. Надмірна фінансова стійкість також має негативний наслідок у вигляді уповільнення розвитку виробничо-господарської діяльності через надлишкові запаси та резерви на підприємстві [5, с. 99]. Підвищення рівня фінансової стійкості підприємств можливе лише за

досягнення певних цілей, таких як усунення надмірної заборгованості підприємств, зміна фінансової стратегії для прискорення економічного зростання та зниження споживання інвестиційних ресурсів підприємств в поточному періоді.

Слід зазначити, що темпи зростання показників фінансової стійкості найбільшою мірою залежать від рентабельності обороту, оборотності капіталу, фінансової діяльності з фінансування та розподілу прибутку на інвестиційні потреби. Таким чином, фінансова стійкість відображає стан фінансових ресурсів і ступінь їх використання, що дає змогу підприємствам забезпечувати безперебійну роботу виробництва і витрати на його диверсифікацію та модернізацію. А процес забезпечення фінансової стійкості підприємства має бути спрямований на мінімізацію негативного впливу зовнішнього і внутрішнього середовища [50, с. 193].

Діяльність підприємств у ситуації критичного розвитку економіки постійно зазнає впливу чинників, спричинених військовими діями на території України, та всіх негативних факторів, що впливають на нестабільність соціально-економічних процесів у країні. У результаті в більшості випадків відбуваються негативні зміни в організації господарської діяльності. Збереження фінансової стійкості в несприятливих умовах ведення бізнесу та мінімізація впливу на діяльність компаній, з якими вони ведуть бізнес, сьогодні є обов'язковою умовою функціонування суб'єктів підприємницької діяльності.

Загальної класифікації чинників, що впливають на фінансову стійкість, не існує, оскільки в різних наукових джерелах наводяться різні класифікації. З аналізу економічної літератури слід відмітити Є. Мниха, Н. Барабаша [81, с. 119] Чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства, можна – поділити за класифікаційними ознаками таким чином:

- за місцем виникнення (внутрішні, зовнішні);
- за масштабом впливу (одиничні, множинні);
- за структурою (прості, складні);
- за передбачуваністю (передбачувані, умовно передбачувані);

- важливість наслідків (первинні, вторинні);
- за ступенем впливу на діяльність підприємства (негативні, позитивні);
- за часом (короткострокові, циклічні, постійні);
- за ступенем здійсненості (висока, середня, низька).

Автори А. Шергіна і Т. Домшина [93, с. 113] вважають найузагальненішою класифікацію чинників, що впливають на фінансову стійкість підприємства, за місцем виникнення, тобто зовнішні та внутрішні. Вони обґрунтовують це тим, що вплив чинників внутрішнього і зовнішнього середовища може бути позитивним або негативним, простим або складним, первинним або вторинним. Автори виокремлюють такі чинники зовнішнього середовища, що мають значний вплив на фінансовий стан підприємств: «нестабільність економічної та політичної ситуації в країні, кризові явища в економіці, неконтрольовані та нестабільні фінансові ринки, низька ефективність управління, сезонні коливання в промисловості, неефективна законодавча база ефективність, відсутність інновацій тощо» [93, с. 104].

Водночас А. Шергіна і Т. Домшина вважають, що істотний вплив на діяльність підприємств справляють такі внутрішні чинники: «недосконалі організаційні структури, неефективна інвестиційна та інноваційна політика, недостатні фінансові ресурси та низький контроль над усіма процесами підприємства» [93, с. 104]. Нижче наведено деякі з найважливіших чинників. Ці чинники здійснюють негативний вплив на фінансову стійкість підприємств. Тому основним завданням підприємства має бути своєчасне проведення аналізу, оцінки та виявлення факторів внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства.

Одним із таких авторів є В. Доля та І. Косарева [23, с. 384]. На додаток до групи внутрішніх і зовнішніх чинників, що впливають на фінансову стійкість підприємства, можна виокремити такі окремі групи: організаційні фактори (рівень маркетингу, рівень використання основних фондів, рівень управління виробництвом); фінансові чинники (характер фінансової стратегії, розмір частки дебіторської заборгованості, рівень вартості капіталу, рівень

фінансового ризику, фінансовий менеджмент); ринкові фактори (монополія на ринку, рівень попиту, рівень пропозиції, стан валютного ринку, стан валюти, стан валюти та інші фактори). Виявлені фактори слід віднести до внутрішніх і зовнішніх чинників, що впливають на фінансову стійкість підприємства. Зрештою ці фактори збігаються з факторами, описаними в іншій літературі, або доповнюють їх.

Л. Киш [36, с. 78] поділяє фактори внутрішнього та зовнішнього середовища, що впливають на фінансову стійкість підприємства, на групи. А саме: операційні (неефективний маркетинг, структура витрат, управління виробництвом, низький рівень кваліфікації персоналу), інвестиційні (перевитрата інвестиційних ресурсів, недосягнення запланованої прибутковості, неефективне управління інвестиціями) та фінансові (неефективна фінансова стратегія, неефективна структура активів, високі капітальні витрати, неефективне управління фінансами, надмірна частка позикового капіталу). З іншого боку, автор [36, с. 78] визначає зовнішні чинники як економічні (зниження національного доходу, зростання безробіття, податкова нестабільність, зниження доходів домогосподарств, зростання інфляції): ринкові (нестабільність обмінного курсу, зниження конкуренції на ринках, зниження попиту): інші (політична нестабільність, негативні демографічні тенденції, стихійні лиха). Ці фактори чинять негативний вплив на фінансову стійкість компаній. Це відбувається тому, що автори не розглядають чинники, які можуть справити позитивний вплив на фінансову стійкість підприємств і поліпшити їхнє фінансове становище.

Більшість авторів [23, 53, 42, 72, 81, 93] акцентують увагу на внутрішніх і зовнішніх факторах, що впливають на фінансову стійкість підприємства, які за своєю природою є легко передбачуваними і можуть визначати сценарій розвитку подій. Однак особливістю зовнішніх факторів є те, що підприємства не мають над ними контролю. Тому при управлінні фінансовою стійкістю підприємств основну увагу слід приділяти внутрішнім факторам, тобто факторам, які повністю залежать від діяльності самого підприємства. Зовнішні

та внутрішні фактори по-різному впливають на фінансову стійкість підприємства, і кожне підприємство має враховувати їхній вплив у своїй діяльності.

Слід зазначити, що всі вищеперераховані фактори є тісно взаємопов'язаними, проте їхній вплив на фінансову стійкість підприємства різний. Інакше кажучи, одні фактори чинять негативний вплив, а інші – позитивний. Загальну класифікацію чинників, що впливають на фінансову стійкість торговельних підприємств, наведено на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на фінансову стійкість торговельного підприємства

Найвпливовішими зовнішніми факторами є економічні фактори. Це пов'язано з тим, що ці фактори створюють усі умови для подальшої фінансово-господарської діяльності торговельних підприємств. Найвпливовішими і найважливішими факторами в цій групі є: інфляція; кон'юнктура ринку; податкова і грошово-кредитна політика країни; рівень промислового і технологічного розвитку ринку бізнесу.

Сьогодні діяльність підприємств в умовах підвищеної невизначеності в економіці загалом, воєнного стану та пандемії COVID-19 наочно відображає необхідність врахування впливу змінних факторів зовнішнього середовища господарюючого суб'єкта. Адже після російського збройного вторгнення розвиток української економіки практично зупинився, а значна кількість торговельних підприємств працює не на повну потужність або припинила свою діяльність. Тому сьогодні для компаній особливо важливо враховувати вплив змін у зовнішньому середовищі.

Усі фактори, що впливають на платоспроможність, можна поділити на категорії відповідно до критеріїв, представлених у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація факторів впливу на платоспроможність підприємства

Класифікаційні ознаки	Види факторів
За місцем виникнення	Зовнішні Внутрішні
За структурою	Прості Складні
За часом впливання	Постійні Змінні
За ступенем кількісного вимірювання	Якісні Кількісні

Найдоцільніше більш детально розглянути зовнішні (загальноекономічні фактори) і внутрішні (мікроекономічні фактори) фактори, що впливають на платоспроможність підприємств, адже до їхнього складу припадають решта факторів в ході розглянутих вище класифікаційних ознак [3, с. 60].

Зовнішні фактори підприємства – це ті фактори, на які підприємство не може вплинути або вплив яких незначний (стан економіки, грошово-кредитна політика, оподаткування, кредитна політика, амортизаційна політика, стабільність фінансового та валютного ринків, неплатоспроможність партнерів, соціально-культурні, демографічні, політичні та правові фактори, науково-технічний прогрес).

До внутрішніх чинників належать фактори, що безпосередньо залежать від форм, методів та організації роботи самого підприємства (склад і структура необоротних активів, склад і структура оборотних активів, грошові кошти та їхні еквіваленти, розмір короткострокових зобов'язань, управління ліквідністю, дебіторська та кредиторська заборгованість, фінансове планування, рівень організації бізнес-процесів, договірна дисципліна, рівень оснащенням устаткуванням, технологія й організація виробництва, маркетингова та цінова політика, маркетинг та інші фактори).

Зовнішні та внутрішні чинники взаємопов'язані і по-різному впливають на результати підприємницької діяльності. У сучасних умовах нестабільності та невизначеності особливо важливо вивчити та врахувати всі фактори, що впливають на платоспроможність компанії, щоб забезпечити успіх її діяльності.

Оцінку платоспроможності проводять як зовнішні, так і внутрішні користувачі інформації. Внутрішні користувачі розраховують показники платоспроможності для того, щоб оцінити і спрогнозувати майбутню діяльність підприємства. До зовнішніх користувачів аналізованої інформації належать, зокрема:

- банківські установи – для оцінки кредитоспроможності підприємств.
- інвесторам, діловим партнерам необхідно мати інформацію про фінансові можливості підприємств у частині надання комерційних позик, кредитів і відстрочок платежів [5, с. 58].

Отже, фінансова стійкість є найважливішим елементом фінансово-господарської діяльності підприємства. Якщо торговельне підприємство є фінансово стійким, то воно матиме перевагу перед іншими підприємствами

того самого профілю та інвестиційної привабливості під час одержання кредитів, вибору постачальників і підбору компетентного персоналу. Вивчивши групу чинників, які впливають на фінансову стійкість підприємства, можна дійти висновку, що фінансова стійкість залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами, оптимальної структури активів, співвідношення власного та позикового капіталу, співвідношення активів і джерел їх фінансування, обраної стратегії діяльності та управління, стадії життєвого циклу підприємства, а також рівня економічного розвитку країни та можна дійти висновку, що він визначається мінливістю зовнішнього середовища підприємства. Тому кожній компанії необхідно виявляти й аналізувати всі фактори, що впливають на її фінансову стійкість, ураховувати особливості власної фінансово-господарської діяльності, прогнозувати можливі наслідки своїх дій та оперативно ухвалювати рішення, що дадуть змогу поліпшити загальний фінансовий стан торговельної компанії.

1.3. Основні компоненти процесу оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємств

Соціально-економічні перетворення у вітчизняній економіці, приватизація державних підприємств і нові взаємовідносини підприємств з бюджетом, банками та іншими структурами призвели до різкого погіршення фінансового стану і втрати платоспроможності багатьох підприємств. Тому в цих умовах особливого значення набуває оцінка фінансової стійкості та платоспроможності підприємств і пошук шляхів її відновлення. Це пов'язано з тим, що в сучасних умовах жодне підприємство не застраховане від того, що воно не зможе погасити свої борги і опиниться у фінансовій неспроможності [85].

При оцінці фінансової стійкості підприємства можна виділити певні пріоритети залежно від мети аналізу:

– власники підприємств (акціонери, інвестори) можуть збільшити свою частку позикового капіталу з метою розширення масштабів своєї господарської діяльності;

– з іншого боку, кредитори (постачальники, банки, лізингові компанії) віддають перевагу підприємствам з високою часткою власного капіталу.

Метою оцінки фінансової стійкості є визначення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, рівня фінансового ризику та здатності залучати кошти за рахунок власних ресурсів, а також установлення зон фінансової стійкості та резервних можливостей [31, с. 309].

Узагальнюючи ознаки фінансової стійкості підприємства, можна відзначити складність і багатофакторний характер її впливу на різні аспекти діяльності підприємства (рис. 1.3).

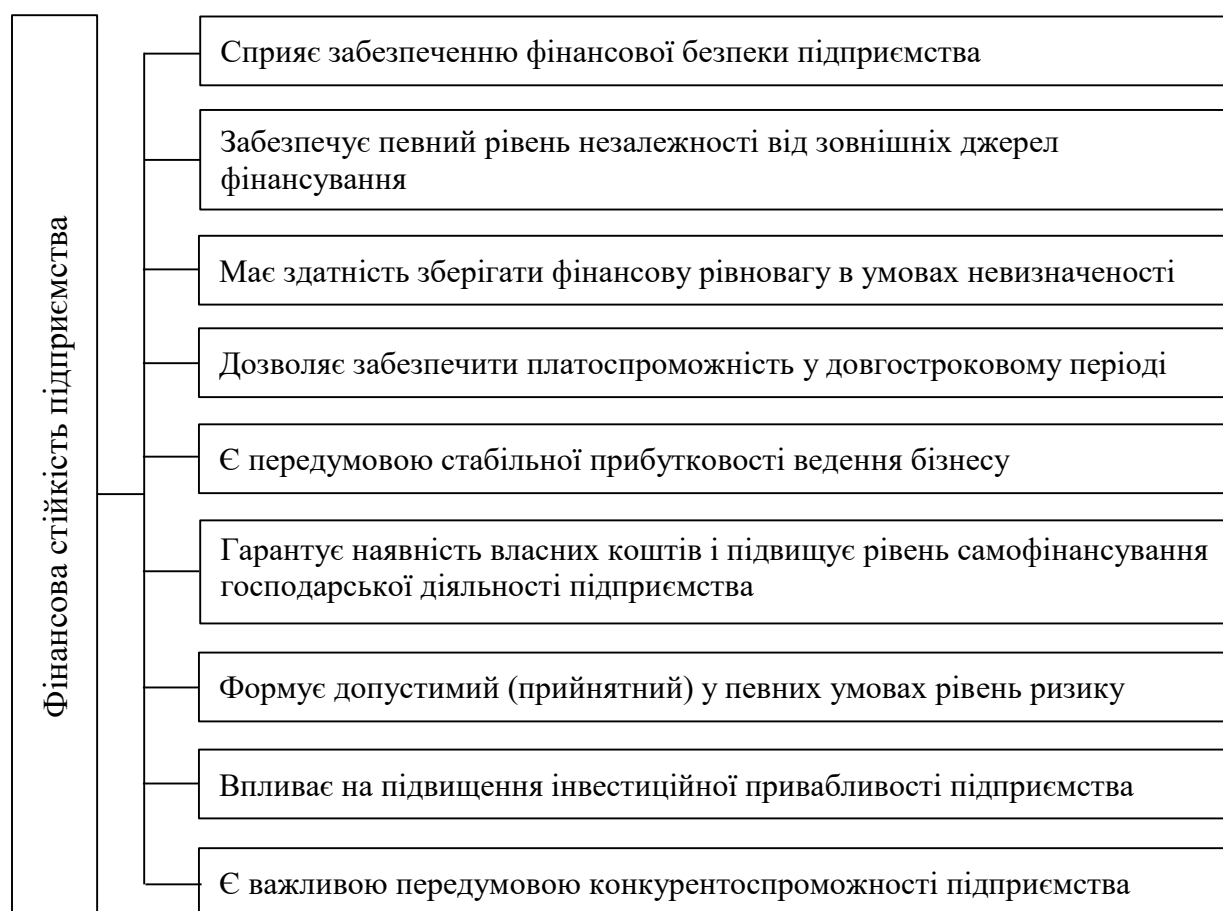

Рис.1.3. Основні ознаки фінансової стійкості підприємства [31, с. 309]

У посібниках і наукових працях відсутній єдиний підхід до оцінки фінансової стійкості. На практиці найчастіше використовується коефіцієнтний аналіз, характерний для оцінювання фінансового стану підприємства в цілому. Однак і перелік показників, що характеризують фінансову стійкість, і порядок їх розрахунку є дискусійними. Ба більше, деякі вчені не знаходять різниці між показниками фінансової стійкості та платоспроможності, що суперечить природі та особливостям цих понять.

На думку І. Нагорної, С. Кузнецова, Т. Польової, М. Мельничук, К. Дяченко, І. Порсюрова, І. Клімович, Г. Баширова [10], найпоширенішими показниками, що використовуються для оцінки фінансової стійкості підприємства, є: «коефіцієнт фінансової незалежності (автономії), коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового важеля, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансового ризику і коефіцієнт маневреності капіталу» [53, с. 25].

Крім перелічених показників оцінки фінансової стійкості підприємства, В. В. Ганін, Р. Алерперов [15, с. 150] виокремлюють такі показники, як залишок або нестача фінансових джерел для формування запасів і витрат. Для аналізу джерел формування запасів і витрат автори пропонують використовувати такі показники, як наявність власних оборотних коштів, наявність власних і довгострокових позикових коштів для формування запасів і витрат, загальна сума основних джерел формування запасів і витрат.

На основі перелічених вище показників оцінюють зміну фінансового стану підприємства під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників і визначають заходи щодо мінімізації фінансових загроз шляхом маніпулювання фінансовим потенціалом.

Загалом, при оцінці фінансової стійкості використовуються підходи, що сильно різняться за алгоритмами реалізації та одержуваними результатами, які дають змогу комплексно охарактеризувати фінансову стійкість і врахувати її вплив на майбутній розвиток підприємства (рис. 1.4).

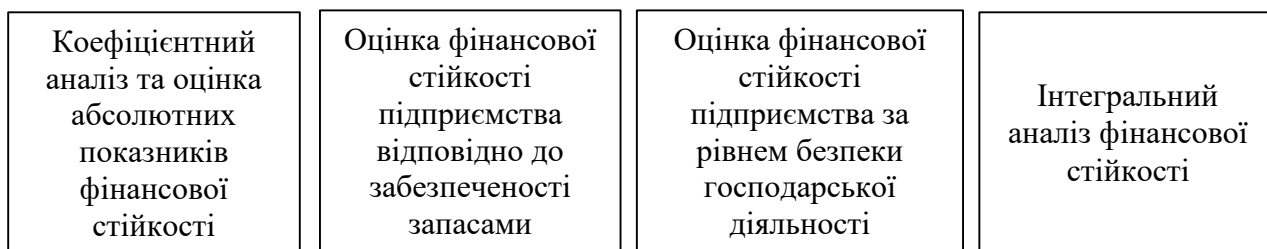

Рис. 1.4. Підходи до оцінки фінансової стійкості [31, с. 310]

Таким чином, для об'єктивної та якісної оцінки фінансової стійкості рекомендується дотримуватися такої послідовності дій (рис. 1.5).

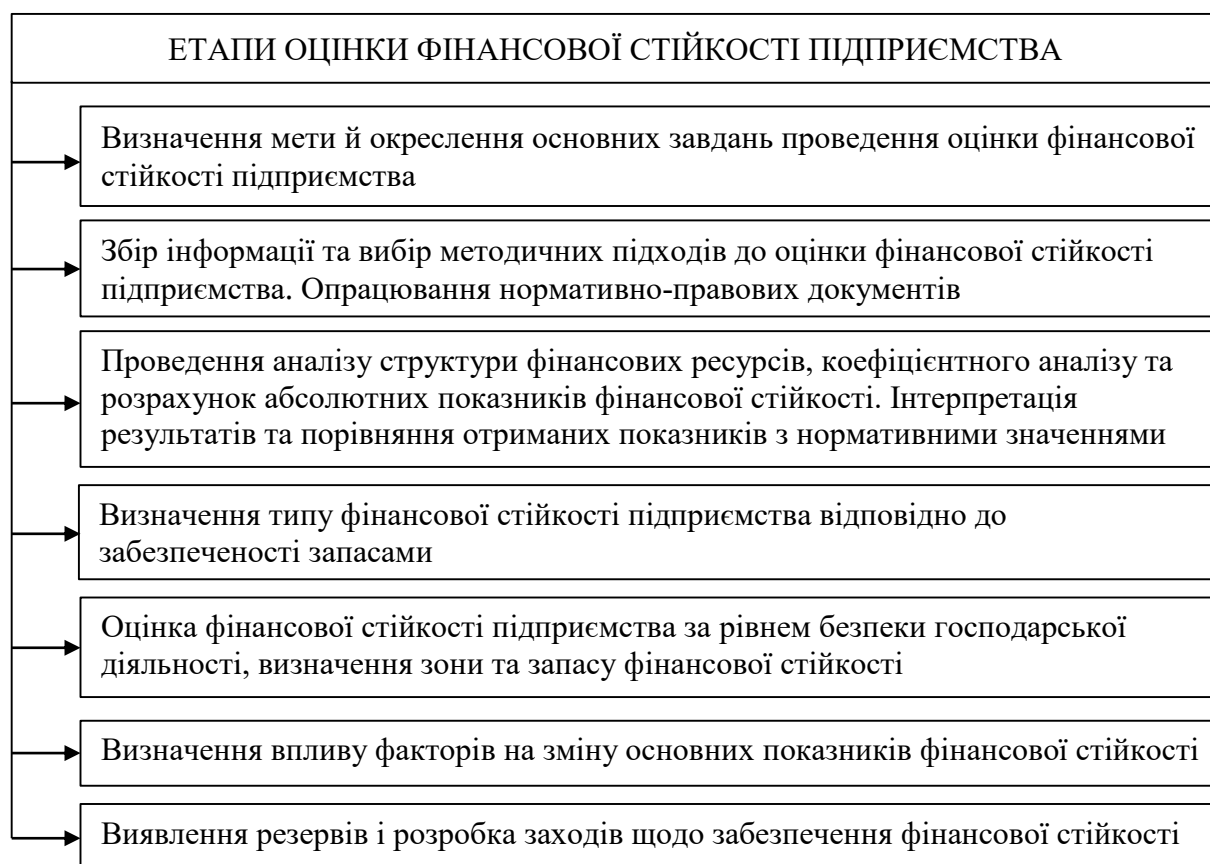

Рис. 1.5. Етапи оцінки фінансової стійкості підприємства

[31, с. 310]

Фінансова стійкість підприємства залежить від ефективного управління його фінансовими ресурсами і визначається оптимальною структурою активів,

оптимальним співвідношенням між власним і позиковим капіталом та оптимальним співвідношенням між активами і джерелами їх фінансування.

Оцінка фінансової стійкості починається з аналізу структури фінансових ресурсів, включаючи власні, позикові та капітал. При цьому проводять не тільки вертикальний аналіз, а й досліджують основні тенденції зміни їхньої динаміки. Деталізація розподілу фінансових ресурсів компанії за відповідними групами (власні кошти, залучені кошти та позикові кошти) за даними форми №1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан) наведена в Додатку В.

Коефіцієнтний аналіз розраховує показники, що характеризують взаємозв'язок між розділами активу та/або пасиву балансу компанії. Слід зазначити, що перелік коефіцієнтів, їх номенклатура та алгоритми розрахунку сильно варіюються залежно від наукової думки дослідника. Визначення цих показників у нормативних документах і посібниках також не є одноманітними. У таблиці 1.3 узагальнено різні підходи та наведено перелік ключових показників фінансової стабільності.

Таблиця 1.3

Алгоритм розрахунку і зміст основних показників фінансової стійкості підприємства [31, с. 312]

Показник	Розрахунок	Зміст
1	2	3
Коефіцієнт автономії	Відношення власного капіталу підприємства до підсумку балансу $\text{ф1 р. 1495} / \text{ф1 р. 1900}$	Показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність, нормативне значення $> 0,5$
Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	Відношення власного капіталу до позикових і залучених джерел $\text{ф1 р. 1495} / (\text{р. 1595} + \text{р. 1695} + \text{р. 1700})$	Показує, скільки одиниць власних коштів припадає на кожну одиницю позикових і залучених, нормативне значення > 1
Коефіцієнт структури позикового капіталу	Відношення довгострокових зобов'язань до позикових і залучених джерел $\text{ф1 р. 1595} / (\text{р. 1595} + \text{р. 1695} + \text{р. 1700})$	Показує, скільки одиниць довгострокових ресурсів припадає на кожну одиницю позикових і залучених, тобто враховує їх структуру в часі

Продовження таблиці 1.3

Коефіцієнт структури довгострокових вкладень	Відношення довгострокових зобов'язань до необоротних активів	Показує частку необоротних активів, що фінансуються за рахунок зовнішніх довгострокових джерел
	ф1 р. 1595/ р. 1095	
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Відношення власного оборотного капіталу підприємства до власних джерел фінансування	Показує, яка частина власного оборотного капіталу перебуває в обороті, тобто в тій формі, яка дає змогу вільно маневрувати цими коштами, а яка капіталізована
	ф1 (р. 1195 - р. 1695) / ф1 р. 1495	
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	Відношення власного оборотного капіталу підприємства до оборотних активів	Показує рівень фінансування оборотних активів за рахунок довгострокових джерел фінансових ресурсів
	ф1 (р. 1195 - р. 1695) / ф1 р. 1495	
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами запасів	Відношення власного оборотного капіталу підприємства до суми запасів	Показує рівень фінансування запасів за рахунок довгострокових джерел фінансових ресурсів
	ф1 (р. 1195 - р. 1695) / ф1 р. 1100	

Абсолютні показники, що характеризують рівень фінансової стійкості підприємства, можна поділити на дві групи:

- показники наявності джерел фінансування запасів і витрат, які характеризують ступені охоплення окремих джерел;
- показники забезпеченості запасів та витрат джерелами їхнього фінансування.

Найважливішим абсолютним показником для оцінки фінансової стійкості є власні оборотні кошти. Методичні рекомендації, розроблені на державному рівні, не містять єдиної методики визначення власних оборотних коштів. Наприклад, у Методичних рекомендаціях з аналізу фінансово-економічного стану підприємств і організацій величина власних обігових коштів визначається як різниця між власним капіталом і необоротними зобов'язаннями та сумою необоротних активів та інвестицій, або між оборотними активами та поточними зобов'язаннями [62].

Оптимальний розмір власного оборотного капіталу залежить від сфери діяльності, масштабів виробництва та ринкових умов підприємства. Власні оборотні кошти є основою для визначення типу стійкості фінансового становища, виходячи з критеріїв стійкості джерел покриття запасів, де остання величина порівнюється з джерелами фінансування, перелік яких послідовно розширюється за рахунок довгострокових і короткострокових кредитів і позик.

За показниками покриття запасів і витрат власними та позиковими коштами вчені виокремлюють такі типи фінансової стійкості:

- абсолютний (коли власні оборотні кошти перевищують запаси, діяльність підприємства, як правило, стабільно прибуткова і платоспроможність гарантована)
- нормальний (на додаток до власних оборотних коштів як забезпечення запасів використовується довгострокова заборгованість);
- нестійкий фінансовий стан (з порушеннями платіжної дисципліни і зниженням рентабельності, при цьому для забезпечення запасів, окрім попередніх джерел фінансування, використовують короткострокові кредити і позики);
- кризовий фінансовий стан (свідчить про можливість банкрутства і вищевказаних джерел фінансування недостатньо для покриття запасів).

Важливим етапом оцінки фінансової стійкості є визначення зони фінансової стійкості та резервів, яке ґрунтується на визначенні точки беззбитковості операційної діяльності компанії [31, с. 313].

Зона фінансової стійкості – це числовий показник, який визначається як різниця між сумою операційного доходу і порогом рентабельності, що вказує на суму доходу, вищу за рівень беззбитковості. Таким чином, чим нижчий поріг рентабельності, тим більш фінансово стійка компанія, і навпаки.

Маржа фінансової стійкості визначається як відношення зони фінансової стійкості до суми операційного доходу і вказує на відсоток рентабельності, коли операційна діяльність перевищує рівень беззбитковості.

Наступним кроком в аналізі фінансової стійкості є визначення основних факторів, що впливають на показники, зміна яких є ключовою для майбутнього управління компанією. Це має стати основою для визначення основних шляхів підвищення фінансової стійкості та розроблення алгоритмів досягнення цієї мети.

Здійснення підприємницької діяльності неможливе без залучення позикових ресурсів, що впливає на формування структури капіталу, яка розширює можливості фінансування власного розвитку і є визначальним фактором у формуванні фінансової стійкості підприємства. Важливим аспектом при цьому є оцінка рівня фінансової стійкості та визначення її меж. Таким чином, недостатній рівень фінансової стійкості може призвести до неплатоспроможності, зниження рентабельності та загрози фінансовій безпеці підприємства. Формування високого рівня фінансової стійкості на основі стабільного коефіцієнта достатності капіталу, з одного боку, знижує рівень фінансового ризику та гарантує платоспроможність, але, з іншого боку, обмежує можливість збільшення фінансування розвитку підприємства та ефективність використання капіталу.

Дійсно, лише збалансований підхід до формування певного рівня фінансової стійкості на основі ретельної оцінки може гарантувати стабільне зростання прибутковості бізнесу підприємства, його кредитоспроможності, конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості.

Таким чином, про міцне фінансове становище компанії свідчить її здатність своєчасно погашати поточні борги, зберігати платоспроможність у несприятливих умовах, збільшувати обсяги продажів і отримувати прибуток. Фінансова стійкість ґрунтується на балансі між активами і пасивами, доходами і витратами та рухом грошових коштів, що гарантує стабільну платоспроможність у довгостроковій перспективі.

Ефективність процесу оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства багато в чому залежить від інформаційного забезпечення. Інформаційне забезпечення – це процес постійного цілеспрямованого добору

відповідних інформаційних показників, необхідних для аналізу, планування, прогнозування та підготовки ефективних управлінських рішень щодо конкретних аспектів діяльності підприємства [12]. Національні стандарти містять перелік форм фінансової звітності, особливості яких з точки зору надання інформації для оцінки ліквідності та платоспроможності організації наведено в Додатку Г.

Ліквідність і, зокрема, платоспроможність є динамічними характеристиками діяльності організації, і здатність публічної фінансової звітності надати докази стійкості прийнятної ліквідності та платоспроможності є вельми умовною [12].

Найскладнішим і найнеоднозначнішим питанням у процесі оцінки ліквідності та платоспроможності організації є обґрунтування методу та методологічного підходу. Огляд наукової літератури приводить до висновку, що єдиного методологічного підходу до аналізу ліквідності та платоспроможності підприємств не існує. Більшість учених пропонують проводити дослідження у двох напрямках: аналіз ліквідності самого балансу підприємства та розрахунок певної кількості відносних показників.

Р.А. Чемчикаленко, О.В. Майборода і Ю.Ю. Дьякова зазначають, що для оцінки ступеня ліквідності підприємства зазвичай використовуються такі три методичні підходи:

- 1) розрахунок абсолютних показників (зокрема, величини наявних власних оборотних коштів (ВОК));
- 2) агрегатний підхід (у разі порівняння активів (А1-А4), класифікованих на чотири групи за строками їхнього переведення в готівку, із зобов'язаннями (П1-П4), класифікованими на чотири групи за строками погашення);
- 3) використання коефіцієнтного підходу, зокрема складових (інтегральних) показників [90, с. 644].

На рис. 1.5 представлено основні складові процесу оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства та їхній взаємозв'язок.

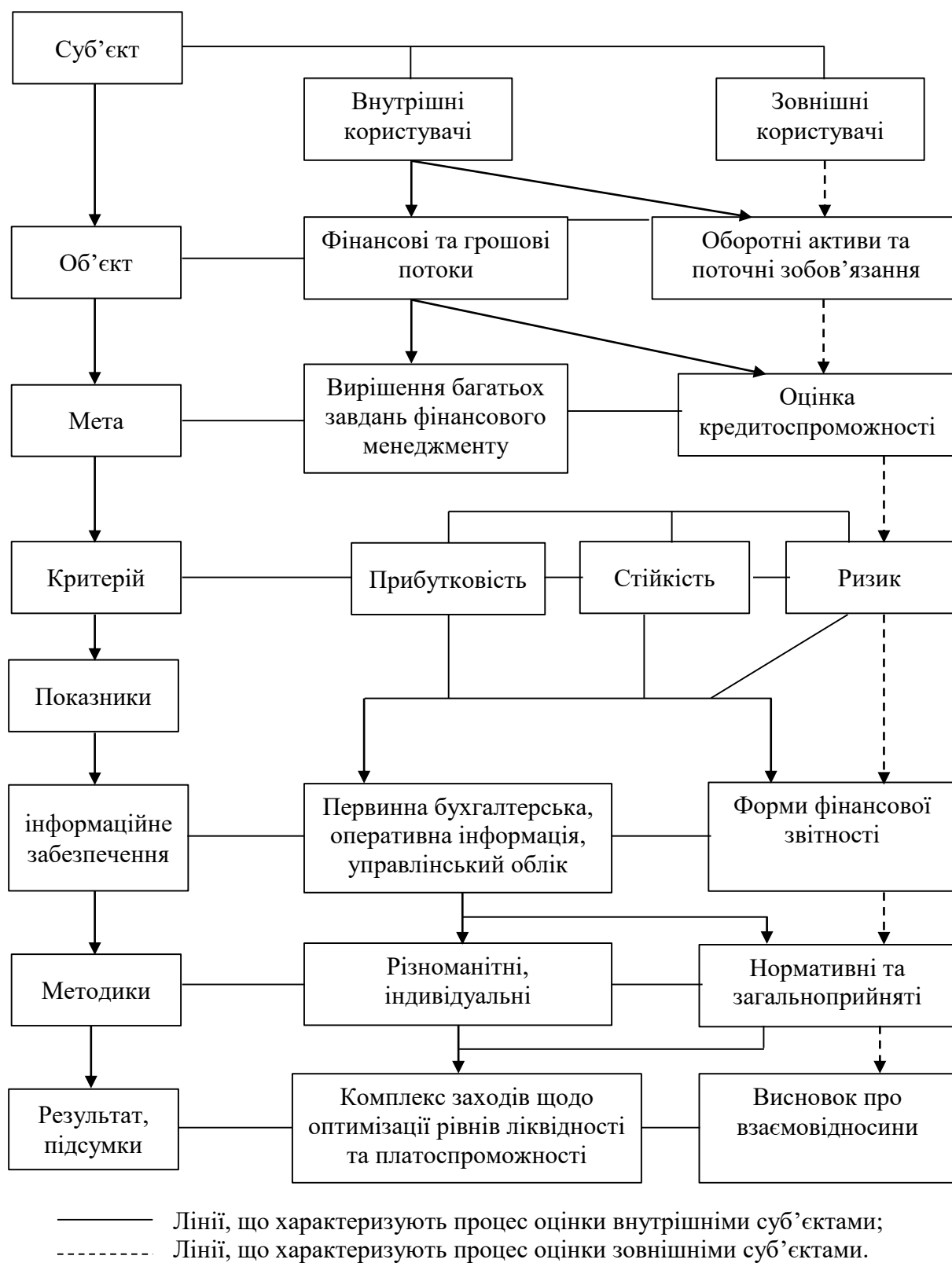

Рис. 1.5. Основні компоненти процесу оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства та їх взаємозв'язок

У своєму виданні Терен Г.М. пропонує методику діагностування таких трьох видів ліквідності: ліквідність активів, ліквідність балансу і ліквідність підприємства (Додаток Д) [74, с. 38].

Таким чином, можна виокремити методики оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства, які включають:

- аналіз ліквідності балансу підприємства;
- оцінка фінансового стану підприємства
- розрахунок і аналіз основних показників ліквідності
- розрахунок показників поточної платоспроможності, інтегральних показників і загальних показників платоспроможності [9, с. 374].

Розглянемо кожен із цих пунктів детальніше.

Аналіз ліквідності балансу являє собою порівняння активів, згрупованих за ступенем ліквідності, і зобов'язань, згрупованих за строками погашення.

У методичній послідовності аналізу ліквідності балансу можна виділити п'ять етапів (рис. 1.6).

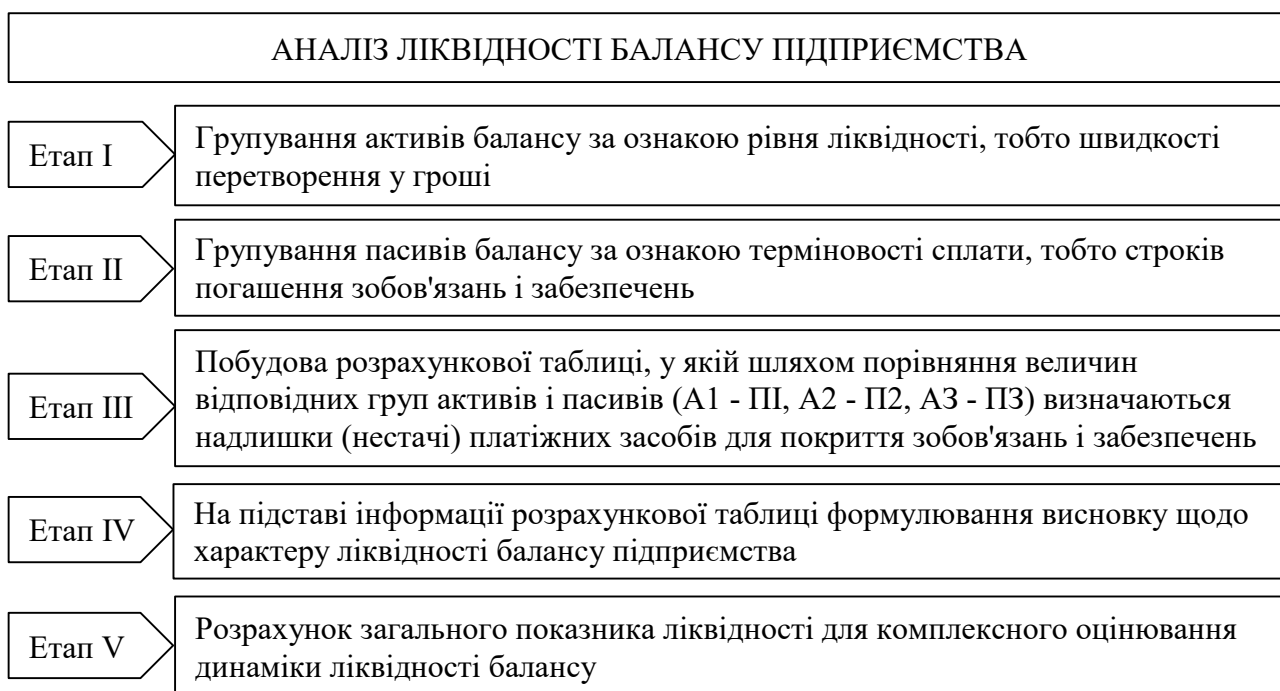

Рис.1.6. Послідовність аналізу ліквідності балансу підприємства

[76, с. 143-145]

У таблиці 1.4 показано групування активів і зобов'язань для аналізу ліквідності балансу компанії.

Таблиця 1.4

Аналіз ліквідності балансу

Актив		Пасив	
A1	найбільш ліквідні активи (грошові кошти та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції)	П1	найбільш термінові зобов'язання (кредиторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги))
A2	швидко реалізовані активи (готова продукція, векселі отримані, дебіторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги))	П2	короткострокові пасиви (короткострокові кредити і залучені засоби)
A3	повільно реалізовані активи (виробничі запаси, витрати майбутніх періодів, незавершене виробництво, інші оборотні активи)	П3	довгострокові пасиви (довгострокові кредити і зобов'язання)
A4	важко реалізовані активи (необоротні активи, крім довгострокових фінансових інвестицій)	П4	постійні пасиви (підсумок I розділу пасиву балансу)

На думку Теницької Н.Б. і Фришка Ю.С., наступним етапом аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства є оцінка фінансового становища підприємства [73]. На думку авторів [73], ступінь ліквідності оборотних активів підприємства може бути взято до уваги для оцінки фінансового становища підприємства як на звітну дату, так і в короткостроковій і довгостроковій перспектив (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Оцінка фінансового стану підприємства з урахуванням ступеня його ліквідності [73, с. 375]

Тип сталості	На дату складання звітності	У короткостроковій перспективі	У довгостроковій перспективі
Абсолютний	$A1 > П1$	$A1 > (П1 + П2)$	$A1 > (П1 + П2 + П3)$
Нормальний	$(A1 + A2) > П1$	$(A1 + A2) > (П1 + П2)$	$(A1 + A2) > (П1 + П2 + П3)$
Передкризовий (критичний)	$(A1 + A2 + A3) > П1$	$(A1 + A2 + A3) > (П1 + П2)$	$(A1 + A2 + A3) > (П1 + П2 + П3)$
Кризовий	$(A1 + A2 + A3) < П1$	$(A1 + A2 + A3) < (П1 + П2)$	$(A1 + A2 + A3) < (П1 + П2 + П3)$

Для оцінки ліквідності та платоспроможності підприємств використовують систему відносних показників. До «класичних» коефіцієнтів ліквідності можна віднести такі три показники:

- коефіцієнт абсолютної (миттєвої) ліквідності (Кал);
- коефіцієнт швидкої (проміжної, суворої) ліквідності або коефіцієнт кислотного тесту (Кшл);
- коефіцієнт поточної ліквідності (Кп) (комплексний коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт покриття, загальний коефіцієнт платоспроможності) [47, с. 224].

Проте сучасні дослідники пішли в цьому питанні далі, значно розширивши перелік коефіцієнтів і давши змогу більш детально діагностувати ліквідність, а отже, і платоспроможність підприємства.

Так, для розрахунку ліквідності та платоспроможності підприємства можна використовувати такі шість показників (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Показники ліквідності та платоспроможності підприємства [47]

№ з/п	Показник	Методика обчислення	Нормативне значення
1	2	3	4
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові кошти / Поточні зобов'язання	0,2 - 0,4
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	Оборотні активи-Запаси/ Поточні зобов'язання	0,4 - 0,8
3	Коефіцієнт загальної ліквідності	Оборотні активи/ Поточні зобов'язання	1,5 - 2,0
4	Коефіцієнт маневреності	Оборотні активи- Поточні зобов'язання/ Власний капітал	0 - 1
5	Чистий оборотний капітал	Оборотні активи - Поточні зобов'язання	>0 збільшення
6	Коефіцієнт платоспроможності	Власний капітал/ Поточні зобов'язання	> 0,5

Наведена методика оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства дає змогу послідовно і ретельно дослідити найважливіші напрями фінансового стану підприємства, діагностувати «слабкі» та «сильні» сторони платіжних інструментів і структури боргу підприємства, сформулювати заходи з підвищення платоспроможності підприємства та забезпечення дотримання фінансової дисципліни. Безпосередньо, це є важливим підґрунтям для розроблення заходів щодо підвищення платоспроможності підприємств і забезпечення дотримання фінансової дисципліни. Результати систематизації методичних підходів до оцінки ліквідності та платоспроможності підприємств наведено в Додатку Е.

Загалом, процес оцінювання фінансової стійкості та платоспроможності підприємства відіграє важливу роль у фінансовому управлінні та прийнятті стратегічних рішень. Оцінка фінансової стійкості та платоспроможності дає змогу зрозуміти фінансовий стан підприємства, його спроможність виконувати свої зобов'язання перед кредиторами та стійке фінансове становище.

Висновки до розділу 1

Фінансова стійкість і платоспроможність підприємства є ключовим показником його успішного управління та здатності протистояти економічним труднощам. Ефективне управління фінансами потребує систематичного моніторингу, оновлення та аналізу.

Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства передбачає раціональне використання ресурсів, оптимізацію структури капіталу та управління ризиками. Важливо забезпечити достатній рівень власного капіталу та адекватне фінансування бізнесу.

Оцінка фінансової стійкості та платоспроможності підприємства ґрунтується на аналізі його фінансової звітності, рентабельності, ліквідності та структури капіталу. Ці показники допомагають оцінити фінансовий стан підприємства і виявити потенційні ризики. Для успішної оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства важливо мати надійну та актуальну фінансову інформацію. Для цього фінансова звітність має систематично оновлюватися для забезпечення її надійності.

Управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємства є невід'ємною частиною ефективного фінансового менеджменту. Це означає ухвалення своєчасних та обґрунтованих рішень про фінансові ресурси, оптимізацію структури капіталу та управління ризиками.

Одним із визначальних аспектів управління є планування та прогнозування фінансових потоків. Ефективне управління грошовими потоками допомагає забезпечити підприємству достатню ліквідність і платоспроможність.

Розумне управління ризиками необхідне для забезпечення фінансової стабільності підприємства. Важливо регулярно аналізувати фінансові показники та звітність для виявлення можливих проблем і потенційних небезпек. Це дає змогу своєчасно вжити заходів для підвищення фінансової стійкості і платоспроможності підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТОВ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ДІМ»

2.1. Організаційно-економічні засади управління фінансовою стійкістю підприємства

Сучасний економічний розвиток вимагає від підприємств проведення виваженої економічної політики, підтримання і зміцнення свого фінансового стану, платоспроможності і фінансової стійкості. Розширення прав підприємств у сфері фінансово-господарської діяльності значно підвищило роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їх ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості, пошуку шляхів поліпшення та зміцнення їх фінансової стійкості.

У зв'язку з наслідками посилення глобалізації світової економіки успішне функціонування торговельного підприємства значною мірою залежить від його фінансової стійкості. Лише за умови підтримання фінансової стабільності на прийнятному рівні компанії можуть формувати фактори кількісних і якісних змін для сталого функціонування в поточних умовах і зростання потенціалу в майбутньому. Тому забезпечення фінансової стійкості окремих суб'єктів в умовах сучасної конкуренції з національними та міжнародними торговельними компаніями є одним із пріоритетних завдань [53, с. 61].

ТОВ «Прикарпатський торговий дім» – найбільша дистриб'юторська компанія в Прикарпатському регіоні і всій Західній Україні. Адміністративно-логістичний центр розташований за адресою: місто Івано-Франківськ, вулиця Ребета, буд. 3. Транспортно-логістичний центр розташований за адресою: місто Івано-Франківськ, вулиця Василюшина, буд. 26А. Зовнішній вигляд ТОВ «Прикарпатський торговий дім» подано в Додатку Є. Ярослав Олегович Сухоребський є керівником організації [64].

ТОВ «Прикарпатський торговий дім» розпочало свою діяльність у 1996 році, і стрімкий розвиток компанії забезпечив їй, і по праву, лідерство серед дистриб'юторів у західному регіоні України [64].

Основною діяльністю компанії є дистрибуція продуктів харчування, алкогольних та безалкогольних напоїв. Продукція вирізняється високою якістю та доступністю для споживачів. Налагоджена система дистрибуції та розвинена мережа торговельних точок дають змогу швидко й ефективно організовувати та перенаправляти всі потоки продукції. Демонстраційний зал торгової компанії ТОВ «Прикарпатський торговий дім» представлений у Додатку Ж.

ТОВ «Прикарпатський торговий дім» має найбільшу мережу в регіоні. У нього три філії, вісім фірмових магазинів і кілька сотень торгових агентів в районах Івано-Франківщини та обласному центрі. Більшість магазинів, торговельних центрів, готелів, кафе, барів, ресторанів і понад 3 000 підприємств є постійними клієнтами. ТОВ «Прикарпатський торговий дім» охоплює 95% торговельних точок в Івано-Франківській області. Мапа покриття території діяльності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» подано в Додатку З.

ТОВ «Прикарпатський торговий дім» має такі цілі:

- Покращити якість і кількість дистрибуції.
- Поліпшення мерчандайзингу.
- Покращення професійного рівня торгового персоналу.
- Висока культура обслуговування [64].

Місія ТОВ «Прикарпатський торговий дім» – бути найкращою компанією з дистрибуції продуктів харчування та напоїв, орієнтованою на цінностях компанії. Підприємство прагне забезпечити дохід своїм постачальникам, водночас створюючи можливості для зростання і процвітання своїх співробітників, ділових партнерів і спільнот, у яких вона працює [64].

Понад 60 провідних національних і міжнародних виробників довірили ТОВ «Прикарпатський торговий дім» маркетингові та ексклюзивні права на розповсюдження своєї продукції в місті Івано-Франківську та області в цілому.

У звіті керівництва ТОВ «Прикарпатський торговий дім» за результатами діяльності у 2021 році описано організаційну структуру (Звіт керівництва про управління) (Додаток К) [64].

Органами управління компанії є Загальні збори акціонерів, Наглядова рада (якщо вона створена) та Правління. Вищим органом управління компанії є Загальні збори акціонерів. Загальні збори акціонерів складаються з акціонерів компанії та/або їхніх обраних представників. Акціонери мають право в будь-який час замінити своїх представників на загальних зборах акціонерів. Акціонери компанії мають право голосу пропорційно кількості належних їм акцій у статутному капіталі.

Працівники компанії працюють на підставі трудових договорів. Профспілки компанії наділені повноваженнями, передбаченими законодавством [64].

Середня чисельність постійних працівників у 2021 році в ТОВ «Прикарпатський торговий дім» становить 682 особи, у 2021 році в ТОВ «Прикарпатський торговий дім» працює 236 осіб (Додаток К) [64].

З метою зниження плинності кадрів компанія вживає заходів щодо забезпечення продуктивної зайнятості, раціонального та ефективного використання робочого часу, оптимізації робочої сили, поліпшення умов праці, розвитку нових форм організації праці, створення та підтримання доброго морально-психологічного клімату.

План розвитку ТОВ «Прикарпатський торговий дім» такий:

1. Зниження витрат.
2. Підвищення споживчої якості та конкурентоспроможності продукції, товарів і послуг.
3. Підвищення якості обслуговування споживачів.
4. Розширення асортименту продукції.
5. Залучення нових споживачів.
6. Удосконалення діяльності відділу продажів (Додаток К).

Для розкриття організаційно-економічних засад управління фінансовою стійкістю ТОВ «Прикарпатський торговий дім» проводиться аналіз фінансових результатів діяльності підприємства за даними фінансової звітності (Додатки Л.1 – Л.3) [64].

Узагальнені показники прибутку ТОВ «Прикарпатський торговий дім» наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

**Аналіз динаміки показників фінансових результатів ТОВ
«Прикарпатський торговий дім» [64]**

Статті	Роки			Відхилення (+, -)	
	2020	2021	2022	2021 до 2020 у сумі	2022 до 2021 у сумі
Чистий дохід, (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1097966	110624	1289043	110624	1178419
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	971526	82194	1234333	82194	1152139
Інші операційні доходи	1997	484	140560	484	140076
Валовий прибуток	126440	154870	54710	28430	-100160
Інші операційні витрати	1079	1215	2821	1215	1606
Інші витрати	252	-64	1053	-64	1117
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	11797	1018	32749	1018	31731
Податок на прибуток від звичайної діяльності	2141	331	6155	331	5824
Чистий прибуток (збиток)	9656	10343	26594	687	16251

На протязі двох останніх років ТОВ «Прикарпатський торговий дім» отримувало прибуток від звичайної діяльності, а також чистий прибуток, так у 2019 році він становив – 8547 тис.грн, у 2020 – 10343 тис. грн., у 2021 – 9656 тис.грн., а у 2022 – 26594 тис.грн.

У табл. 2.2 проаналізуємо показники рентабельності за 2020-2023 роки.

Таблиця 2.2

Показники оцінки рентабельності ТОВ «Прикарпатський торговий дім»

Показник	31 грудня 2020 року	31 грудня 2021 року	31 грудня 2022 року	Відхилення	
				2021/ 2020	2022/ 2021
Коефіцієнт ефективності використання активів	0,043	0,047	0,06	0,004	0,01
Коефіцієнт ефективності (рентабельності) використання власного капіталу	0,20	0,19	0,38	-0,01	0,19
Коефіцієнт ефективності (рентабельності) використання власного і позиченого капіталу	0,20	0,19	0,38	-0,01	0,19
Рентабельність підприємства	0,01	0,01	0,03	0	0,02
Коефіцієнт рентабельності продукції	1,13	1,14	1,04	0,01	-0,10

Аналіз табл. 2.2 показує, що коефіцієнти рентабельності (ефективності) використання активів показують тенденцію до зростання на 0,004. Але коефіцієнти ефективності (рентабельності) використання власного капіталу за період 2020-2021 років рентабельність знизилась на -0,01, а у 2022 р. зросла на 0,19. В цілому рентабельність ТОВ «Прикарпатський торговий дім» не змінилась за період 2020-2022 рр. [64].

Дані показники показують наскільки ТОВ «Прикарпатський торговий дім» проводить управління фінансовою стійкістю та приймає заходи для її забезпечення.

Фінансовим результатом процесу кругообігу фондів є прибуток, розподіл і перерозподіл якого можна вважати завершальною стадією кругообігу. У діючому торговельному підприємстві ТОВ «Прикарпатський торговий дім» фонди використовуються одночасно на всіх стадіях кругообігу і цей процес є безперервним.

Тому під час оцінки фінансового стану існує взаємозв'язок між основними обліковими одиницями (активами, пасивами, власним капіталом і результатами діяльності) та обліково-аналітичною частиною оцінки фінансової стійкості торговельного підприємства. Основними етапами оцінки фінансового стану ТОВ «Прикарпатський торговий дім» є його стійкість, ділова активність, ліквідність та платоспроможність, що дають змогу визначити рівень конкурентоспроможності та спрогнозувати вірогідність неплатоспроможності підприємства.

Платоспроможність підприємства – це його здатність функціонувати, розвиватися і підтримувати баланс між активами і пасивами в умовах, що змінюються, характеристика, що вказує на постійне перевищення доходів над витратами і вільне управління коштами підприємства. Вона є ключовим компонентом загальної стійкості підприємства і є результатом ефективного управління капіталом підприємства, його активами та структурою грошових потоків [53, с. 62].

Фінансове становище ТОВ «Прикарпатський торговий дім» можна оцінити як з погляду короткострокової, так і довгострокової перспективи. У короткостроковій перспективі одним із ключових показників оцінки фінансового стану підприємства є ліквідність – спроможність погашати короткострокові зобов'язання відповідно до строків платежів і сум до сплати.

У балансових моделях оцінки показників фінансової стійкості активи і зобов'язання можуть бути згруповані за ступенем ліквідності, виходячи з економічного сенсу компонентів, а також статей балансу.

Ступінь ліквідності балансу визначає його платоспроможність. Водночас ліквідність характеризує як поточний, так і майбутній стан активів.

Ліквідність балансу визначається як ступінь покриття зобов'язань торговельної компанії її активами. Ліквідність балансу слід відрізняти від ліквідності активів, яка визначається як зворотна величина часу, необхідного для перетворення активу на грошові кошти. Чим менше часу потрібно для

перетворення активу певного типу на грошові кошти, тим вища його ліквідність.

Ліквідність і платоспроможність є важливими характеристиками ритмічності та стійкості управління підприємством. Тому важливо оцінювати та прогнозувати ліквідність і платоспроможність підприємств і вдосконалювати існуючі для цього підходи та методи.

Однак, як свідчать дослідження, більшість підприємств не здійснюють фінансове управління з точки зору ліквідності та платоспроможності. У зв'язку з цим оцінка ліквідності та платоспроможності торговельних підприємств і вивчення способів управління ними набуває особливого значення.

Організаційно-економічна основа управління фінансовою стійкістю ТОВ «Прикарпатський торговий дім» містить у собі набір принципів, політик і практик, спрямованих на забезпечення стійкості фінансового становища компанії. Ці принципи встановлюють основні положення та стратегії, за допомогою яких компанія підтримує свою фінансову стабільність, оптимально використовує свої ресурси та досягає своїх фінансових цілей.

Основними засадами управління фінансовою стійкістю ТОВ «Прикарпатський торговий дім» є:

1. Бюджетування. Розробка та планування бюджетів, які відображають доходи, видатки та інвестиції підприємства. Це дозволяє контролювати фінансові потоки та визначати пріоритети розподілу ресурсів.

2. Фінансовий аналіз. Систематичне вивчення фінансових показників підприємства з метою виявлення сильних та слабких сторін, аналізу ризиків та прийняття обґрунтованих фінансових рішень.

3. Ефективне управління ресурсами. Забезпечення оптимального використання фінансових, матеріальних та людських ресурсів підприємства. Це включає контроль за витратами, оптимізацію запасів та ефективне управління кредитними ресурсами.

4. Ризик-менеджмент. Визначення, оцінка та управління ризиками, які можуть вплинути на фінансову стійкість підприємства. Це включає

ідентифікацію ризиків, що можуть впливати на фінансову стійкість ТОВ «Прикарпатський торговий дім». Ризики можуть включати зміни на ринку, конкуренцію, зміни законодавства, валютні коливання, невідповідність попиту та пропозиції, зміни витрат та цін на ресурси, технологічні ризики тощо.

Організаційно-економічні засади управління фінансовою стійкістю ТОВ «Прикарпатський торговий дім» передбачають систематичний підхід до управління фінансовими ризиками, постійний моніторинг та оновлення стратегій ризик-менеджменту. Це дозволяє забезпечити стабільну фінансову позицію підприємства, знизити вплив негативних факторів та максимізувати можливості для розвитку та зростання.

В цілому можна так подати модель управління ліквідністю та платоспроможністю ТОВ «Прикарпатський торговий дім» на рис. 2.1.

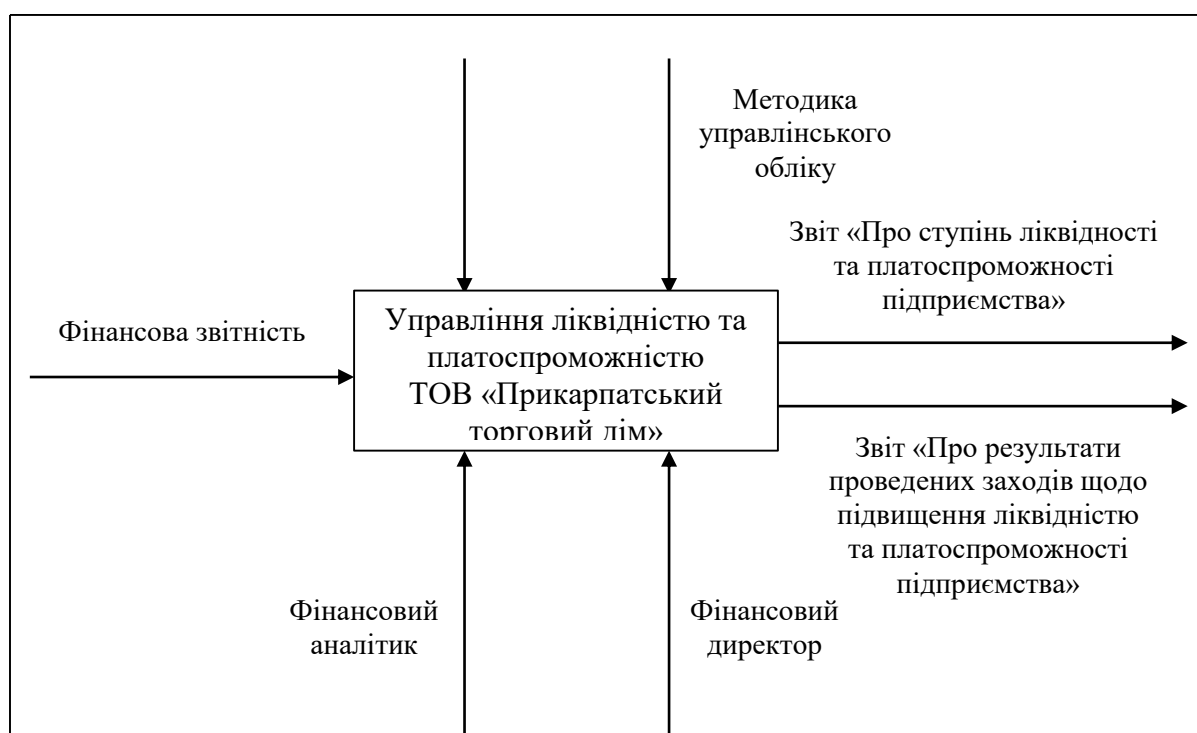

Рис.2.1. Модель управління ліквідністю та платоспроможністю ТОВ «Прикарпатський торговий дім»

На рис. 2.1 у центрі розташовано основний блок завдань, що ілюструє суть моделі, мету її побудови та набір запитань, на які має відповісти модель.

З усіх чотирьох боків основний блок отримує дані, що розкривають вхідну інформацію (представлену фінансовою звітністю), необхідну для управління ліквідністю та платоспроможністю ТОВ «Прикарпатський торговий дім». Сюди ж надходять дані, що розкривають механізм (засоби, за допомогою яких компанія управляє своєю ліквідністю та платоспроможністю), «хто» виконує завдання (фінансовий аналітик і фінансовий директор), вихідні дані, що вказують на об'єкти, в які перетворюються вхідні дані (вихідні документи, тобто отримані результати), а саме: звіт «про ступінь ліквідності та платоспроможності компанії» і обмежений звіт «про результати проведених заходів щодо підвищення ліквідності та платоспроможності ТОВ «Прикарпатський торговий дім».

Таким чином, основною умовою ефективного функціонування ТОВ «Прикарпатський торговий дім» у ринковому середовищі є його економічна стійкість. Фінансова стійкість досягається за рахунок стабільного перевищення доходів над витратами, вільного грошового потоку та стійкого економічного зростання. Загальна стійкість характеризується позитивним балансом чистого грошового потоку [20, с. 88].

Таким чином, організаційно-економічні засади управління фінансовою стійкістю ТОВ «Прикарпатський торговий дім» полягають у визначенні та реалізації стратегічних дій, що спрямовані на забезпечення стабільності та успішності фінансового стану підприємства. Основна суть цих засад полягає у таких аспектах:

Фінансове планування та контроль. Розробка і виконання ефективних фінансових планів, включаючи бюджетування та прогнозування, а також систематичний контроль над фінансовими показниками підприємства.

Ефективне управління ризиками. Виявлення, оцінка та управління фінансовими ризиками, зокрема валютним, процентним, кредитним, ризиками

змін в економічному середовищі та іншими факторами, що можуть негативно вплинути на фінансову стійкість підприємства.

Оптимізація структури капіталу. Аналіз і вибір оптимального співвідношення між власним та залученим капіталом для забезпечення фінансової стійкості підприємства і мінімізації фінансових ризиків.

Ефективне управління ліквідністю. Планування та контроль над грошовими потоками підприємства, забезпечення належного рівня ліквідності, що дозволяє вчасно погашувати зобов'язання та забезпечувати функціонування бізнесу.

Фінансовий аналіз та звітність. Фінансовий аналіз та звітність є важливою складовою організаційно-економічних засад управління фінансовою стійкістю підприємства. Він включає систематичне вивчення фінансової звітності підприємства з метою виявлення його сильних та слабких сторін. Основна суть цього процесу включає наступні аспекти:

Аналіз фінансових показників. Оцінка різних фінансових показників, таких як рентабельність, ліквідність, платоспроможність, оборотність активів тощо. Це дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства і виявити його сильні та слабкі сторони.

Порівняльний аналіз. Порівняння фінансових показників підприємства з показниками галузі, конкурентів або попередніми періодами. Це допомагає встановити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси порівняно з іншими учасниками ринку.

Виявлення фінансових тенденцій. Аналіз динаміки фінансових показників протягом певного періоду. Це дозволяє виявити зміни у фінансовому стані підприємства і визначити тенденції його розвитку.

Виявлення причин та наслідків. Встановлення причин, що призводять до позитивних або негативних фінансових результатів, а також оцінка наслідків цих результатів для підприємства.

На основі аналізу фінансової звітності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» можна розробити рекомендації та стратегії для покращення фінансового

стану підприємства. Аналіз фінансової звітності дозволяє оцінити фінансову продуктивність та ефективність підприємства, виявити сильні та слабкі сторони, а також ідентифікувати потенційні проблеми.

2.2. Аналіз платоспроможності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» за даними фінансової звітності

Аналіз платоспроможності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» за даними фінансової звітності дозволяє оцінити здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання вчасно і повністю. Цей аналіз базується на різних фінансових показниках, які дають уявлення про фінансову стійкість та платоспроможність підприємства. Проведемо оцінку платоспроможності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» за даними звітності представлені у Додатках Л.1 – Л.3 , табл.2.3 [64].

Таблиця 2.3

Оцінка платоспроможності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» [64]

Показники	2020	2021	2022	Граничне значення	Відхилення, + / –	
					від минулого року	від граничн. значення
1	2	3	4	5	6	7
1. Оборотні активи в т.ч.:						
а) запаси	248684	244563	203342	-	-4121	-
б) дебіт.						
заборгованість	76059	138640	130869	-	62581	-
в) грошові кошти	147547	89835	46609	-	-57712	-
(ін. обор. ак.)	4923	8356	24918	-	3433	-
2. Поточні зобов'язання	213491	203196	141261	-	-10295	-
3. К-нт загальної ліквідності	1,16	1,2	1,44	2,0 і вище	0,04	-0,8
4. К-нт швидкої ліквідності	0,7	0,48	0,51	0,7-0,8 і вище	-0,22	-0,32
5. К-нт абсолютної ліквідності	0,023	0,04	0,18	0,1-0,2 і вище	0,017	-0,08

Аналіз табл.2.3 показує, що коефіцієнт поточної ліквідності у 2021 р., який відображає здатність підприємства погасити свої поточні зобов'язання за допомогою поточних активів, є нище норми на 0,8, а у 2022р . – 1,44. Такий не високий коефіцієнт поточної ліквідності не свідчить про добру платоспроможність. У 2021 р. знизився коефіцієнт швидкої ліквідності на 0,22. І він нище граничної норми на -0,32, а у 2022р. зріс на 0,03. Цей показник вимірює здатність підприємства погасити свої поточні зобов'язання без продажу запасів. Тож на даному етапі ТОВ «Прикарпатський торговий дім» характеризується не високою платоспроможністю.

Додатково проведемо оцінку фінансового стану ТОВ «Прикарпатський торговий дім» з урахуванням ступеня його ліквідності за даними Балансу (Додатки Л.1-Л.3), у табл. 2.4 проведемо аналіз активів балансу за 2020-2022 р.

Таблиця 2.4

**Аналіз активів балансу ТОВ «Прикарпатський торговий дім»
за 2020-2022 рр.**

Активи	2020		2021		2022	
	на поч.	на кін.	на поч.	на кін.	на поч.	на кін.
1	2	3	4	5	6	7
A1 Разом	11295	4923	4923	8356	8356	24918
A2 Разом	158092	167547	167547	89835	89835	47254
A3 Разом	82105	76892	76892	140228	140228	132541
A4 Разом	26019	26187	26187	29557	29557	37043

Аналіз табл.2.4 показує, що абсолютно ліквідні активи (A1) в 2021 р. зросли на 3433 тис.грн.; швидко ліквідні активи (A2) скоротились на 77732 тис.грн. У 2022 р. найбільш ліквідні активи (A1) зросли на 16562 тис.грн.; швидко ліквідні активи (A2) скоротились на 42581 тис.грн.; активи що повільно реалізуються (A3) скоротились на 7687 тис. грн., а активи що важко реалізуються (A4) зросли на 7486 тис. грн. відповідно можна сказати, що зростання активів що важко реалізуються відбулось за рахунок скорочення активів, які повільно реалізуються.

У табл. 2.5 проведемо аналіз пасивів балансу за 2020-2022 рр.

Таблиця 2.5

**Аналіз пасивів балансу ТОВ «Прикарпатський торговий дім»
за 2020-2022 рр.**

Пасиви	2020		2021		2022	
	на поч.	на кін.	на поч.	на кін.	на поч.	на кін.
1	2	3	4	5	6	7
П1 Разом	132651	135991	135991	128270	128270	145664
П2 Разом	92355	77500	77500	74926	74926	47500
П3 Разом	-	-	-	-	-	1500
П4 Разом	52415	62058	62058	72401	72401	98995

Аналіз табл.2.5 показує, що найбільш термінові зобов'язання (П1) в 2021 р. зменшились на 7721 тис.грн.; короткострокові зобов'язання (П2) скоротились на 2574 тис.грн. У 2022 р. найбільш термінові зобов'язання (П1) зросли на 17394 тис.грн.; короткострокові зобов'язання (П2) скоротились на 27426 тис.грн.; довгострокові зобов'язання (П3) зросли на 1500 тис. грн., а власний капітал (П4) зріс на 26594 тис. грн.

Проведемо аналіз Балансу ТОВ «Прикарпатський торговий дім» за період 2021-2022 рр., провівши співвідношення між відповідними групами активів і пасивів, табл.2.6-2.7

Таблиця 2.6

**Співвідношення груп активів і пасивів підприємства за умови
абсолютної ліквідності балансу за період 2021 року**

Рік	Співвідношення між групами активів і пасивів		Умова абсолютної ліквідності
	на поч.	на кін.	
1	2	3	4
2021	4923<135991	8356<128270	A1>П1
	167547>77500	89835>74926	A2>П2
	76892>0	140228>0	A3>П3
	26186<62058	29557<72401	A4<П4

На кінець 2021 року абсолютно ліквідні активи перевищили найбільш термінові борги та A2>П2, проте активи з середнім та важким рівнем

ліквідності були нищі ніж середньо та довготривалі борги, що також приводить до не виконання умов абсолютної ліквідності балансу.

Таблиця 2.7

**Співвідношення груп активів і пасивів підприємства за умови
абсолютної ліквідності балансу за період 2022 року**

Рік	Співвідношення між групами активів і пасивів		Умова абсолютної ліквідності
	на поч.	на кін.	
1	2	3	4
2022	8356<128270	24918<145664	A1>П1
	89835>74926	47254<47500	A2>П2
	140228>0	132541>1500	A3>П3
	29557<72401	37043>98995	A4<П4

Аналіз табл.2.7 показує, що для забезпечення абсолютної ліквідності балансу, вартість абсолютно ліквідних активів має перевищувати суму найбільш термінових боргів ТОВ «Прикарпатський торговий дім».

На початку року 2022 року, ситуація з абсолютною ліквідністю покращилася порівняно з попереднім роком. Сума активів (8356) була більше за суму пасивів (128270), що свідчить про збільшення активів підприємства в порівнянні зі зобов'язаннями ($A1 > П1$).

Умова абсолютної ліквідності ($A2 > П2$) також була виконана як на початку, так і в кінці року. Сума активів (89835) перевищує суму пасивів (74926), що показує наявність достатніх активів для покриття поточних зобов'язань.

Умова абсолютної ліквідності ($A3 > П3$) також була виконана. Сума активів (140228) є більшою за нуль, і сума пасивів (132541) перевищує 1500, що також вказує на наявність засобів для покриття зобов'язань.

Умова абсолютної ліквідності ($A4 < П4$) не виконується на початку і в кінці року. Сума активів (29557) менше суми пасивів (37043), що може вказувати на проблеми з погашенням короткострокових зобов'язань.

Загалом, умови абсолютної ліквідності покращилися в порівнянні з попереднім роком, і підприємство має більше активів від зобов'язань на початок і в кінці 2022 року. Однак проблеми з погашенням краткострокових зобов'язань ($A4 < П4$) залишаються, і це може вимагати уваги управління підприємством для покращення ліквідності в цьому аспекті.

Так як умови абсолютної ліквідності не було досягнуто за 2021-2022 роки, проведемо дослідження балансу ТОВ «Прикарпатський торговий дім» на умови відносної ліквідності. Баланс підприємства визнається відносно ліквідним у випадках, якщо виконуються нерівності наведені у табл. 2.8-2.9.

Таблиця 2.8

Співвідношення груп активів і пасивів підприємства за умови відносної ліквідності балансу за період 2021 року

Рік	Співвідношення між групами активів і пасивів		Умова абсолютної ліквідності
	на поч.	на кін.	
1	2	3	4
2021	4923<135991	8356<128270	$A1 > П1$
	167547>77500	89835>74926	$A2 < П2$
	172470<213491	98191<203196	$A1 + A2 > П1 + П2$
	76892>0	140228>0	$A3 > П3$
	26187<62058	29557<72401	$A4 < П4$

Таблиця 2.9

Співвідношення груп активів і пасивів підприємства за умови відносної ліквідності балансу за період 2022 року

Рік	Співвідношення між групами активів і пасивів		Умова абсолютної ліквідності
	на поч.	на кін.	
1	2	3	4
2022	8356<128270	24918<145664	$A1 > П1$
	89835>74926	47254<47500	$A2 < П2$
	98191<203196	72172<193164	$A1 + A2 > П1 + П2$
	140228>0	132541>1500	$A3 > П3$
	29557<72401	37043<98995	$A4 < П4$

Аналізуючи дані табл.2.8-2.9 спостерігається достатність другої і третьої груп активів на покриття відносно та середньо термінових боргів, а вартість важко ліквідних і неліквідних активів значно менша від суми довгострокової заборгованості й власного капіталу, умови відносної ліквідності балансу також не виконуються. На початку року 2022 року, сума активів (8356) була менше, ніж сума пасивів (128270), що вказує на те, що підприємство мало більше зобов'язань, ніж активів, і може мати проблеми з ліквідністю ($A1 < P1$).

Умова відносної ліквідності ($A2 < P2$) також не виконується на кінець 2022 року. Сума активів (89835) більше за суму пасивів (74926) на початку року, але на кінець року ситуація змінилася, і сума активів (47254) стала менше суми пасивів (47500). Це може вказувати на зменшення ліквідності протягом року.

По сумі активів ($A1 + A2$) на початку і в кінці року відносно пасивів ($P1 + P2$), ситуація також погіршилася. Сума активів була менше, ніж сума пасивів як на початок, так і в кінці року, що є негативним для ліквідності ($A1 + A2 < P1 + P2$).

Умова відносної ліквідності ($A3 > P3$) виконується як на початку, так і в кінці року. Сума активів (140228) більше за нуль, і сума пасивів (132541) перевищує 1500, що вказує на наявність засобів для покриття зобов'язань.

Умова відносної ліквідності ($A4 < P4$) також не виконується на початку і в кінці року. Сума активів (29557) менше суми пасивів (37043), що може вказувати на проблеми з погашенням короткострокових зобов'язань.

Загалом, аналіз показує, що підприємство має проблеми з ліквідністю у 2022 році, оскільки сума активів часто менше за суму пасивів. Це може потребувати уваги і дій для покращення фінансової стабільності та ліквідності підприємства.

Поряд з абсолютними показниками для оцінювання ліквідності підприємства розраховують такі відносні показники: коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності і коефіцієнт загальної поточної ліквідності.

Таблиця 2.10

**Показники ліквідності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» за
період 2020 рік**

Показник	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення	Норм.значення
1	2	3	4	5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,051	0,023	-0,028	>0,1-0,2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,66	0,071	0,055	>0,5
Коефіцієнт загальної поточної ліквідності	1,11	1,16	0,055	>1-2

Таблиця 2.11

**Показники ліквідності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» за
період 2021 рік**

Показник	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення	Норм.значення
1	2	3	4	5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,023	0,042	0,019	>0,1-0,2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,071	0,48	0,40	>0,5
Коефіцієнт загальної поточної ліквідності	1,16	1,20	0,04	>1-2

Таблиця 2.12

**Показники ліквідності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» за
період 2022 рік**

Показник	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення	Норм.значення
1	2	3	4	5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,042	0,18	0,14	>0,1-0,2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,48	0,51	0,03	>0,5
Коефіцієнт загальної поточної ліквідності	1,20	1,44	0,24	>1-2

Аналіз табл. 2.10-2.12 показує, що ТОВ «Прикарпатський торговий дім» не зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром, оскільки показник ліквідності в 2020-2022 р. не досягли нормативного значення. Коефіцієнт абсолютної ліквідності на початок періоду: 0,042, на кінець періоду: 0,18, відхилення: 0,14. Коефіцієнт абсолютної ліквідності значно перевищує нормальне значення як на початок, так і на кінець періоду, що вказує на досить високий рівень грошових активів у порівнянні з поточними зобов'язаннями. Це свідчить про те, що компанія має достатньо готівки або легко ліквідних активів для покриття своїх поточних зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої ліквідності також перевищує нормальне значення (відхилення: 0,03; нормальне значення: більше 0,5) як на початок, так і на кінець періоду, але відхилення досить незначне. Це свідчить про те, що компанія має достатньо швидко ліквідних активів (активів, які можна легко перетворити на готівку) для вирішення поточних фінансових зобов'язань.

Коефіцієнт загальної поточної ліквідності: на початок періоду: 1,20, на кінець періоду: 1,44, відхилення: 0,24. Коефіцієнт загальної поточної ліквідності також перевищує нормальне значення як на початок, так і на кінець періоду, і відхилення є значним. Це означає, що компанія має більше поточних активів, ніж поточних зобов'язань, що є позитивним сигналом стосовно ліквідності.

Загально, зазначені показники свідчать про те, що ТОВ «Прикарпатський торговий дім» має досить стабільну фінансову ліквідність, з високими рівнями абсолютної, швидкої і загальної поточної ліквідності. Однак, завжди рекомендується проводити комплексний аналіз фінансового стану компанії, оскільки ліквідність – це лише один з аспектів фінансової діяльності.

Якщо ліквідність ТОВ «Прикарпатський торговий дім» не буде забезпечена, його виживання може опинитися під загрозою. Основними причинами такої ситуації можуть стати низька фінансова дисципліна, що призводить до неплатежів постачальникам, непогашена дебіторська

заборгованість, неефективна господарсько-фінансова діяльність, повільна оборотність обігових коштів і накопичення надлишкових запасів.

Узагальнення всіх показників ліквідності та їх зміна за період 2020-2022 рр. наведена на рис. 2.2.

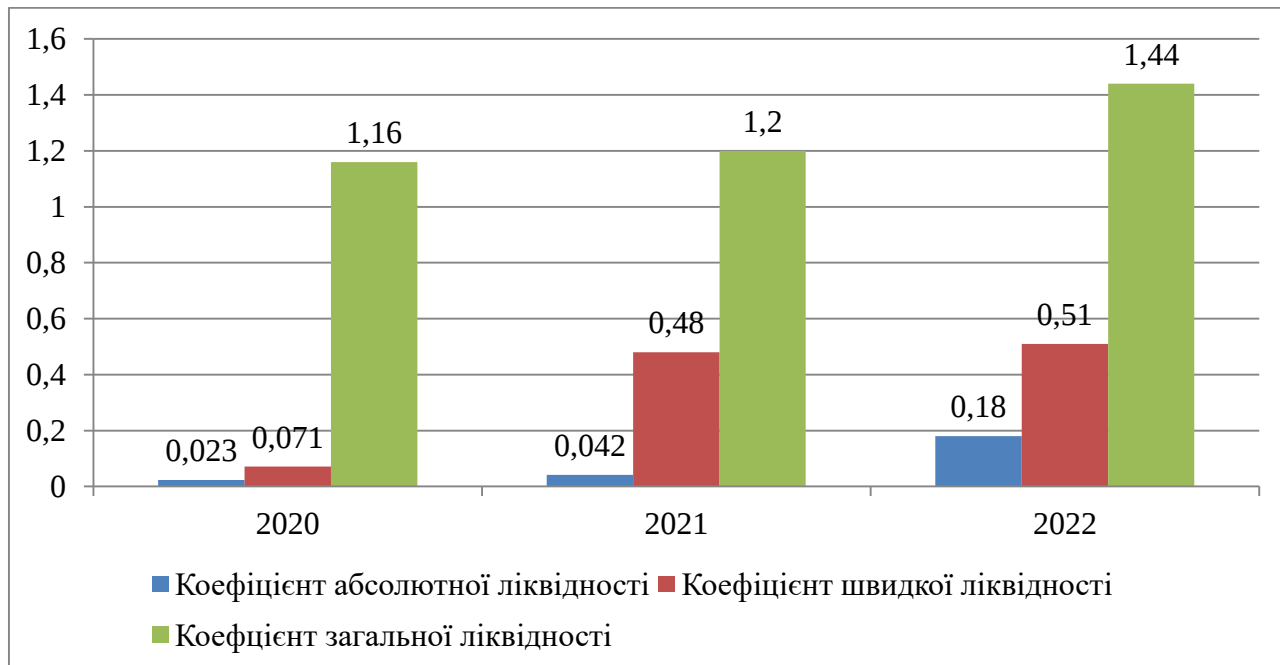

Рис. 2.2. Аналіз ліквідності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» за 2020-2022рр.

Аналіз показників ліквідності компанії за три роки (2020, 2021, 2022) дозволяє визначити динаміку її фінансової ліквідності:

За трьома роками, коефіцієнт абсолютної ліквідності значно покращився, що є позитивним сигналом. Він свідчить про збільшення готівкових та швидко ліквідних активів в порівнянні з поточними зобов'язаннями.

Коефіцієнт швидкої ліквідності також покращився протягом цих трьох років. Це вказує на збільшення обсягу легко ліквідних активів, які можна швидко перетворити на готівку, у порівнянні з поточними зобов'язаннями.

Коефіцієнт загальної поточної ліквідності також покращився протягом трьох років. Це вказує на збільшення загальної суми поточних активів у порівнянні з поточними зобов'язаннями, що свідчить про покращення фінансової стабільності компанії.

Загалом, динаміка цих показників свідчить про покращення фінансової ліквідності компанії протягом трьох років. Високі рівні коефіцієнтів абсолютної, швидкої і загальної поточної ліквідності вказують на те, що компанія має достатньо ресурсів для вирішення своїх поточних фінансових зобов'язань і може бути більш стійкою до економічних труднощів. Однак важливо продовжувати слідкувати за цими показниками і вживати заходів для їх підтримання на високому рівні.

Для підвищення ліквідності та платоспроможності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» можна розглянути наступні заходи:

Ефективне управління запасами. Переглянути політику управління запасами, оптимізувати рівень запасів та їх оборот. Виявити непотрібні або застарілі запаси і реалізувати їх, а також вдосконалити процес планування попиту та постачання.

Оптимізація кредитних угод. Провести аналіз умов кредитування та співпраці з банками, постачальниками та іншими кредиторами. Укласти вигідніші угоди, враховуючи власні фінансові можливості та ризики.

Поліпшення управління власним капіталом. Розглянути можливості збільшення власного капіталу, наприклад, шляхом привласнення нових інвесторів або залучення додаткового фінансування через випуск акцій або отримання довгострокових кредитів.

Ефективне управління кредиторською та дебіторською заборгованістю. Активно контролювати строк погашення заборгованості перед постачальниками та вчасно стягувати кошти від клієнтів. Впровадити систему контролю платежів та взаєморозрахунків з партнерами.

Покращення управління грошовими потоками. Ретельно планувати та контролювати грошові потоки, використовувати ефективні методи управління ліквідністю, такі як прогнозування грошових потоків, оптимізація графіка платежів та мінімізація затримок у виконанні платежів.

Розглянути можливості реорганізації бізнесу. Вивчити потенціал для розширення ринків збуту, пошуку нових клієнтів або розвитку нових продуктів.

Аналізуйте свою конкурентну позицію та можливості для збільшення прибутковості.

Підвищення ефективності операцій. Оцінити всі бізнес-процеси, виявити можливості для зменшення витрат, оптимізувати робочі процеси та використання ресурсів. Залучити технології та інновації для поліпшення продуктивності.

Поліпшення маркетингу і продажів. Удосконалення маркетингових стратегій, фокусування на потребах клієнтів і більш ефективного просування товарів і послуг. Залучення нових клієнтів і підтримання лояльної клієнтської бази.

Впровадження інновацій та диверсифікація. Вивчати можливості впровадження нових продуктів і послуг, розширювати асортимент продукції та впроваджувати інноваційні рішення. Розвивати альянси та відносини співпраці з іншими компаніями для створення нових можливостей.

Забезпечувати фінансову прозорість. Впроваджувати системи обліку, контролю та звітності, що забезпечують оперативний доступ до фінансової інформації та прозорість фінансових операцій. Це дасть змогу ухвалювати обґрунтовані фінансові рішення і своєчасно виявляти потенційні проблеми.

Ці заходи спрямовані на підвищення ліквідності та платоспроможності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» і можуть допомогти забезпечити стабільність його фінансового становища. Однак перед реалізацією будь-яких заходів важливо провести детальний аналіз фінансової стійкості компанії з урахуванням її специфічних характеристик і потреб.

2.3. Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім»

Фінансова стійкість ТОВ «Прикарпатський торговий дім» визначається як баланс між власними та позиковими коштами, здатність надійно гарантувати платежі, незалежність від кон'юнктури ринку та порушень з боку партнерів,

наявність сум прибутку, які гарантують незалежну рентабельність, кредиторська та інвесторська довіра до них та залежність від них.

Метою оцінки фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім» є оцінювання фінансового стану компанії та її спроможності протистояти зовнішнім економічним і фінансовим впливам і забезпечити стійкість і стабільність діяльності компанії в довгостроковій перспективі. Основними завданнями оцінки фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім» є:

1. Виявлення ризиків і загроз. Оцінка фінансової стійкості дає змогу виявити потенційні ризики, які можуть негативно вплинути на фінансовий стан компанії. До них належать зміни в економічному середовищі, зміни ринкової кон'юнктури та конкурентних умов. Завдання полягає в тому, щоб виявити і проаналізувати ці ризики та розробити стратегію управління ризиками.

2. Оцінка фінансових показників. Оцінка фінансової стійкості включає аналіз різних фінансових показників компанії, таких як ліквідність, прибутковість, платоспроможність і фінансова структура. Завдання полягає в тому, щоб оцінити ці показники і порівняти їх зі стандартами та галузевими еталонами, щоб визначити сильні та слабкі сторони фінансової структури компанії.

3. Розробка стратегій підвищення фінансової стійкості, яка полягає в розробці конкретних стратегій і заходів щодо підвищення фінансової стійкості на основі результатів оцінки фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім».

Це забезпечить своєчасне виявлення відхилень від запланованих результатів і вжиття необхідних коригувальних заходів. Моніторинг і контроль допомагають забезпечити реалізацію стратегій і заходів та визначити їхню ефективність. Це дає змогу компанії швидко реагувати на зміни у фінансовому становищі та за необхідності коригувати свої стратегії та плани для досягнення мети підвищення фінансової стійкості. Крім того, моніторинг і контроль допомагають визначити ефективність вжитих заходів і забезпечити постійне підвищення фінансової стійкості компанії.

Отже, з даними фінансової звітності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» (Додатки Л.1-Л.3) проведемо аналіз рівня фінансової стійкості на основі аналітичних показників, табл.2.13 [64].

Таблиця 2.13

Аналіз рівня фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім»

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Гран. знач.	2021 / 2020	2022/ 2021
1	2	3	4	5	6	7
1. Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	0,22	0,26	0,41	>0,5	0,04	0,15
2. Коефіцієнт фінансової залежності	0,77	0,73	0,58	підвищення	-0,04	-0,15
3. Коефіцієнт фінансової стійкості	3,44	2,8	1,44	<1	-0,64	-1,36
4. Коефіцієнт фінансового ризику	3,44	2,8	1,44	< 1	-0,64	-1,36
5. Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,57	0,59	0,63	>0,4-0,6	0,02	0,04
6. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,14	0,17	0,30	>0,01	0,04	0,28
7. Коефіцієнт постійності активів	0,42	0,40	0,37	>1	-0,02	-0,03
8. Коефіцієнт поточних зобов'язань	1	1	1	>0,5	0	0
9. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0	0	0	<0,2	0	0
10. Коефіцієнт співвідношення оборотних до необоротних активів	9,4	8,2	5,49	підвищення	-1,2	-2,71

Аналіз табл. 2.13 показує, що коефіцієнт автономії (фінансової незалежності), який характеризує фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування його діяльності становить 0,22 в 2020 р. та 0,26 – 21 р. Оптимальне значення більше 0,5. ТОВ «Прикарпатський торговий дім» є

фінансово залежним та фінансово нестійким (коефіцієнт фінансової стійкості – 2,8), що в цілому є негативним для компанії. Значення цього показника в 2022 році перевищує 0,5, що є дуже позитивним сигналом.

Показник фінансової залежності є індикатором фінансової стійкості, який також вказує на здатність ТОВ «Прикарпатський торговий дім» проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. Показник є оберненим до показника фінансової автономії. І в період 2020-2021 рр. він понизився на - 0,04. Значення показника в 2022 році свідчить про зниження фінансової залежності компанії.

Коефіцієнт фінансової стійкості покращився в 2021 році, але погіршився значно в 2022 році, опускаючись нижче нормального значення 1. Це може бути показником зменшення стійкості фінансового стану компанії.

Коефіцієнт фінансового ризику показує кількість позикових коштів, залучених підприємством на 1 гривню вкладених в активи власних коштів. Чим вище його значення, тим вищий ризик вкладання капіталу в підприємство. Граничне значення <1 , а для ТОВ «Прикарпатський торговий дім» він становив 3,44 в 2020 р. та 2,8 – 2021 р. і знизився на -0,64. Коефіцієнт фінансового ризику також погіршився протягом років і опустився нижче нормального значення 1 в 2022 році. Це вказує на зростання фінансового ризику компанії.

Коефіцієнт маневрування характеризує, яка частка власного капіталу використовується для формування оборотних активів. Значення цього показника може змінюватися залежно від структури капіталу і галузевої приналежності підприємства (економічно доцільне значення - 0,4-0,6). Для ТОВ «Прикарпатський торговий дім» даний показник є в межах граничного значення і у 2020 р. становив 0,57, а у 2021 – 0,59. І зріс на 0,02. Цей показник трохи покращився протягом років, і значення в 2022 році знаходиться в прийнятному діапазоні між 0,4 і 0,6.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами характеризує наявність власних оборотних коштів, необхідних для фінансової стабільності ТОВ «Прикарпатський торговий дім», його незалежності від позикових коштів.

Даний показник знаходиться в межах норми. Проте з 2020 по 2021 р. він знизився на -0,12. Цей показник також покращився значно в 2022 році, що може вказувати на збільшення забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом [64].

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом також покращився значно в 2022 році, що може вказувати на збільшення забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом.

Коефіцієнт постійності активів незначно зменшився протягом років, і значення в 2022 році все ще перевищує 1, що вказує на досить стабільний рівень активів компанії.

Загалом, аналіз показників фінансової стійкості показує, що компанія зазнала покращень у певних аспектах, таких як коефіцієнт автономії та коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом. Однак коефіцієнт фінансової стійкості та коефіцієнт фінансового ризику погіршилися, що може вказувати на збільшений ризик у фінансовій діяльності компанії. Важливо надалі слідкувати за цими показниками і приймати заходи для підтримки фінансової стійкості.

Найточніше загальну структуру активів характеризує коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів. Мобільність означає здатність активів переходити з однієї форми в іншу. Висока мобільність говорить про те, що ТОВ «Прикарпатський торговий дім» зможе змінити структуру активів протягом короткого періоду часу. Це поняття пов'язане з ліквідністю – швидкістю конвертації в грошові кошти без втрати вартості. Однак, якщо показники ліквідності вимірюють здатність компанії відповідати за поточними зобов'язаннями (тобто вимірюють платоспроможність), то показник мобільності активів говорить про здатність компанії підлаштовуватися під зовнішній вплив ринку, проводити гнучку діяльність. Для ТОВ «Прикарпатський торговий дім» даний показник високий: у 2020 р. – 9,4 та у 2021 – 8,2. Спостерігається незначне пониження показника на -1,2/

Проведемо розрахунки показників і оцінку фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім» в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

**Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім»
за 2020-2022 рр.**

Показник	на 31 грудня 2020 року	на 31 грудня 2021 року	на 31 грудня 2022 року	Відхилення	
				2021/ 2020	2022/ 2021
1	2	3	4	5	6
1. Власний капітал	62058	72401	98995	10343	26594
2. Необоротні активи	26187	29557	37043	3370	7486
3. Власні обігові кошти (р.1-р.2)	35871	42844	61952	6973	19108
4. Довгострокові зобов'язання	0	0	1500	0	1500
5. Наявність власних та довгострокових джерел покриття запасів (р.3+р.4)	35871	42844	63452	6973	1500
6. Короткострокові кредити та позики	77500	74926	47500	-2574	-27426
7. Загальний розмір осно- вних джерел покриття запасів (р.5+р.6)	113371	117770	117770	4399	-25926
8. Запаси	76059	138540	130869	62481	-7671
9. Надлишок (+) або нестача (-) власних обіго- вих коштів (р.3-р.8)	-40188	-95696	-68917	-55508	26779
10. Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових кредитів і позик (р.5-р.8)	-40188	-95696	-68917	-55508	26779
11. Надлишок (+) або нестача (-) основних дже- рел покриття запасів (р.7- р.8)	37312	-20770	-13099	-58082	7671
12. Надлишок (+) або нестача (-) основних дже-	0,49	-0,15	-0,08	-0,64	0,07

рел покриття на 1 грн. запасів (р.11/р.8)					
	Показники типу фінансової стійкості				
Тривимірний показник	0,1,1	0,0,1	0,0,1	-	-
Тип фінансової стійкості	Нормальна фінансова стійкість	Нестійкий фінанси- вий стан	Нестійкий фінанси- вий стан	-	-

Після проведеного аналізу, який наведено у табл. 2.14, встановлено, що ТОВ «Прикарпатський торговий дім» гостро відчуває нестачу власних обігових коштів протягом досліджуваного періоду, а також нестачу довгострокових джерел фінансування станом на кінець 2020-2022 років. Незважаючи на це, ТОВ «Прикарпатський торговий дім» має задовільну структуру позикового капіталу (високу частку поточних зобов'язань), показник маневреності має задовільне значення та знаходиться в межах нормального.

Аналіз показників фінансової стійкості показує, що стан фінансів компанії погіршився протягом 2021 і 2022 років. Тривимірний показник фінансової стійкості підтверджує це, демонструючи відхилення від нормального стану в обох роках.

Ключові фактори, що призвели до цього погіршення, включають збільшення короткострокових кредитів і позик у 2022 році, а також збільшення запасів, що може призвести до зниження ліквідності підприємства.

Загалом, підприємство ТОВ «Прикарпатський торговий дім» має покращення у деяких показниках фінансової стійкості, таких як збільшення власного капіталу і ліквідних активів. Однак наявність довгострокових зобов'язань та нестача коштів на покриття запасів можуть створювати ризики для стабільності компанії. У кожному випадку важливо докладати зусиль для покращення фінансової стійкості та управління ризиками.

Зазвичай, для підприємств бажаним є підтримання стійкого фінансового стану, який дозволяє вирішувати свої фінансові зобов'язання без значних труднощів. У випадку підприємства «ТОВ «Прикарпатський торговий дім»,

важливо ретельно розглянути свою фінансову політику і управління обіговими активами та запасами для покращення фінансової стійкості та ліквідності.

Розрахунок рейтингу фінансового стану підприємства можна здійснювати на основі аналогічних даних підприємств-конкурентів, або на основі даних показників досліджуваного підприємства у динаміці, тобто взятих за минулі періоди.

Алгоритм визначення рейтингової оцінки фінансового стану можна відобразити у такій послідовності:

1. Вхідна інформація подається у формі таблиці a_{ij} , де $i = 1, n$ – номери показників; $j = 1, m$ – номери аналізованих періодів.

2. В таблиці виділяємо додаткову колонку $m+1$, в якій максимізують значення показників (показники еталонного підприємства), тобто для розрахунку беруться показники, для яких позитивним є тенденція до зростання.

3. Показники таблиці a_{ij} стандартизуються по відношенні до відповідного показника еталонного підприємства, який відображений в стовпчику $m+1$:

$$x_j = a_{ij} / \max a_{ij}$$

4. Значення рейтингової оцінки визначається за наступною формулою:

$$R_j^l = \sqrt{(1 - x_{1j})^2 + (1 - x_{2j})^2 + \dots + (1 - x_{nj})^2}$$

де, R_j – рейтингова оцінка j -го періоду (підприємства);

x_{ij} – стандартизований i -й показник j -го періоду (підприємства).

Найвищий рейтинг має підприємство з мінімальним значенням R . Порівняльна рейтингова оцінка може бути за будь-якої кількості порівнювальних показників.

Розрахуємо рейтингову оцінку фінансового стану ТОВ «Прикарпатський торговий дім» у динаміці, табл.2.15.

Таблиця 2.15

**Рейтингова оцінка фінансового стану ТОВ «Прикарпатський
торговий дім»**

Показники	2020	2021	2022	Еталонне значення	Стандартизований показник, x_{ij}		
					2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>П-ки фінансової стійкості:</i>							
1. Коефіцієнт автономії	0,22	0,26	0,41	>0,5	0,3	0,4	0,62
2. Коефіцієнт фінансової стійкості	3,44	2,8	1,44	<1	2,44	1,8	0,44
3. Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,57	0,59	0,63	>0,4-0,6	0,85	0,95	1,15
4. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,14	0,17	0,30	>0,1	0,53	2,11	3,26
<i>Показники ліквідності:</i>							
5. К-нт загальної ліквідності	1,16	1,2	1,44	2,0 і вище	-0,84	-0,8	-0,56
6. К-нт швидкої ліквідності	0,7	0,48	0,51	0,7-0,8 і вище	-1	-2,8	-2
7. К-нт абсолютної ліквідності	0,023	0,04	0,04	0,1-0,2 і вище	-1,77	-1,6	-1,6
<i>П-ки рентабельності:</i>							
8. Рентабельність виробництва	1	1	1	-	0	0	0
9. Рентабельність продажу	0,9	0,9	0,8	-	-0,04	-0,04	-0,08
10. Рентабельність активів	3,5	3,5	3,1	-	1	1	0,84
11. Рентабельність власного капіталу	0,20	0,19	0,38	-	-0,32	-0,324	-0,248
12. Рейтингова оцінка, R	5,6	5,59	5,2	-	-	-	
13. Ранг підприємства	5	4	5	-	-	-	

Висновок: Отже, фінансовий стан підприємства у 2020 році виявився кращий ($R = 5,6$), порівняно з 2021 роком ($R = 5,59$); у 2022 році ($R=5,2$). Підприємство показує покращення у фінансовій стійкості у 2022 році, але все ще має певні ризики та вимагає уваги до ліквідності.

Опираючись на аналіз фінансового стану ТОВ «Прикарпатський торговий дім» за 2020-2022 роки, можна запропонувати наступні рекомендації підприємству:

1. Покращення ліквідності. Потрібно звернути увагу на управління запасами і обіговими активами, щоб зменшити нестачу власних обігових коштів і забезпечити адекватне фінансове покриття запасів. Можна розглянути можливість залучення короткострокових кредитів або ліній кредитування для забезпечення ліквідності.

2. Покращення фінансової стійкості. Потрібно збільшувати власний капітал компанії, наприклад, через залучення додаткових інвестицій. Можна розглянути можливість обмеження довгострокових зобов'язань, особливо якщо фінансовий ризик великий.

3. Покращення рентабельності. Потрібно аналізувати і оптимізувати витрати, щоб підвищити рентабельність виробництва і продажів. Варто розглянути можливість розвитку нових продуктів або ринків, щоб збільшити прибуток.

4. Зменшення фінансового ризику. Потрібно працювати над диверсифікацією джерел фінансування і розгляньте можливість залучення інвестицій від сторонніх інвесторів.

5. Моніторинг фінансового стану. Варто регулярно вести фінансовий аналіз і планувати бюджет для кращого контролю над фінансами. Можна співпрацювати з фінансовими консультантами або аудиторами для отримання об'єктивної оцінки фінансового стану.

Загальна мета таких рекомендацій полягає в підвищенні стійкості і стабільності фінансів підприємства, зменшенні ризиків та покращенні його позиції на ринку.

Висновки до розділу 2

Отже, після проведення аналізу в другому розділі дипломної роботи, можна зробити висновки, що фінансова стійкість – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у зовнішньому і внутрішньому середовищі, яке змінюється: що гарантує його постійна, – платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах припустимого рівня ризику.

Проаналізовано фінансову стійкість та платоспроможність ТОВ «Прикарпатський торговий дім». На протязі двох останніх років ТОВ «Прикарпатський торговий дім» отримувало прибуток від звичайної діяльності, а також чистий прибуток, так у 2019 році він становив – 8547 тис.грн, у 2020 – 10343 тис. грн., у 2021 – 9656 тис.грн.

Аналіз показав, що коефіцієнти рентабельності (ефективності) використання активів показують тенденцію до зростання на 0,004. Але коефіцієнти ефективності (рентабельності) використання власного капіталу за період 2020-2021 років рентабельність знизилась на -0,01. В цілому рентабельність ТОВ «Прикарпатський торговий дім» не змінилась за період 2020-2022 рр.

Встановлено, що ТОВ «Прикарпатський торговий дім» гостро відчуває нестачу власних обігових коштів протягом досліджуваного періоду, а також нестачу довгострокових джерел фінансування станом на кінець 2020-2022 років. Незважаючи на це, ТОВ «Прикарпатський торговий дім» має задовільну структуру позикового капіталу (високу частку поточних зобов'язань), показник маневреності має задовільне значення та знаходиться в межах нормального.

На фінансову стійкість ТОВ «Прикарпатський торговий дім» впливали такі фактори: стан підприємства на товарному ринку, конкурентоспроможність продукції, ділова репутація підприємства, залежність підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів, наявність неплатоспроможних дебіторів, ефективність господарських і фінансових операцій.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТОВ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ДІМ» В УМОВАХ ВІЙНИ

3.1. Проблеми фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім» в умовах війни

Фінансову стійкість підприємств в умовах воєнного стану важко оцінити або спрогнозувати. Це пов'язано з тим, що війна фактично створює форс-мажорні ситуації, які включають не тільки зниження обсягу активного бізнесу, а й повне зупинення та навіть безповоротну втрату майна і ресурсів. Форс-мажорні ситуації характеризуються непередбачуваністю та непередбачуваністю, що ускладнює процес аналізу. У таких ситуаціях експертам, аналітикам і менеджерам доцільніше говорити про виживання, а не про забезпечення фінансової стійкості бізнесу [43, с. 1].

Незважаючи на це, досвід повномасштабної війни між Україною та Росією у 2022 році показує, що воєнний стан – це не обов'язково криза для бізнесу. Якщо ви гнучкі та швидко реагуєте на зміни на ринку, тобто грамотно керуєте бізнесом, ви можете продовжувати працювати, створювати умови для збереження і навіть розвитку своїх активів і ресурсів навіть під час війни.

Близько 50% українських компаній [3] були змушені переїхати в інші регіони України під час війни, тому що вони були змушені диверсифікувати всю лінійку продукції, змінити фінансову систему своїх компаній, перейти на нові бізнес-моделі, які передбачають, наприклад, генерування нових видів грошових потоків, і зіткнулися з необхідністю реструктуризації своєї діяльності.

Вплив війни на діяльність ТОВ «Прикарпатський торговий дім» проявився через такі чинники:

- можливе знищення або часткове пошкодження активів Компанії (офісів та виробничих потужностей) внаслідок ракетних обстрілів території України;
- втрата персоналу Компанії у зв'язку з черговим етапом мобілізації населення до лав Збройних Сил України;
- значний ризик того, що фізичні та людські ресурси Компанії будуть використані для задоволення військових потреб;
- можливість виникнення в майбутньому сумнівів у спроможності Компанії, її клієнтів і постачальників виконувати умови існуючих і майбутніх контрактів;
- порушення ланцюжка поставок і втрата деяких ринків збуту через розташування компаній-постачальників у ворожих районах на території України.

ТОВ «Прикарпатський торговий дім» провадить свою фінансово-господарську діяльність у районах, які наразі не зачеплені активними бойовими діями, і не має наміру або необхідності ліквідувати чи значно скоротити свою діяльність у майбутньому.

У 2022 році в ТОВ «Прикарпатський торговий дім» працювало в середньому 654 штатних співробітника. У 2022 році в ТОВ «Прикарпатський торговий дім» працювала 171 особа. Для зниження плинності кадрів компанія вживає заходів щодо забезпечення продуктивної зайнятості, раціонального та ефективного використання робочого часу.

Налагоджена система збуту і розвинена мережа торговельних точок дають змогу швидко й ефективно організовувати й переспрямовувати всі товарні потоки, усі філії торговельної мережі ТОВ «Прикарпатський торговий дім» тісно пов'язані й ефективно доповнюють одна одну. У компанії здійснюється стратегічне, поточне та оперативне планування, постійний аналіз і контроль реалізації та якості продукції.

Ці події або обставини, поряд з іншими питаннями, вказують на існування суттєвої невизначеності, що може викликати значні сумніви щодо спроможності ТОВ «Прикарпатський торговий дім» продовжувати свою

діяльність як підприємства, яке безперервно діє. Однак на сьогоднішній день ТОВ «Прикарпатський торговий дім» продовжує свою діяльність. Крім того, згідно зі Звітом керівництва за 2022 рік (Додаток М), чистий прибуток до оподаткування ТОВ «Прикарпатський торговий дім» у 2022 році становить 32 749,0 тис. грн. Протягом 2022 року до бюджетів усіх рівнів ТОВ «Прикарпатський торговий дім» закладено 492,3,0 тис. грн. податків і зборів. Капітальні витрати склали 13210,00 тис. грн, збільшившись порівняно з 2021 роком. Більш детально основні фінансові показники господарської діяльності у 2021-2022 роках наведено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

**Основні фінансові показники господарської діяльності ТОВ
«Прикарпатський торговий дім» (тис. грн.)**

Показники	2022	2021	Зміна +/-
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції	1 289 043	1 208 590	+ 80 453
Інші операційні доходи	140 560	2 481	+ 138 079
Інші фінансові доходи	2 457	1 451	+ 1 006
Інші доходи	27	23	+ 4
Собівартість реалізованої продукції	1 234 333	1 053 720	+ 180613
Адміністративні витрати	9 465	8 648	+ 817
Витрати на збут	141 779	125 123	+ 16 656
Інші операційні витрати	2 821	2 294	+527
Фінансові витрати	9 887	9 757	+ 130
Інші витрати	1 053	188	+865

Аналіз табл.3.1 показує, що чистий дохід у 2022 р. зріс на 80453 тис.грн., інші доходи – 138079 тис. грн., інші фінансові доходи зросли на 1006 тис. грн. Крім того, зросла собівартість реалізованої продукції на 180613 тис. грн. Але не зважаючи на зростання доходів, витрати теж зросли у 2022 р., а саме витрати на збут – 16656 тис. грн.

ТОВ «Прикарпатський торговий дім» володіє різними фінансовими активами, які включають торговельну та іншу дебіторську заборгованість, а

також грошові кошти та їхні еквіваленти, що виникають безпосередньо в результаті діяльності компанії, табл.3.2.

Таблиця 3.2

Інформація про види активів (тис. грн.)

Показники	2022	2021	Зміна +/-
1	2	3	4
Дебіторська заборгованість за товари, роботи (послуги)	38 019	75 596	-37 577
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1 924	7 654	-5 730
за виданими авансами	1 924	7 560	-5 636
з бюджетом	188	94	-94
Інша поточна дебіторська заборгованість	6 666	6 585	+81
Грошові кошти та їх еквіваленти	24 918	8 356	+16 262
Інші оборотні активи	645	7 521	-6 876

Розумне управління компанією забезпечує наявність достатніх грошових коштів та адекватних ресурсів для виконання існуючих зобов'язань у міру настання строків їх погашення. Компанія аналізує і контролює строки погашення своїх активів і зобов'язань і планує рівень ліквідності залежно від суми заборгованості. У таблиці 3.3 нижче наведено аналіз фінансових зобов'язань ТОВ «Прикарпатський торговий дім».

Таблиця 3.3

Інформація про види зобов'язань (тис. грн.).

Показники	2022	2021	Зміна +/-
1	2	3	4
Короткострокові кредити банків	47 500	74 926	-27 426
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи (послуги)	64 472	103 376	-38 904
Кредиторська заборгованість за розрахунками:	5 385	5 401	-16
з бюджетом	2 438	2422	+16
зі страхуванням	1 025	1 150	-125
з оплати праці	1 922	1 829	+93
Інша поточні зобов'язання	21 001	15 737	+5 264

При управлінні ризиком ліквідності керівництво ТОВ «Прикарпатський торговий дім» значною мірою покладається на власні рішення щодо планування та підтримання ліквідності компанії та забезпечення наявності грошових коштів, достатніх для фінансування очікуваних операційних витрат, погашення фінансових зобов'язань та здійснення інвестиційної діяльності протягом року. У 2022 році компанія залучала кошти з власних ресурсів та короткострокових банківських кредитів для поповнення оборотного капіталу.

Таблиця 3.4

Оцінювання показників ліквідності балансу на кінець 2022 року

Показники	На кінець звітного періоду	На кінець звітного періоду	Нормативний оптимальний рівень
1	2	3	4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	відношення грошових засобів та їхніх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань $\phi 1(p.1160 + p.1165) / \phi p.1695$	0,17	Показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно. Нормативне значення 0,1-0,35
Коефіцієнт швидкої ліквідності	відношення найбільш ліквідних оборотних активів (грошових засобів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості) до поточних зобов'язань підприємства $\phi 1(\text{сума } p.1125-1165) / \phi 1 p.1695$	0,5	Характеризує платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови Своєчасного проведення розрахунків з дебіторами. Нормативне значення 0,3-0,8.
Коефіцієнт поточної ліквідності	відношення оборотних активів до поточних зобов'язань підприємства $\phi 1 p.1195 / \phi 1 p.1695$	1,42	Показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань. Нормативне значення 1,2-2,5

Усі коефіцієнти ліквідності вищі за оптимальний рівень, це означає, що ТОВ «Прикарпатський торговий дім» в змозі погасити всі наявні короткострокові зобов'язання найближчим часом за рахунок наявних грошових коштів (коефіцієнт абсолютної ліквідності).

Коефіцієнт поточної ліквідності допомагає оцінити здатність компанії погасити короткострокову заборгованість у разі кризи.

Коефіцієнт поточної ліквідності вимірює загальну ліквідність і показує, якою мірою поточні зобов'язання забезпечені поточними активами.

ТОВ «Прикарпатський торговий дім» є платоспроможним і здатне продовжувати свою діяльність як безперервно функціонуюче підприємство.

Безсумнівно, діяльність будь-якого підприємства у воєнний час має бути збалансованою, такою, що враховує низку ризиків і непередбачених обставин. Аналіз фінансової стійкості підприємства має ґрунтуватися на можливості формування «фінансової подушки безпеки», що дає змогу швидко реагувати на непередбачувані події, як-от можлива втрата майна, трудових і матеріальних ресурсів, пошук альтернативних засобів отримання доходу і можливість співпраці з іншими учасниками ринку. Війна уможливила створення абсолютно нових видів бізнесу, що дало змогу багатьом компаніям не тільки вижити, а й закріпитися на ринку та стати лідерами в майбутньому. Саме тому компанії, які слідкують за зовнішніми викликами та відповідним чином коригують свою діяльність, зможуть вижити у воєнний час.

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім» під час звичайної (очікуваної) діяльності традиційно проводиться шляхом аналізу:

- структури активів;
- динаміки коливань активів і джерела їх формування;
- показників ліквідності;
- показників фінансового стану;
- показників ділової активності;
- показників рентабельності [17; 39; 49; 90; 60; 95].

Це основні методи аналізу фінансової стабільності, і методологія дослідження залишається незмінною. Водночас, хоча методика визначення основних показників фінансової стійкості залишається незмінною, інтерпретація результатів аналізу передбачає деякі зміни. Це пов'язано з виникненням принципово нового стану підприємства, коли безпека співробітників і клієнтів, формування платоспроможності за обов'язковими платежами та утримання співробітників є основними умовами управління (рис. 3.1).

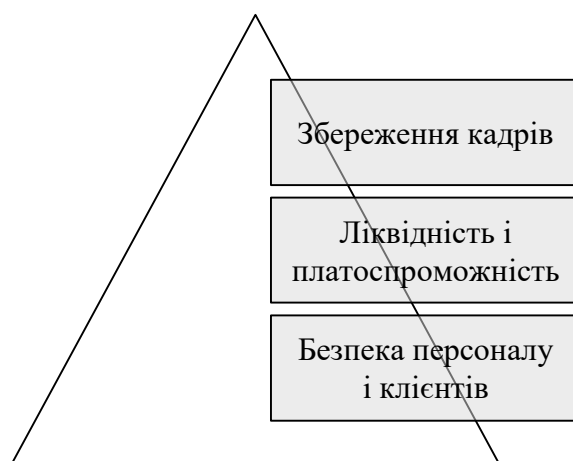

Рис.3.1. Концептуальні основи роботи ТОВ «Прикарпатський торговий дім» в умовах війни

Відповідно до концептуальних умов функціонування ТОВ «Прикарпатський торговий дім» фінансова система має бути скоригована таким чином, щоб вона могла підтримувати життєздатність бізнесу. Це потребує розроблення принципово нових підходів до побудови політики ліквідності, фінансової незалежності, оборотності та рентабельності. Розглянемо кожен із цих підходів детальніше.

Управління ліквідністю у воєнний час в ТОВ «Прикарпатський торговий дім». Під час воєнного стану багато підприємств зіткнулися з проблемами ліквідності. Коли почалася війна, багато власників підприємств вилучили кошти з обороту, щоб зберегти свій капітал. У результаті показники ліквідності практично всіх підприємств погіршилися, а термін погашення короткострокової кредиторської заборгованості значно збільшився. Приблизно через три місяці

після початку війни, коли підприємства здебільшого адаптувалися до воєнних дій, ділова активність частково відновилася, але політика управління ліквідністю докорінно змінилася.

Коли йшлося про платіжні зобов'язання ТОВ «Прикарпатський торговий дім», фінансову політику здебільшого було спрямовано на накопичення коштів для погашення кредиторської заборгованості перед постачальниками, що було підґрунтям для забезпечення логістики, а відтак і безперервного бізнес-процесу. Відсутність товарних кредитів і неможливість отримання доступного фінансування від банківських установ призвели до формування нової фінансової моделі ведення бізнесу за рахунок власних коштів. У цьому контексті коефіцієнти ліквідності є найвищими і покликані мінімізувати ризик неплатоспроможності перед постачальниками.

Інша сфера управління ліквідністю зосереджена на погашенні заборгованості із заробітної плати для підтримання робочої сили, що забезпечує виробництво товарів і стабільність акціонерного товариства ТОВ «Прикарпатський торговий дім». Практика минулого показала, що під час війни ті, хто не має доступу до достатніх коштів, можуть переїхати в інші області та країни, щоб отримати доступ до нових джерел фінансування. Зіткнувшись із серйозним витоком кадрів, керівники підприємств зрозуміли, що єдиний спосіб утримати працівників – це вчасно платити їм зарплату і переконливо демонструвати своє становище на ринку та платоспроможність.

Управління фінансовою незалежністю ТОВ «Прикарпатський торговий дім». У класичній економіці бізнесу позикові кошти вважаються рушійною силою розвитку. Усі підприємства, що працюють у воєнний час, стикаються з проблемою неможливості використання залучених коштів. Практика показує, що постачальники продукції готові співпрацювати з покупцями тільки за умови повної оплати за поставлений товар. Компанії, які побудували свої бізнес-моделі на товарних кредитах, реструктурували цю модель, гарантуючи повернення коштів постачальникам одразу після отримання товару (матеріалів і

сировини). Це знижує фінансові ризики як для постачальників, так і для покупців і є зрозумілим і логічним підходом у воєнний час.

Щоб вижити на ринку, багато компаній були змушені терміново погашати свої борги і самотійно забезпечувати подальші поставки товарів і ресурсів. Тому в умовах воєнного стану більшість підприємств відмовилися від залучення капіталу і перейшли на самофінансування.

Однак варто зазначити, що не всі підприємства мають достатні фінансові ресурси, щоб відмовитися від доступу до позикового капіталу. Багато підприємств змінили свою модель фінансування, збільшивши внутрішній борг, зокрема, нарахування на заробітну плату. Існує також опір цій моделі покриття зовнішнього боргу внутрішнім боргом. Це пов'язано з тим, що в умовах воєнного стану, не маючи доходів, персонал мігрував би в інші країни.

У результаті фінансові показники багатьох підприємств воєнного часу перевищують стандартні, а їхня структура капіталу характеризується практично повною відсутністю розрахунків із постачальниками та заборгованостей із заробітної плати.

Підприємства, які не мають достатніх фінансових ресурсів і не здатні покрити свої борги перед постачальниками і працівниками, вже не можуть працювати за моделлю, що склалася до фінансової кризи. У результаті багато підприємств припинили свою діяльність, а показники їхньої фінансової стійкості значно погіршилися.

Управління продажами ТОВ «Прикарпатський торговий дім» у воєнний час. Для того, щоб зрозуміти особливості аналізу фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім» в умовах воєнного стану, необхідно спершу вивчити основні чинники, що впливають на зміну фінансової стійкості підприємств. На початку війни на всіх підприємствах спостерігався спад продажів. Особливо це стосується непродовольчого сектору. Компанії, орієнтовані на продаж побутової техніки, обладнання, меблів і будівельної техніки, скоротили продажі з об'єктивних причин, пов'язаних із природним бажанням населення витратити гроші тільки на товари першої необхідності.

Однак така ситуація характерна лише для певного періоду часу, тобто у стані суспільної паніки, коли потенційні покупці оптимізують власні фінансові ресурси на початку воєнних дій. З часом, коли економічна активність стабілізується, потреби змінюються.

Так, мешканці, які втратили своє майно або зіткнулися з проблемою матеріальних збитків, здебільшого потребують будівельних матеріалів, меблів та обладнання. Головною особливістю обороту ТОВ «Прикарпатський торговий дім» у воєнний час є те, що швидкість обороту є непостійною.

Примітно, що тільки ті компанії, які залишаються на плаву в кризовій ситуації за різкого зниження обігу і намагаються будувати свій бізнес з урахуванням мінливого попиту на продукцію, здатні швидко збільшити свій обіг, замінивши конкурентів, що закрилися або припинили свою діяльність через війну.

Лише за умови організації гнучких каналів збуту можна буде підтримувати нормальний або прийнятний для компанії рівень продажів. Для ТОВ «Прикарпатський торговий дім» важливо розширити територію і знайти альтернативні канали збуту, такі як електронна комерція, які можуть значно збільшити продажі [33].

Компанії, які здатні постачати товари першої необхідності у воєнний час, можуть вийти на нові ринки й отримати нових клієнтів.

Під час аналізу оборотності активів, оборотних коштів і запасів ТОВ «Прикарпатський торговий дім» необхідно спиратися на показники довоєнного часу. Показники рентабельності свідчать про ефективність діяльності компанії, якщо обсяг продажів значно знизився порівняно з довоєнним рівнем. Якщо компанія залишається прибутковою або працює на межі беззбитковості (або з мінімальними втратами), незважаючи на зниження обсягу продажів, то така ситуація прийнятна у воєнний час. Якщо оборот зростає на тлі докризових показників, це свідчить про те, що перед підприємствами відкрилися нові можливості, які потребують активізації інвестиційної політики.

Управління рентабельністю в умовах війни ТОВ «Прикарпатський торговий дім». Рентабельність є важливою метрикою, яку необхідно враховувати при побудові фінансових моделей в умовах воєнного стану. Багато компаній розуміють, що припинення діяльності призведе до втрати ринків, які вони завойовували роками. Така ситуація неприйнятна для підприємств, багато з яких ухвалюють рішення працювати тільки для того, щоб забезпечити виживання підприємства. Ділова активність у воєнний час означає можливість зберегти працівників і забезпечити платоспроможність за рахунок податків і постачальників [32].

У табл. 3.5 узагальнено особливості показників фінансової стійкості підприємства ТОВ «Прикарпатський торговий дім» в умовах воєнного стану.

Таблиця 3.5

Особливості трактування показників фінансової стійкості в умовах воєнного стану [43, с. 3]

Показник	2022	Нормативне значення	Нормативне значення в умовах війни
1	2	3	4
Коефіцієнт покриття	2,6	> 1	>1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,5	>0,7	>1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,17	>0,2	>0,7
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,4	> 0,5	>0,8
Оборотність активів	4,6	Відсутнє, позитивною є зростання показника в динаміці	Відсутнє, позитивною є не суттєве зменшення показника оборотності
Оборотність запасів	851,1	Відсутнє, позитивною є зростання показника в динаміці	Відсутнє, позитивним є суттєве зростання показника в порівнянні із довоєнним періодом
Рентабельність продукції	1,04	Відсутнє, чим вище значення - тим краще	Допускається робота на межі нульової рентабельності

Аналіз табл. 3.5 показує, що в 2022 р. в умовах війни коефіцієнт покриття – 2,6 більше нормативного значення. Значення коефіцієнта вказує на частку запасів, які забезпечені нормальними джерелами фінансування (власного капіталу, довгострокових і короткострокових зобов'язань). Також Коефіцієнт швидкої ліквідності близький до нормативного значення і становить 0,17. Коефіцієнт платоспроможності (автономії) теж близький до нормативного значення і становить 0,4 при нормі 0,5, а в умовах війни $>0,8$.

Власники підприємств часто відмовляються від отримання прибутку на користь допомоги військам і, таким чином, працюють майже на рівні безбитковості. Робота на межі рентабельності допустима у воєнний час, якщо трудові ресурси та обсяги продажів достатні для виконання обов'язкових зобов'язань.

Основною метою аналізу фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім» у воєнний час є забезпечення її фінансових можливостей для розвитку за непередбачуваних обставин.

Фінансове моделювання має ґрунтуватися на чотирьох елементах для успішного ведення бізнесу в умовах війни, представлених на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Складові ефективної політики управління фінансовою стійкістю ТОВ «Прикарпатський торговий дім»

Формування грошових резервів передбачає значне збільшення абсолютної ліквідності. Ці кошти мають допомогти підприємствам використати

своєчасні можливості для відмови від товарних кредитів, придбання більш доступних товарів (ресурсів) та інвестування в розвиток [18].

Ефективна політика управління фінансовою стійкістю включає заходи інноваційної та інвестиційної політики, які потребують додаткових фінансових вкладень. Це обґрунтовує необхідність формування фінансової подушки безпеки, що підтримує ліквідність і платоспроможність і водночас дає змогу акумулювати кошти для розвитку.

Для ТОВ «Прикарпатський торговий дім» доцільно розвивати нові канали збуту. Для цього варто розглянути можливість надання послуг та продажу товарів через інтернет. Компаніям варто розглянути не лише класичну форму електронної комерції – продаж товарів через електронні магазини, а й продаж товарів через соціальні мережі. У багатьох випадках електронна комерція не потребує значних витрат на створення магазину, проте вона передбачає регулярні витрати, такі як зарплата менеджерів магазину та витрати, пов'язані з підтриманням магазину на торговому майданчику [70].

Також імовірно, що у компаній достатньо вільних грошових коштів для розвитку свого бізнесу на нових, раніше не охоплених ринках. Це відбувається тому, що велика кількість підприємців і бізнесменів вирішили закрити свій бізнес у зв'язку з мобілізацією або еміграцією в інші країни, а ринок не був заповнений конкретним товаром. З попередньої практики зрозуміло, що можливості для завоювання більшої частки ринку формуються у воєнний час.

Ще однією проблемою для розвитку ТОВ «Прикарпатський торговий дім» у воєнний час є пошук фінансових ресурсів. Слід зазначити, що у воєнний час недоцільно звертатися за кредитами до банківських установ. Тому необхідно шукати інші джерела фінансування для розробки інвестиційної політики. Зокрема, підприємствам доцільно співпрацювати з іншими підприємцями та інвесторами і використовувати спільно накопичені кошти для розвитку нового бізнесу.

Сьогодні уряди створюють нові умови для підприємництва та розвитку бізнесу будь-якого масштабу. Під час війни уряд запровадив різноманітні

заходи для підтримки виживання та зростання підприємств: станом на 1 серпня 2022 року підприємства могли отримати фінансову допомогу від іноземних держав та міжнародних організацій у розмірі 34 млрд. дол. США [30]. Така фінансова допомога надається у вигляді кредитів, кредитних гарантій та грантів. Найбільшу фінансову допомогу Україна отримує від Європейського Союзу та США [70].

Компанії також мають нові торговельні можливості з Європейським Союзом, Канадою та Великою Британією, які скасували тарифи та квоти на українську продукцію. Державна політика створила передумови для експорту, включно з двома новими маршрутами через Румунію та Польщу, що дозволяють експортувати зерно.

На фінансову стабільність компанії вплинула низка факторів, спричинених воєнним станом. Основним із них є нестабільність зовнішнього середовища, яка вимагає грамотного фінансового управління та швидкого реагування на різні виклики.

Усі компанії, що працюють у зонах конфліктів, стикаються з ситуацією, коли їм доводиться коригувати свої бізнес-моделі, щоб продовжувати працювати на ринку. Основними проблемами є забезпечення безпеки персоналу та клієнтів, забезпечення безпеки персоналу та забезпечення платоспроможності постачальників. Відповідна фінансова політика також впливає на порогові значення показників фінансової стабільності.

Фінансова стійкість і ліквідність підприємств значно зростає за відсутності зовнішнього фінансування, оскільки підприємства змушені працювати за рахунок власних коштів. Своєю чергою, підприємства без власних коштів не зможуть працювати на ринках, які не пропонують товарних кредитів або фінансових позик.

Така ситуація призводить до зміни підходу до забезпечення платоспроможності, щоб підприємства могли використовувати вільні грошові кошти для якнайшвидшого погашення заборгованості та інвестувати в бізнес для розвитку.

Таким чином, до платоспроможності підприємств висуваються дедалі вищі вимоги. Це пов'язано з тим, що у воєнний час вважається, що підприємства можуть працювати на межі збитків або навіть із невеликим дефіцитом, якщо вони зберігають платоспроможність, не скорочуючи чисельність працівників.

3.2. Запровадження механізму управління фінансовою стійкістю ТОВ «Прикарпатський торговий дім»

З початку повномасштабного вторгнення економіка України зазнала драматичних змін. Збереження фінансової стабільності підприємств у воєнний час є одним із ключових завдань. Це пов'язано з тим, що країні потрібно багато ресурсів, особливо грошових, а підтримка і розвиток бізнесу – єдиний спосіб протистояти серйозним випробуванням і забезпечити платоспроможність населення.

«Відрадно бачити, що, незважаючи на надзвичайні труднощі в підтримці бізнесу, багато підприємців розглядають цей період як час нових можливостей і відкривають свої підприємства». Кількість новозареєстрованих підприємств не сильно відрізняється від аналогічного періоду до війни. Водночас адаптація до війни відбувається швидше, ніж адаптація до пандемії «COVID-19». Було зареєстровано на 29% більше нових підприємств, ніж у квітні 2020 року [30].

Основною проблемою для бізнесу сьогодні є людський капітал. За даними ООН, до 15 березня Україну покинули 3 мільйони людей. Майже половина з них була працездатного віку, більшість із них – жінки. Це пояснюється тим, що більшість із них були мобілізовані, як висококваліфіковані фахівці, так і прості робітники. Інші працівники переїхали у відносно безпечніші райони, де більшості важко знайти роботу. Висококваліфіковані робітники змушені змінювати професію за нижчу зарплату, ніж зазвичай. Ще однією проблемою є велика кількість внутрішньо переміщених осіб, що означає високу конкуренцію за робочі місця у відносно

безпечних районах. Компанії, які не можуть переїхати, потерпають від браку робочої сили [30].

З огляду на це, компанії намагаються всіма можливими способами убезпечити співробітників. За даними опитування, незважаючи на складну економічну ситуацію, більшість великих компаній намагаються підтримати своїх співробітників, виплачуючи зарплату більш ніж за місяць наперед, майже третина відшкодовує витрати на переїзд колективу і майже чверть орендує житло для своїх співробітників у Західній Україні або за кордоном. Малі та середні підприємства (МСП) також намагаються підтримати своїх співробітників, але у них набагато менше можливостей. П'ята частина МСП більше не в змозі платити своїм співробітникам. Більшість надають своїм співробітникам неоплачувані відпустки [6].

На думку експертів, війна ставить перед українським бізнесом як виклики, так і можливості, якими потрібно скористатися: «По-перше, нам потрібно приділяти більше уваги розвитку електронної комерції в бізнесі». Наразі українці мало витрачають в Інтернеті, в середньому \$104 на рік, що набагато менше, ніж на Заході. Однак український ринок електронної комерції є багатообіцяючим. Statista прогнозує щорічне зростання на 14%. Здебільшого вітчизняні підприємці продають товари через Інтернет на експорт: у 2020 році було здійснено понад 13 мільйонів угод на загальну суму 450 мільйонів доларів США. Третину товарів було відправлено до США [6].

Україна має багато можливостей для розвитку електронної комерції, але це пов'язано із санкціями, накладеними на Росію. До повномасштабного вторгнення розвиток електронної комерції в Україні був ускладнений, оскільки російська електронна комерція займала велику частку світового ринку. Сьогодні міжнародне співтовариство пропонує всіляку підтримку і преференції українським компаніям. Наприклад, через російську агресію кілька відомих платформ електронної комерції скасували комісію під час першого і другого місяця війни для малого та середнього бізнесу у нашій країні [33].

Україна зараз є трендом у Європі, що відкриває експортні можливості для багатьох компаній. Підприємці, які бачать там перспективи, мають прискорити свій вихід на європейський ринок. Війна створила нові можливості для розвитку чесного бізнесу. Це пов'язано з тим, що псевдофахівці та фірми-одноденки не витримали кризи і пішли з ринку, залишивши місце для наступних типів компаній [30].

Держава також стурбована підтриманням фінансової стійкості та розробила низку програм для збереження бізнесу та робочих місць і підтримки економіки України, зокрема [70]:

- Компенсація за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб;
- Тимчасове переміщення підприємств з районів, що постраждали від військових дій;
- Єдина цифрова біржова платформа для підтримки переселення бізнесу;
- Повний огляд ініціатив щодо переміщення бізнесу;
- Уряд запускає проєкт eRobota;
- Експорт у воєнний час;
- Фінансування для українських експортерів;
- Контрольний список для відновлення бізнесу.

Крім того, існують різні ініціативи з підтримки бізнесу, детальну інформацію про які можна знайти на офіційному сайті «ДІЯ».

Особливе значення в нинішніх умовах має забезпечення фінансової стабільності ТОВ «Прикарпатський торговий дім», що можна зробити шляхом впровадження стратегічного підходу до управління бізнесом. Актуальним напрямом сталого функціонування ТОВ «Прикарпатський торговий дім», є розробка ефективних механізмів управління фінансовою стійкістю підприємства.

У науковій літературі термін «механізм» використовується для позначення сукупності методів, форм, засобів, прийомів і важелів, які використовуються разом із допоміжними системами для досягнення певної мети.

На думку Г.П. Скляр та О.О. Педик, сутність категорії «механізми забезпечення фінансової стійкості підприємства» слід визначати як систему форм, методів, прийомів, важелів, норм і стандартів, а також нормативних актів, інформаційного, програмного, технологічного та кадрового забезпечення, за допомогою яких підприємство досягає такого стану фінансових ресурсів, їх формування, розподілу і використання, що дає змогу підприємству здобувати розвиток на основі зросту прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності при допустимих рівнях ризику [71].

Т.В. Донченко розуміє механізм управління фінансовою стійкістю підприємства як сукупність принципів, заходів, методів та інструментів управління, що використовуються суб'єктом господарювання для забезпечення фінансової стійкості підприємства [24].

А. О. Верзун стверджує, що «сутність механізмів забезпечення фінансової стійкості підприємства слід визначати як систему форм, прийомів, методів, норм, важелів, стандартів і нормативів, програмного, технологічного, інформаційного та кадрового забезпечення [11].

Таким чином, виходячи з вищевикладеної думки економістів, можна сказати, що механізм управління фінансовою стійкістю підприємства – це сукупність принципів, форм, методів, фінансових інструментів і важелів, ефективна взаємодія яких забезпечує високий рівень фінансової стійкості підприємства.

Крім перерахованого вище, механізми управління фінансовою стійкістю підприємства повинні також включати такі елементи: цілі управління, завдання, функції, організаційну структуру, системи підтримки механізму і критерії оцінки рівня фінансової стійкості. Виходячи з теорії управління, основними функціями управління фінансовою стійкістю підприємства ТОВ «Прикарпатський торговий дім» є фінансове планування та прогнозування, фінансовий аналіз, фінансове забезпечення та регулювання, фінансовий менеджмент (рис. 3.3).

Реалізація кожної з цих функцій потребує застосування відповідних фінансових форм і методів, а також використання відповідних фінансових інструментів.

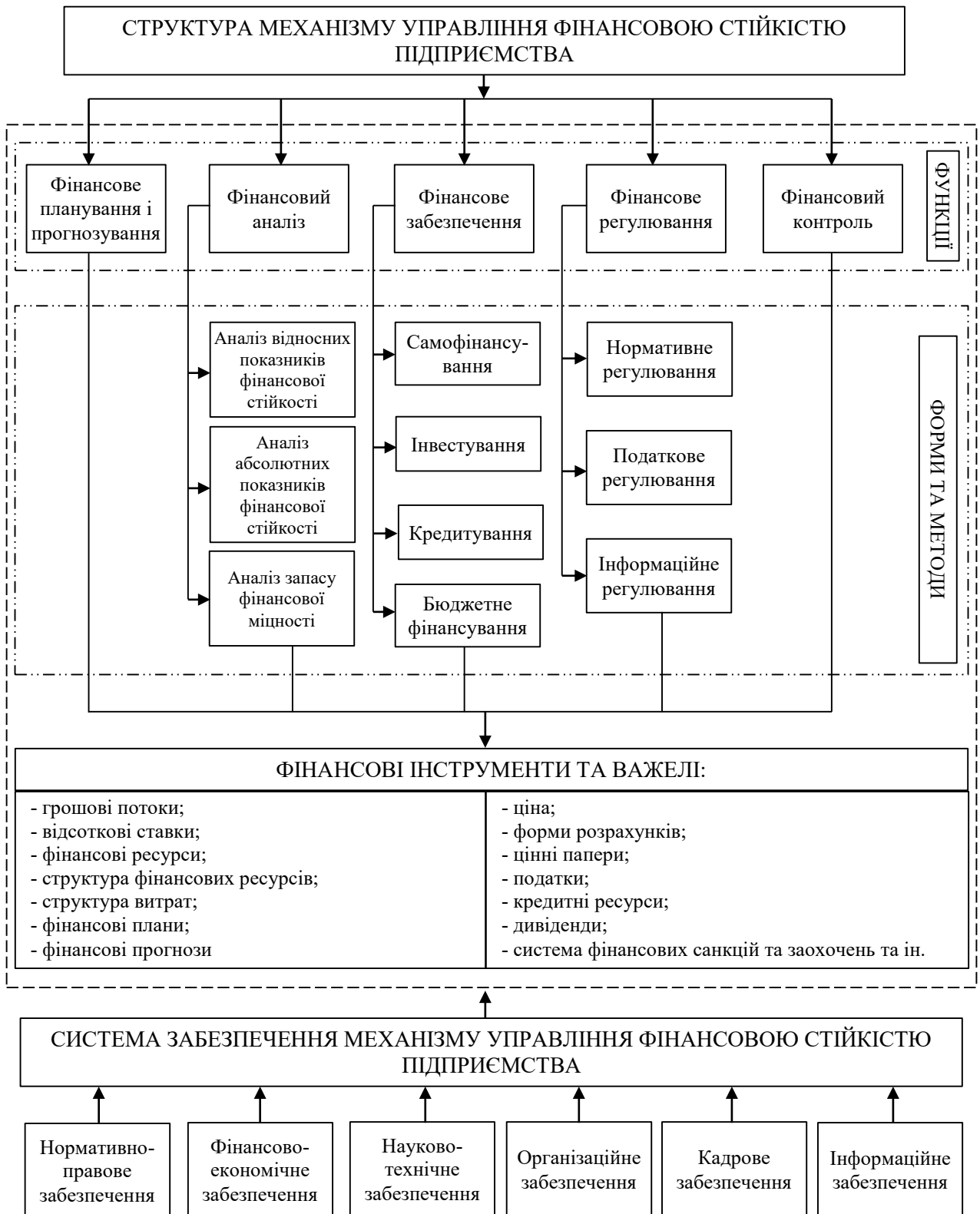

Рис.3.5. Структура механізму управління фінансовою стійкістю підприємства

Інструменти тісно взаємопов'язані, несуть певне економічне навантаження і мають об'єктивні межі застосування. Важелі, що несуть певне регулятивне навантаження, впливають з інструментів, конкретизують їхню дію в механізмі і призначені для стимулювання або обмеження певних видів діяльності [6]. Очевидно, що спектр методів, інструментів і важелів механізмів управління фінансовою стійкістю підприємств регулюється чинною нормативно-правовою базою, яка об'єктивно обмежена інформаційним та організаційним простором.

Управління фінансовою стійкістю з використанням фінансових механізмів може дати необхідні результати тільки в тому випадку, якщо всі його елементи будуть об'єднані в розумному напрямі.

У процесі реалізації основних цілей механізму управління фінансовою стійкістю ТОВ «Прикарпатський торговий дім» необхідно прагнути до вирішення таких завдань:

- досягнення оптимальної структури джерел фінансування компанії;
- оптимізація структури активів;
- формування оптимального співвідношення між активами та джерелами фінансування;
- розширене відтворення;
- підтримка постійної платоспроможності та кредитоспроможності підприємства;
- максимізація рентабельності операційної, фінансової та інвестиційної діяльності за рахунок підвищення ефективності використання фінансових ресурсів;
- оптимальне збалансування грошових потоків підприємства і забезпечення їх оптимальної структури;
- підвищення ефективності використання фінансового важеля.

Процес впровадження механізмів управління фінансовою стійкістю підприємства можна представити у вигляді низки послідовних етапів (рис. 3.5).

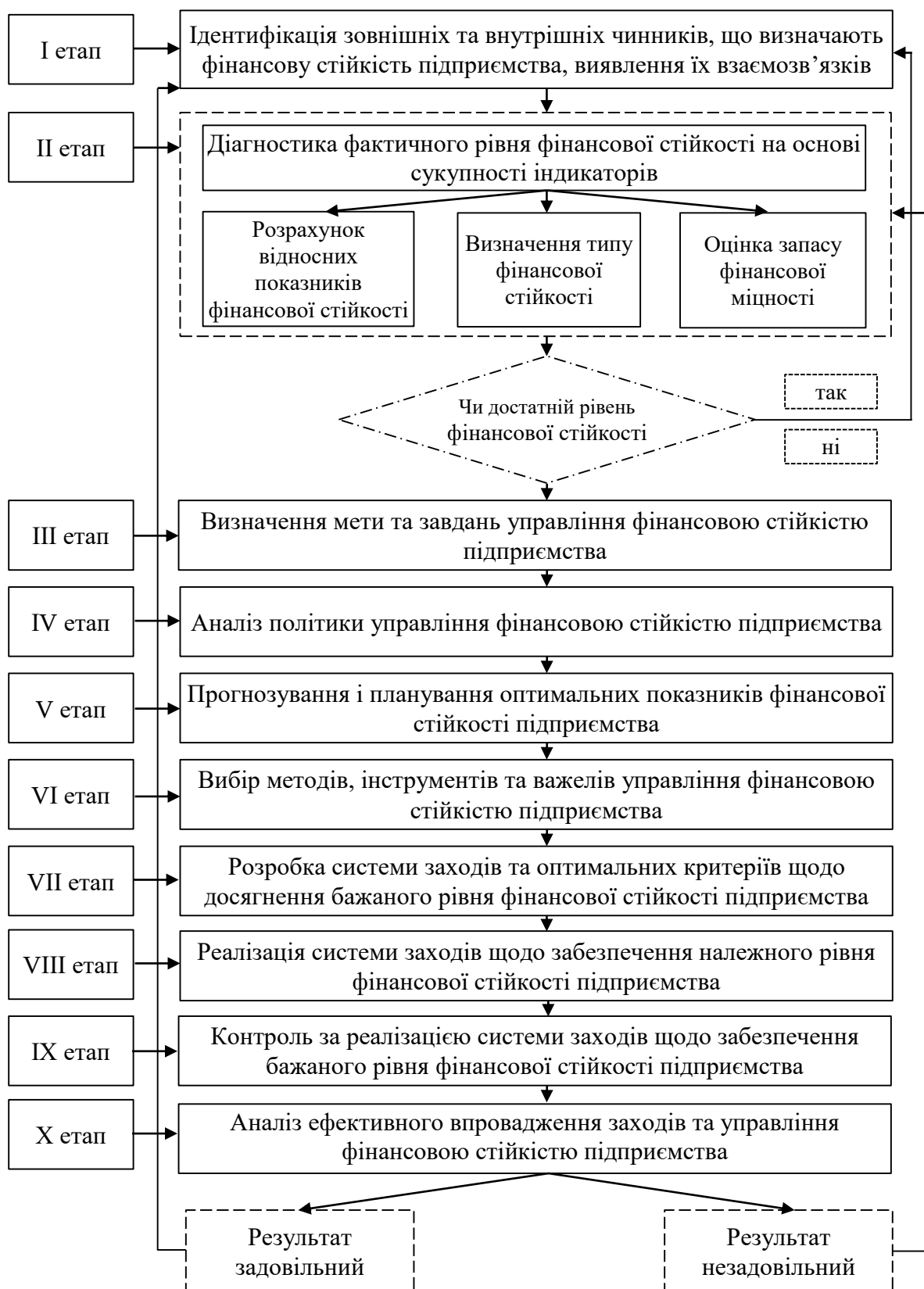

Рис.3.5. Етапи впровадження механізму управління фінансовою стійкістю підприємства

Під час створення механізму важливо визначити основні цілі процесу управління фінансовою стійкістю підприємства. Основною метою впровадження механізму управління фінансовою стійкістю є досягнення задовільного фінансового стану та підтримання або забезпечення фінансової стійкості підприємства на належному рівні, за якого підприємство є прибутковим, платоспроможним, конкурентоспроможним і привабливим для інвестицій.

Основними умовами ефективного формування та функціонування цього механізму є: забезпечення інтересів усіх суб'єктів фінансових відносин; зворотний зв'язок усіх складових механізму управління фінансовою стійкістю підприємства; вчасне реагування складових механізму на зміни, які відбуваються під впливом чинників зовнішнього і внутрішнього середовища.

Будь-який механізм управління базується на певних положеннях. Тому механізм управління фінансовою стійкістю ТОВ «Прикарпатський торговий дім» має функціонувати на основі таких принципів:

- регламентованість – кожен компонент механізму реалізує своє функціональне призначення в межах чинного законодавства;
- інтеграція системи управління фінансовою стійкістю із загальною системою управління фінансами підприємства;
- гнучкість – швидка адаптація до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі, що впливають на рівень фінансової стійкості;
- комплексність – ефективність механізму можлива тільки за умови інтеграції всіх компонентів;
- цілеспрямованість – підпорядкованість функціонування механізму в цілому досягненню конкретної мети;
- результативність – функціонування механізму призводить до сприятливих результатів його діяльності;
- необхідність постійного моніторингу рівня фінансової стійкості підприємства та чинників, що її визначають;

- підпорядкованість стратегії управління фінансовою стійкістю підприємства загальній фінансовій стратегії;
- послідовність – координація реалізації заходів щодо забезпечення фінансової стійкості підприємства;
- функціональність – кожен компонент механізму має чітке функціональне призначення.

У процесі створення механізмів управління фінансовою стійкістю підприємств також необхідно розрізняти суб'єкти і об'єкти. Це не компоненти механізму, а суб'єкти, які використовують механізм для впливу на об'єкт управління. Так, суб'єктами є керівництво підприємства, фінансові менеджери, фінансові аналітики та співробітники фінансових служб і відділів. Предметом є фінансова діяльність підприємства, фінансові ресурси, джерела фінансування підприємства, прибуток тощо.

Для ефективного функціонування механізму управління фінансовою стійкістю ТОВ «Прикарпатський торговий дім» необхідна відповідна система забезпечення цього процесу, що включає в себе:

- нормативно-правове забезпечення: правова база, що регулює права та обов'язки, стандарти, норми і правила діяльності організацій. Сюди також входять положення, інструкції, накази та інші документи, розроблені самою компанією, що мають значення і обов'язкові для здійснення фінансово-господарської діяльності;
- фінансово-економічна – охоплює фінансові ресурси, що залучаються з різних джерел для забезпечення сталого розвитку компанії та розширення її відтворення;
- організаційні – наявність відповідної організаційної структури, що відповідає за рівень фінансової стійкості підприємства;
- науково-технічне забезпечення – наукові, методологічні, теоретичні та методичні розробки в галузі діагностики та управління фінансовою стійкістю підприємств; інформаційні технології; технології та програми для аналізу, планування та прогнозування рівня фінансової стійкості підприємств;

– кадрове забезпечення механізму включає підготовку та підвищення кваліфікації кадрів, що володіють відповідними навичками оцінки та підвищення рівня фінансової стійкості підприємств;

– інформаційне забезпечення механізму включає інформаційну базу (наприклад, фінансову звітність, показники), необхідну для аналізу та забезпечення фінансової стійкості підприємств.

Отже, впровадження механізму управління фінансовою стійкістю в ТОВ «Прикарпатський торговий дім» включає такі етапи:

1. Аналіз фінансового стану. Початком процесу є детальний аналіз фінансового стану компанії, що включає оцінку активів, зобов'язань, доходів і витрат.

2. Визначення фінансових цілей. Постановка конкретних фінансових цілей, яких компанія має намір досягти. До них належать підвищення рентабельності, зниження заборгованості та підвищення ліквідності.

3. Розроблення стратегії управління фінансовою стійкістю. Розроблення конкретних стратегій, включно з діями та заходами щодо досягнення фінансових цілей. Сюди входить удосконалення систем управління кредитами і заборгованістю, ефективне управління оборотним капіталом, диверсифікація джерел фінансування і раціоналізація витрат.

4. Моніторинг і контроль. Регулярне відстежування фінансових показників та результатів реалізованих заходів. Це дає змогу контролювати досягнення цільових показників і своєчасно виявляти відхилення та проблеми.

Розглянуті теоретичні аспекти щодо формування механізмів управління фінансовою стійкістю підприємств дають змогу комплексно та системно розв'язати проблему забезпечення фінансової стійкості підприємств, упорядкувати процес управління фінансовими ресурсами та фінансовою стійкістю підприємства.

Висновки до розділу 3

Фінансова стабільність підприємств має вирішальне значення для України, особливо в ці важкі часи. Уряд розробив різні програми та ініціативи і вже надає підтримку підприємствам різними способами, а підприємці роблять все можливе для підтримки економіки країни. Як і раніше, існує безліч проблем, насамперед брак людського капіталу і коштів для відновлення повністю або частково зруйнованих підприємств, але поряд із цими проблемами з'являються нові можливості. Українці продемонстрували міжнародному співтовариству свою стійкість і бойовий дух, як на полі бою, так і в бізнесі. Електронна комерція є перспективним напрямком розвитку.

Зараз ТОВ «Прикарпатський торговий дім», як підприємство роздрібною торгівлі перебуває на стадії повноцінного становлення та не відповідає жорстким вимогам сучасного ринку. Це, у свою чергу, потребує від менеджерів і керівників прийняття раціональних обґрунтованих рішень.

Запровадження механізму управління фінансовою стійкістю ТОВ «Прикарпатський торговий дім» є серйозним кроком для забезпечення стабільності та успішності підприємства. Основні напрями та рекомендації щодо запровадження такого механізму включають:

Розробка детального фінансового плану, який включає прогнозування доходів, витрат та інвестицій на певний період. Це дозволяє керівництву підприємства мати чіткий уявлення про фінансові цілі та спрямовувати ресурси відповідно.

Аналіз та оптимізація оборотного капіталу, включаючи запаси, заборгованість та зобов'язання. Це дозволяє зменшити надлишковий запаси, скоротити періоди виконання заборгованості та керувати платежами, що сприяє покращенню ліквідності та зменшенню фінансових ризиків.

Отже, наразі ТОВ «Прикарпатський торговий дім» переживає процес адаптації до ведення своєї діяльності в умовах воєнного стану.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після дослідження теми магістерської роботи: «Оцінка платоспроможності та фінансової стійкості підприємства та напрями удосконалення методики (на прикладі ТОВ «Прикарпатський торговий дім»)» можна зробити такі висновки:

1. На сучасному етапі розвитку національної економіки, що характеризується нестійкістю, непередбачуваністю, соціальною та політичною нестабільністю, вітчизняні підприємства стикаються з низкою проблем, пов'язаних з нестачею фінансових ресурсів, зростанням інфляції, невизначеністю ринкової кон'юнктури, недоступністю кредитних ресурсів і жорсткою конкуренцією.

Сьогодні ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства є запорукою ефективності його функціонування та фінансової стійкості не тільки для максимізації короткострокового прибутку, а й для підвищення ринкової вартості підприємства та підтримання довгострокової фінансової стабільності й рівноваги. Тому питання забезпечення фінансової стійкості підприємств є одним із найактуальніших завдань на сьогоднішній день.

Еволюція наукових поглядів щодо генезису понять «фінансова стійкість» та «платоспроможність» підприємства пройшла кілька етапів і відображається в розвитку фінансової теорії та практики.

Перші уявлення про фінансову стійкість та платоспроможність підприємств формувалися на основі класичної фінансової теорії в другій половині XX століття. На цьому етапі фінансова стійкість розглядалася як здатність підприємства погашати свої зобов'язання вчасно, а платоспроможність – як здатність підприємства мати достатні ресурси для забезпечення своїх операцій.

Згодом розуміння фінансової стійкості та платоспроможності стало більш комплексним. Враховувалися фактори, такі як ліквідність, рентабельність, фінансова структура, ефективність управління ризиками тощо. Підприємство

вважалося фінансово стійким, якщо його фінансові показники знаходилися в заданих межах та відповідали вимогам економічної ефективності.

Сучасні погляди на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства передбачають комплексний підхід до їх визначення. Залучаються не лише фінансові показники, а й економічні, соціальні та інші аспекти.

2. Фактори, які впливають на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства, можна класифікувати наступним чином:

Внутрішні фактори:

Фінансова структура – розподіл власного та залученого капіталу, співвідношення забезпеченості активів власним капіталом.

Ліквідність – здатність підприємства вчасно погашати свої зобов'язання.

Рентабельність – ефективність використання активів та здатність генерувати прибуток.

Ефективність управління ресурсами – ефективне управління запасами, кредитами, обіговим капіталом та іншими ресурсами.

Зовнішні фактори:

Економічне середовище – стан економіки, ринкові умови, конкуренція та попит на товари та послуги підприємства.

Законодавство та регуляторна політика – вплив законодавчих та регуляторних вимог на фінансову діяльність підприємства.

Ризики – фінансові, кредитні, валютні, ринкові та інші ризики, які можуть впливати на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства.

Технологічні та інноваційні зміни – впровадження нових технологій та інновацій може мати вплив на конкурентоспроможність та фінансову стійкість підприємства.

Соціальні фактори – репутація та довіра, кадровий потенціал, стосунки зі співробітниками, соціальна відповідальність, соціокультурні тенденції.

3. Оцінка фінансової стійкості та платоспроможності підприємства включає розгляд різних компонентів та аспектів його фінансового стану. Основні компоненти процесу оцінки включають:

Фінансові звіти. Аналіз балансу, звіту про прибутки та збитки, звіту про готівку тощо. Ці звіти надають інформацію про фінансовий стан підприємства, його активи, зобов'язання, прибутки та збитки.

Рентабельність. Вимірюється шляхом оцінки прибутковості підприємства та його здатності генерувати прибуток. Рентабельність може бути визначена за допомогою різних показників, таких як рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність продажів тощо.

Ліквідність. Визначає здатність підприємства вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання. Оцінка ліквідності включає аналіз співвідношення поточних активів та поточних зобов'язань, періодів обороту запасів, періодів обороту боргів тощо.

Фінансова структура. Відображає співвідношення між власним та залученим капіталом в структурі фінансування підприємства. Важливими показниками є співвідношення власного капіталу до загального капіталу, співвідношення боргів до власного капіталу, співвідношення довгострокових та короткострокових зобов'язань тощо.

Ризики. Оцінка різних фінансових ризиків, які можуть впливати на фінансову стійкість підприємства.

4. Дослідження теми проводилось на базі ТОВ «Прикарпатський торговий дім» – найбільшої дистрибуційною компанії на Прикарпатті, та у всій Західній Україні. Генеральний напрямок роботи – дистрибуція продуктів харчування, алкогольних та безалкогольних напоїв.

Середньооблікова кількість штатних працівників ТОВ «Прикарпатський торговий дім» за 2021 рік складає 682 особи. За 2021 рік на ТОВ «Прикарпатський торговий дім» було прийнято 236 особи.

На протязі двох останніх років ТОВ «Прикарпатський торговий дім» отримувало прибуток від звичайної діяльності, а також чистий прибуток, так у 2019 році він становив – 8547 тис.грн, у 2020 – 10343 тис. грн., у 2021 – 9656 тис.грн.

Аналіз показав, що коефіцієнти рентабельності (ефективності) використання активів показують тенденцію до зростання на 0,004. Але коефіцієнти ефективності (рентабельності) використання власного капіталу за період 2020-2022 років рентабельність знизилась на -0,01. В цілому рентабельність ТОВ «Прикарпатський торговий дім» не змінилась за період 2020-2021 рр. Дані показники показують наскільки ТОВ «Прикарпатський торговий дім» проводить управління фінансовою стійкістю та приймає заходи для її забезпечення.

Аналіз фінансової стійкості показує, що коефіцієнт автономії (фінансової незалежності), який характеризує фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування його діяльності становить 0,22 в 2020 р. та 0,26 – 21 р. Оптимальне значення більше 0,5. ТОВ «Прикарпатський торговий дім» є фінансово залежним та фінансово нестійким (коефіцієнт фінансової стійкості – 2,8), що в цілому є негативним для компанії.

Показник фінансової залежності є індикатором фінансової стійкості, який також вказує на здатність ТОВ «Прикарпатський торговий дім» проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. Показник є оберненим до показника фінансової автономії. І в період 2020-2021 рр. він понизився на -0,04.

Найточніше загальну структуру активів характеризує коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів. Мобільність означає здатність активів переходити з однієї форми в іншу. Висока мобільність говорить про те, що ТОВ «Прикарпатський торговий дім» зможе змінити структуру активів протягом короткого періоду часу. Це поняття пов'язане з ліквідністю – швидкістю конвертації в грошові кошти без втрати вартості. Однак, якщо показники ліквідності вимірюють здатність компанії відповідати за поточними зобов'язаннями (тобто вимірюють платоспроможність), то показник мобільності активів говорить про здатність компанії підлаштовуватися під зовнішній вплив ринку, проводити гнучку діяльність. Для

ТОВ «Прикарпатський торговий дім» даний показник високий: у 2020 р. – 9,4 та у 2021 – 8,2. Спостерігається незначне пониження показника на -1,2.

5. Умови війни створили серйозні проблеми для фінансової стійкості ТОВ «Прикарпатський торговий дім». Основні проблеми це:

Зменшення попиту. Війна призвела до скорочення споживчого попиту на товари та послуги.

Зростання вартості ресурсів. В умовах війни відбулось зростання вартості ресурсів, таких як сировина, паливо, транспортні витрати тощо.

Зниження доступу до фінансування. Умови війни призвели до зміни у фінансовій системі та зменшення доступу до кредитних ресурсів або підвищення вартості кредитування.

Порушення ланцюжка постачання. Війна спричинила порушення ланцюжка постачання, зокрема у разі, коли підприємство має залежність від імпортованих сировинних матеріалів або компонентів.

6. Запровадження механізму управління фінансовою стійкістю ТОВ «Прикарпатський торговий дім» є важливим кроком для забезпечення стабільності та успішності підприємства.

Безумовно, очікувати на повноцінне відновлення бізнесу в цьому році не можна, адже, навіть за умов припинення війни та перемоги України, не всім підприємствам вистачить часу для повноцінного відновлення. Навіть у безпечних областях компанії мають проблеми зі збутом, закупкою сировини та змінами, що викликає інфляція. Під час війни підприємствам довелося зіткнутись з такими проблемами, як зміна логістики товарів, значне підвищення цін. від'їзд багатьох клієнтів чи втрата їхньої платоспроможності, дефіцити на ринку праці в складних регіонах та перенасичення в безпечних, проблеми зі зберіганням. Особливо складно прогнозувати попит тим компаніям, що продавати послуги чи товари не першої необхідності або навіть розкоші. Основними загрозами для бізнесу під час війни є основні воєнні проблеми окуповані території, зруйновані цехи, склади, магазини, відділення чи філії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адонін С.В., Калашнікова Ю.М. Оцінка фінансової стійкості підприємства та шляхи її підвищення. «Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка», 2020. Випуск 4. С. 155-160.
2. Алескерова Ю.В., Васалатій І.В. Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю підприємств. Економіка та управління підприємствами. 2019. Випуск 33. С. 140-145.
3. АСС. Ведення бізнесу під час війни в Україні. 2022. URL: <https://chamber.ua/ua/news/rezultaty-ostannoho-opytuvannia-palaty-87-kompaniy-chleniv-hotovi-aktyvno-doluchatysia-do-vidbudovy-ekonomiky-ukrainy-pisliaviynu>. (дата звернення: 27.06.2023)
4. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: Навчально-методичний посібник. К.: 2009. 328 с.
5. Башнянин Г.І., Лінтур І.В., Фінансова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. Випуск 2 (02). 2018. С. 99.
6. Бідюк М.А., Світличина І.А. Збереження фінансової стійкості бізнесу в умовах війни як одне з ключових завдань. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/117.pdf> (дата звернення: 27.06.2023)
7. Бланк І. О., Гуляєва Н. М., Логвіненко Л. О. та ін. Фінансове забезпечення розвитку підприємств: монографія. Київ, 2011. 343 с.
8. Болгов В.Є., Витяганець І.М. Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності як важлива ціль внутрішньо-фірмового бюджетування. Економіка і організація управління. 2021. № 1 (41). С. 15-29.
9. Борецька Н. П., Міщенко К. Б. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства. Економічна наука. 2016. № 20. С. 63-66.
10. Ватченко, Б., Шаранов, Р. Антикризове управління підприємством в умовах війни. Економічний простір. 2022. № 182. С. 38-43. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/182-5> (дата звернення: 27.06.2023)

11. Верзун А. О. Теоретичні підходи до формування та забезпечення фінансової стійкості підприємств. Агросвіт. 2018. № 15. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/15_2013/12.pdf.
12. Василюк М. Організація обліку: [навчально методичний посібник] / М. М. Василюк, Т. М. Гнатюк, В. В. Шкроміда, Н. Б. Мельник. Івано Франківськ, 2013. 340 с.
13. Волощук Л. О., Науменко К. І. Фінансова стратегія в управлінні розвитком та економічною безпекою підприємств. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2018. № 1 (1). С. 23-30. URL: <http://economics.opu.ua/ejoru/2017/No1/23.pdf> (дата звернення 23.02.2019)
14. Галкіна Ю. Ю., Н. В. Дяченко Еволюція наукових поглядів щодо генезису поняття «фінансова стійкість підприємства». Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Управлінська діяльність: досвід, тенденції та перспективи», Харків: ХНУБА, 2020. С.35-37.
15. Ганін В. І. Оцінка системи управління фінансовою стійкістю підприємства в сучасних умовах господарювання. Молодий вчений. 2020. № 11 (87). С. 149-152.
16. Гапак Н. М. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства / Н. М. Гапак, С. А. Капштан. Науковий вісник Ужгородського університету. Сер.: Економіка. 2014. Вип. 1. С. 191-196.
17. Готра В. В., Ріпич В. В., Дячок А. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. Економіка і суспільство. 2017. № 8. С. 219-223. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/38.pdf. (дата звернення: 27.06.2023)
18. Гріщенко І. В. Оцінка показників фінансової стійкості підприємства. Перспективи розвитку фінансово-економічного простору України : зб. наук. праць. Вінниця, 2020. С. 208-211.
19. Дахно І. І., Бабіч Г. В., Барановська В. М., та ін. Зовнішньо-економічний менеджмент. Навч. посіб. Київ, 2012. 568 с.

20. Дебунов Л. М., Яковенко О. Г. Аналіз сучасних підходів до визначення поняття фінансової стійкості підприємства. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, березень. 2019. № 12(40). С. 86–91.
21. Денисенко М. П. Заходи покращення фінансового стану підприємства у сучасних умовах господарювання. Економіка і держава. 2019. № 12. С. 61-65. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.12.6>. (дата звернення: 27.06.2023)
22. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 19.05.2023).
23. Доля В. В. Фінансове планування та прогнозування як основа фінансової стійкості підприємства. Приазовський економічний вісник. 2019. № 3(14). С. 381-386.
24. Донченко Т. В. Теоретичні основи формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки. 2018. № 1 URL : <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/3037/1.pdf>. (дата звернення: 20.06.2023)
25. Дуброва Н. П. Зміцнення фінансової стійкості підприємства шляхом підвищення прибутковості. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2018. № 2(2). С. 89-92.
26. Євчук Л.А. Фінансова стійкість бізнесу в умовах війни. Всеукраїнська конференція «Організаційно-економічні та соціальні складові розвитку підприємництва». м. Дубляни. 25 травня 2022. С.252-254
27. Єршов Н.Ю. Методичний підхід до аналізу платоспроможності для прогнозування розвитку бізнес-структур. XII Всеукраїнська науково-практична конференція «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України». Одеса, 31 травня – 1 червня 2018 р. С.128-130.
28. Зазуляк Х., Миронов Ю. Фінансова стійкість підприємства та чинники, що впливають на неї. Студентський науковий вісник

«Керівник.ІНФО». URL: <http://kerivnyk.info/2014/04/zazulyak.html> (дата звернення: 15.05.2023).

29. Залєвська О. Міжнародні торгові майданчики: де торгувати зі всім світом. Будуй своє : 2022. Дата оновлення: 16.05.2022. URL: https://buduysvoe.com/publications/mizhnarodni-torgovi-maydanchyky-de-torguvaty-zi-vsimsvitom?utm_source=traqli&utm_medium=email&utm_campaign=1184&pnespid=V6co6UBC4ngBm0aT9M2PTUxB.BMhxLlm8QZKF.MHLozKzsGZ5ST5gAHm9AF9qixW88fr (дата звернення: 19.05.2022).

30. Зануда А. Бізнес під час війни: яку підтримку запропонувала влада і як виживає бізнес. BBC News Україна: URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-60757453> (дата звернення: 19.05.2023).

31. Захарова Н. Ю. Підходи до формування й оцінки фінансової стійкості підприємства. Бізнес-інформ. 2020. № 10. С. 307-315.

32. Зубар Д. «Зараз не до прибутку». Як працює малий бізнес в Одесі під час війни. Громадське. Новини. 2022. URL: <https://suspilne.media/222573-zaraz-pro-pributok-mova-ne-jde-ak-pid-cas-vijni-pracue-malij-biznes-v-odesi>. (дата звернення: 27.06.2023)

33. Зюскін А. Цифровізація бізнес-процесів малого бізнесу як фактор зростання його конкурентоспроможності. Економіка управління. 2022. №28(5). С.452-461. URL: <https://doi.org/10.35854/1998-1627-2022-5-452-461>. (дата звернення: 27.06.2023)

34. Кальченко О. Теоретичні аспекти формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. Фінансові ресурси: проблеми формування та використання. Проблеми і перспективи економіки та управління, 2018. № 2 (6). С. 320-326.

35. Кашперська А. І. Ринок роздрібної торгівлі України: стан і тенденції розвитку. Бізнес Інформ. 2021. № 4. С. 120–127.

36. Киш Л. М. Фінансова стійкість компанії в сучасних умовах / Л. М. Киш. Причорноморські економічні студії. 2018. № 36. С. 76-79.

37. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент. Житомир, 2001. 440 с.

38. Ковальчук Д., Максименко Д. В. Оцінка фінансової стійкості підприємства. Фінансове регулювання зрушень в економіці України, 2021. С. 215-216. URL: http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8362/1/Assessment_of_financial_stability_of_the_enterprise.pdf
39. Ковтуненко Ю. В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2016. № 8/2. С. 40-41. URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/2588>. (дата звернення: 27.06.2023)
40. Козлова О. С. Методика оцінки фінансової стійкості підприємств. Економічні науки. 2018. № 10. С. 914-918.
41. Коптєва Г. М. Сучасний стан та тенденції розвитку підприємств роздрібної торгівлі. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 6 (17). С. 140–143.
42. Косарева І. П. Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. № 23. С. 246-251.
43. Костенко Ю. О., Короленко О. Б., Гузь М. М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. Випуск № 43. С. 1-8. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1758/1694>
44. Кулакова С. Ю., Касмініна К. О. Ризикостійкість підприємства як передумова його розвитку: сутність та індикатори визначення. Агросвіт. 2018. № 12. С. 42-47.
45. Лубенченко О. Е., Василюк М. М. Організаційні засади аудиту фінансової звітності в Україні. Статистика України. 2019. № 2 (85). С. 92-98. <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/4082>Лінтур І.В., Башнянин Г.І. Фінансова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення. Економіка і суспільство. Випуск № 1. 2018. С. 65-68.

46. Лопатовська О., Пономарьова К. Сучасна методика аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2022. № 5. Том 1. С. 221-228.
47. Майборода О. Є., Косарева І. П., Каранда О. М. Концептуальні засади управління платоспроможністю підприємства. Young. 2017. Т. 43. №. 3. С. 793-797.
48. Марусяк Н. Л. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 172 с.
49. Машевська А. А. Теоретичні аспекти фінансової стійкості підприємства. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/42416/1/%D0%9C%D0%B0%D1%88%D0%B5%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf> (дата звернення: 15.05.2023)
50. Момот Т. В., Безугла В. О., Тараруєв Ю. О., Кадничанський М. В., Чалий І. Г. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Київ, 2011. 712 с.
51. Мулик Я. І. Аудит фінансової стійкості підприємства: проблеми та перспективи розвитку. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. №. 16. С. 884-888.
52. Нагорна І. В. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансової стійкості підприємств торгівлі. І І. В. Нагорна, С. О. Кузнецова, Т. В. Польова, М. О. Мельничук, К. С. Дяченко, І. П. Порсюрора, І. М. Клімович, Г. Баширова. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2020. 133 с.
53. Богацька Н. Особливості оцінки платоспроможності підприємства. 2020. С. 43-45. URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/MNK_43.pdf (дата звернення: 15.06.2023).
54. Олесенко І.С. Показники оцінки результативності управління платоспроможністю підприємства торгівлі. Економічний простір, 2018. №133. С. 183-199.
55. Олійник О. О., Роговий С. М. Фінансовий стан підприємства в контексті ліквідності та платоспроможності. Агросвіт, 2018. № 19. С. 34-38.

56. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://me.gov.ua/?lang=ukUA> (дата звернення: 12.05.2023).

57. Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ, 2002. 388 с.

58. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств. Підручник. Київ, 2010. 384 с.

59. Попович Д.В., Алимов О.С. Дослідження ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств та засоби її підвищення у сучасних умовах. Приазовський економічний вісник. 2018. № 1. С. 31-35. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2018/1_06_uk/8.pdf. (дата звернення: 27.06.2023)

60. Про затвердження Методики проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій: Наказ Міністерства Юстиції України N 81 від 27.06.97 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97#Text> (дата звернення: 15.06.2023).

61. Про затвердження плану невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з територій, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 березня 2022 року № 246-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2022-p#Text> (дата звернення: 11.05.2023).

62. Про направлення доопрацьованих Методичних рекомендацій 0187 щодо встановлення загрози виникнення податкового боргу та проведення аналізу фінансового стану підприємств, які звертаються до органів Міндоходів для розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань: лист Міністерства доходів і зборів України від 05.06.2013 № 7017/7/99-99-11-02-03-17. URL: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/2341/8293/8213/464302/> (дата звернення: 12.10.2016).

63. Прикарпатський торговий дім: найбільша дистрибуційна компанія на Прикарпатті. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.ptd.com.ua/> (дата звернення: 12.05.2023).

64. Проценко Я. В. Методологічний підхід до визначення й оцінювання фінансової стабільності підприємства. Наукові праці НДФІ. 2017. №. 1. С. 122-130.
65. Пуцентейло П., Гуменюк О. Основні аспекти формування ефективної системи економічної безпеки підприємства. Економічний дискурс. 2017. № 2. С. 37-47.
66. Рачинський О. В. Дефініція наукових поглядів щодо поняття «Фінансова стійкість підприємства». Вісник Хмельницького національного університету. 2019. №2. С. 226-229.
67. Рихліцький В. Бізнес в умовах війни: хто зазнав найбільших втрат та як відновлюються підприємства. Економічна правда: 2022. <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/03/23/684549/> (дата звернення: 19.05.2023).
68. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. 2-ге видан., випр. і доп. Київ, 2005. 662 с.
69. Самойлюк М. Фінансова допомога від міжнародних партнерів: скільки Україна отримала на 1 серпня. epravda.com.ua, 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/08/2/689933>. (дата звернення: 27.06.2023)
70. Скляр Г. П. Механізм забезпечення фінансової стійкості підприємств споживчої кооперації та його удосконалення в умовах перехідної економіки. Українська кооперація. 2018. № 3. URL: <http://www.ukrcoop-journal.com.ua/2010-3/num/Cskljar.htm>.
71. Стригуль Л. С. Теоретико-методичне забезпечення визначення фінансової стійкості підприємств різних організаційно-правових форм в умовах мінливого середовища. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. № 6. С. 64-67.
72. Теницька Н.Б, Гришко Ю.С. Теоретичні аспекти оцінки платоспроможності підприємства в сучасних умовах. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Випуск 5. С. 372-376.

73. Терен Г. М. Система показників аналізу ліквідності підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 8. С. 36-41.
74. Токарев О.М., Гук О.В. Фінансова стійкість підприємств як передумова його інноваційного розвитку. Сучасні підходи до управління підприємством : збірник наукових праць. Київ, 2018. С. 284–291
75. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.
76. Тяхтій М.П., Сотченко Ю.К., Воробйов О.П. Сутність та методика оцінки платоспроможності суб'єктів господарювання України. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. Випуск 4 (16). С. 116-120.
77. Фещур Р.В. Економічна стійкість підприємства - становлення понятійного базису. Проблеми економіки та управління. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2018. № 684. С. 284-290.
78. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: Навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ, 2004. С. 318-321.
79. Фінансове регулювання зрушень у економіці України: збірник тез доповідей учасників V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, Мукачєво, 24 березня 2021 р. Мукачєво: Вид-во МДУ, 2021. 289 с.
80. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Є. В. Мних, Н. С. Барабаш; Київський національний торговельно-економічний університет. К. : Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2010. 412 с.
81. Фоштер І. І. Функціонування торговельного підприємництва в умовах воєнного стану в Україні. Проблеми та перспективи розвитку бізнесу в Україні : матеріали III Міжнародної наук.-практ. конф. молодих вчених і студентів (м. Львів. 2 березня 2023 р.) : тези доповідей. Львів : Львівський торговельно-економічний університет. 2023. 560 с.
82. Фролова Т. О. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. Київ, 2005. 253 с.

83. Фурман І. В. Процес управління фінансовою стійкістю підприємства та шляхи його вдосконалення. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018. №. 1. С. 31-36.

84. Халатур С. Л, Бровко Л. І, Моруга Т. О. Методологія оцінки ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. Економічна наука. 2018. № 19. С. 56-60.

85. Хлипавка П. Без паніки: як вижити локальному бізнесу в умовах війни // Бізнес район : 2022. Дата оновлення: 30.03.2022. URL: <https://business.rayon.in.ua/news/501552-bez-paniki-yak-vizhiti-lokalnomu-biznesu-v-umovakh-viyni> (дата звернення: 19.05.2023).

86. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз. Підручник. Київ, 2008. 566 с.

87. Цюпа А.В. Управління фінансовою стійкістю підприємства та його роль в антикризовому менеджменті. URL: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/4739/1/45_2012-227-230.pdf (дата звернення 22.06. 2023 р.)

88. Чемчикаленко Р. А., Майборода О. В., Дьякова Ю. Ю. Напрями підвищення ефективності оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. Економіка і суспільство. 2018. № 12. С. 642-648.

89. Чемчикаленко Р. А., Сукрушева Г. О., Ткаченко А. Ю. Теоретичні основи управління фінансовим станом підприємства. Інфраструктура ринку. 2019. Випуск 27. С. 350-354.

90. Чепка В. В., Матяш О. К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та чинники впливу. Економіка і суспільство. 2018. № 12. С. 649-655.

91. Чернявська М. К. Роздрібна торгівля України: сучасний стан та перспективи розвитку. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 15. С. 216–221. URL: http://bses.in.ua/journals/2017/15_2017/46.pdf (дата звернення: 19.05.2023).

92. Шкроміда В.В., Гнатюк Т.М., Шкроміда Н.Я., Василюк М.М. Бухгалтерська освіта в Україні: тенденції та перспективи. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий журнал. 2021. Вип. 17. Т. 1. С. 246 256. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.17.246> 2 (дата звернення: 29.11.2023).

93. Шнуренко Н. О., Циклаурі Н. К. Оцінка платоспроможності та фінансової стійкості підприємств. Цифрове суспільство: фінанси, економіка, управління: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Дніпро : Університет митної справи та фінансів. 2020. 315 с. С.47-48

94. Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. 2018. № 3. С. 173-180.

95. Sas L., Balaniuk I., Shelenko D., Vasylyuk M., Matkovskyi P., Hnatyshyn L. International Financial Reporting Standards (IFRS) in the Accounting System of Ukraine Міжнародні стандарти фінансової звітності в обліковій системі України) Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 1(48), 2023, 78 90. https://doi.org/10.55643/fcapt_p.1.48.2023.3952 (дата звернення: 29.11.2023).

96. Shkromyda V., Shkromyda N., Gnatiuk T. and Vasylyuk M. 2021. Reputation Management Technological Tools: a Stakeholder Approach. Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. 8, 3 (Nov. 2021), 97 105. DOI: https://doi.org/10.15330/jpnu.8.3.97_105 (дата звернення: 29.11.2023).

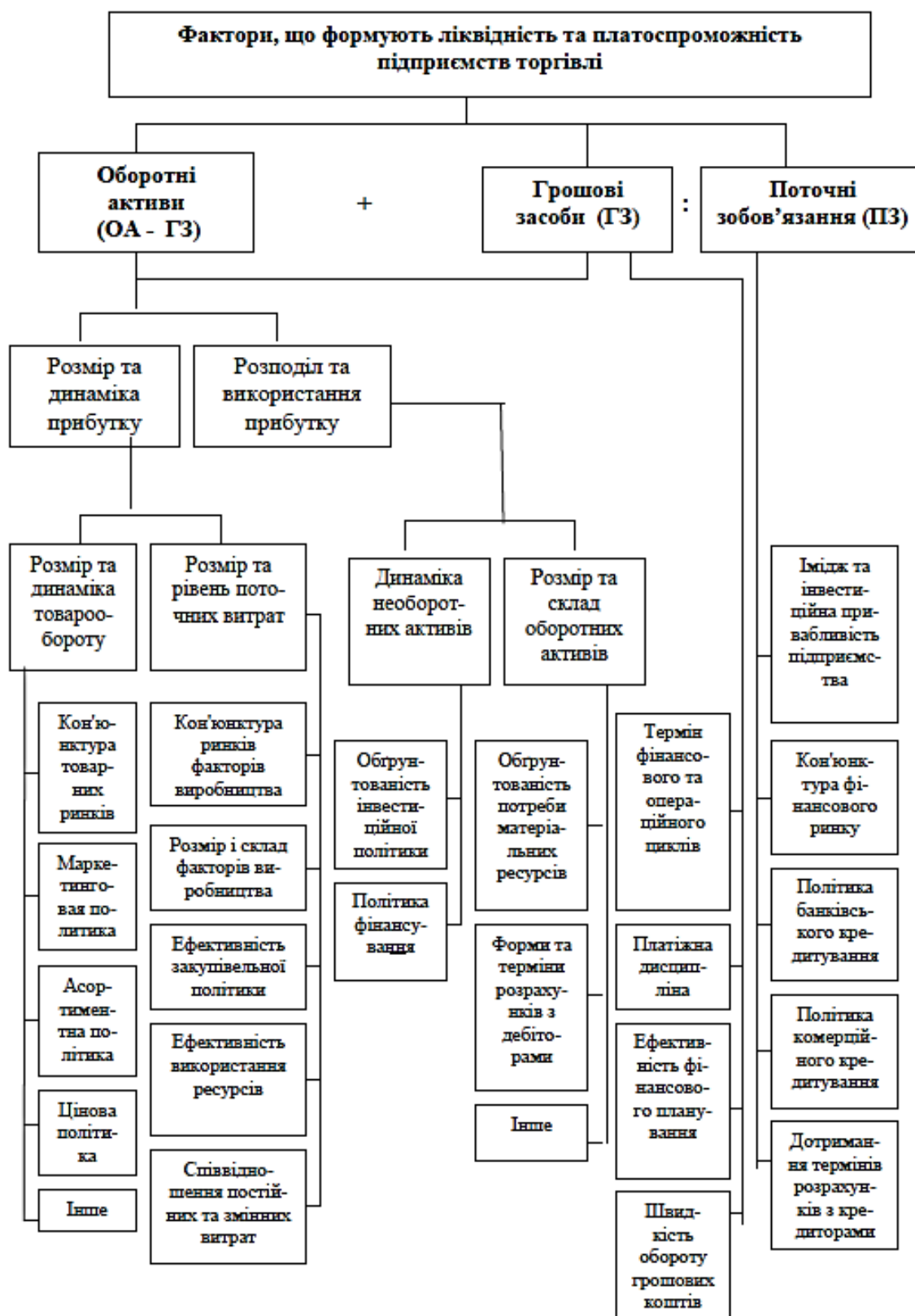
ДОДАТКИ

Додаток А

Інші поняття у визначенні терміну «фінансова стійкість»

Автор	плато- спро- мож- ність	забез- печення функцію- вання	незалежніс- ть від залученого капіталу	рів- нова- га	при- бутко- вість	роз- ви- ток	проти- стояння зовнішні- м чинника- м
Абрютіна М., Грачов А.	+						+
Савицька Г. В.	+	+				+	
Цал-Цалко Ю. С.	+						
Єлецьких С.	+			+			
Ковальов А. І., Привалов В. П.		+	+				
Ступка Н.	+					+	
Дахно І. І., Бабіч Г. В., Барановська В. М.	+				+	+	
Філімоненков О. С.	+				+	+	
Кірейцев Г. Г.	+		+		+		
Крухмаль О. В.							+
Павловська О. В., Фролова Т. О.		+			+		
Фурман І. В.					+		+
Зазуляк Х., Миронов Ю.		+		+		+	
Всього згадувань	8	4	2	2	5	5	3

Групування основних факторів, що формують ліквідність та платоспроможність підприємств торгівлі

Додаток В

Групування власних, залучених і позикових фінансових ресурсів

Групи фінансових ресурсів	Формування згідно форми 1 «Баланс»	Код
1	2	3
Власні	Усього за розділом І «Власний капітал», у т. ч.	1495
	Зареєстрований (пайовий) капітал	1400
	Капітал у дооцінках	1405
	Додатковий капітал	1410
	Резервний капітал	1415
	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420
	Неоплачений капітал	1425
	Вилучений капітал	1430
Позикові	Довгострокові кредити банків	1510
	Короткострокові кредити банків	1600
	Векселі видані	1605
	Довгострокові забезпечення	1520
	Інші довгострокові зобов'язання	1515
	Інші поточні зобов'язання	1690
Залучені	Відстрочені податкові зобов'язання	1500
	Цільове фінансування	1525
	Поточна кредиторська заборгованість за:	1610
	- довгостроковими зобов'язаннями	
	- товари, роботи, послуги	1615
	- розрахунками з бюджетом	1620
	у тому числі з податку на прибуток	1621
	- розрахунками зі страхування	1625
	- розрахунками з оплати праці	1630
	Поточні забезпечення	1660
	Доходи майбутніх періодів	1665
	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700

Додаток Г

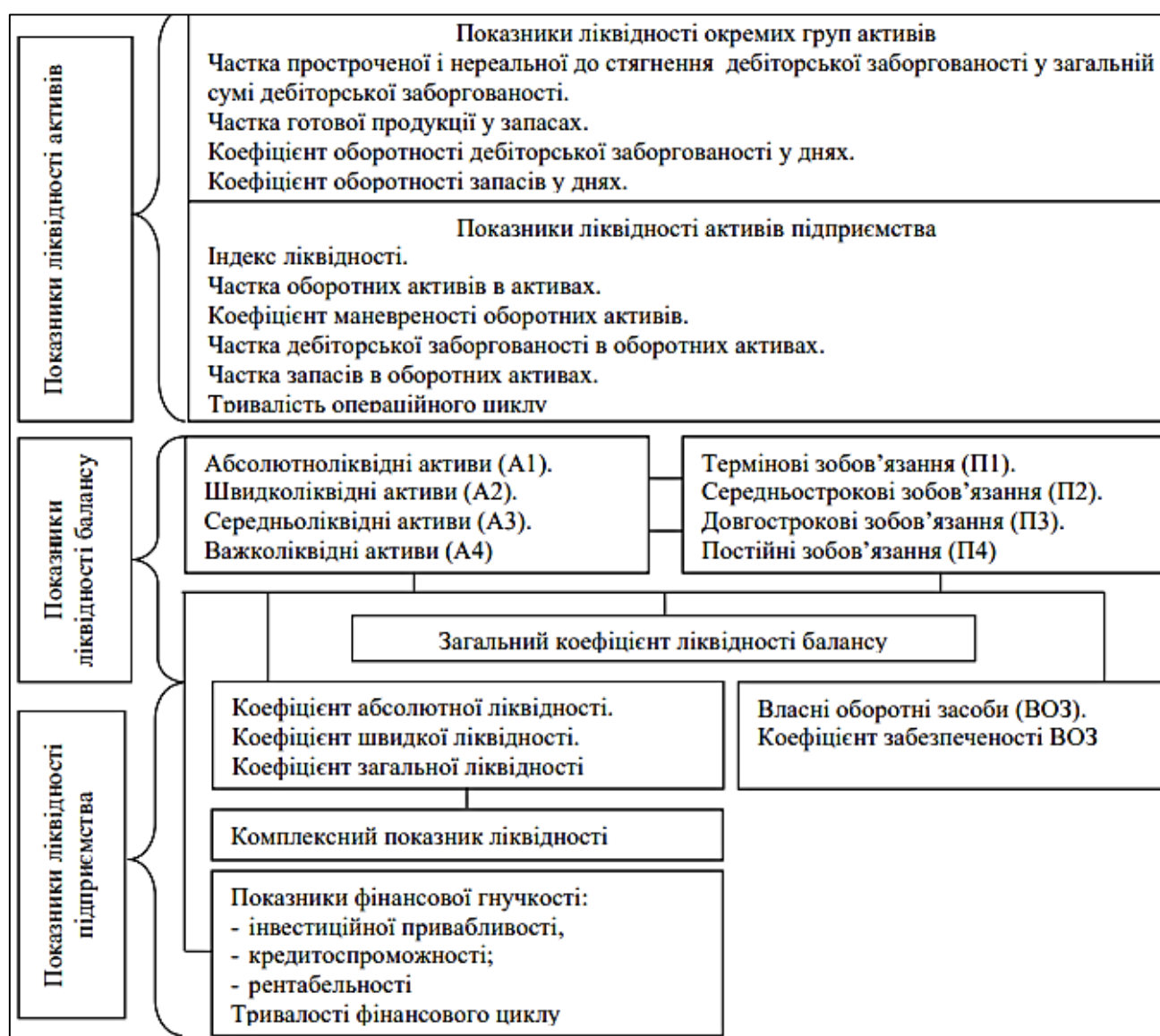
Можливості різних форм фінансової звітності для оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства

Форма звітності	Основний зміст	Основні інформативні параметри	Основні показники
Баланс	Звіт про фінансовий стан відображає активи, зобов'язання та капітал підприємства на певну дату	Розмір і склад оборотних активів за основними елементами. Розмір і склад поточних зобов'язань за основними елементами.	Власні оборотні кошти, коефіцієнти ліквідності, коефіцієнти забезпеченості оборотних активів, коефіцієнти маневреності та ін.
Звіт про фінансові результати	Звіт відображає доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства за певний період часу	Чиста виручка від реалізації, собівартість реалізованих товарів, валовий прибуток, фінансові результати від операційної, звичайної діяльності, чистий прибуток, операційні і фінансові витрати.	Чистий дохід, коефіцієнти покриття, показники рентабельності; показники швидкості обороту різних груп активів та ін.
Звіт про рух грошових коштів	Звіт відображає приток і витрачання коштів у звітному періоді за видами діяльності	Чисті грошові потоки від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності, надзвичайних подій за період, залишки грошових засобів на початок і кінець періоду	Коефіцієнти ліквідності та платоспроможності грошових потоків, показники структури грошових потоків, коефіцієнти ефективності грошових потоків та ін.
Звіт про власний капітал	Звіт відбиває зміни у складі власного капіталу протягом звітного періоду	Розмір власного капіталу та його елементів на початок і кінець періоду, а також зміни протягом періоду за рахунок переоцінки активів, розподілу чистого прибутку, руху	Вплив змін власного капіталу на величину власного оборотного капіталу

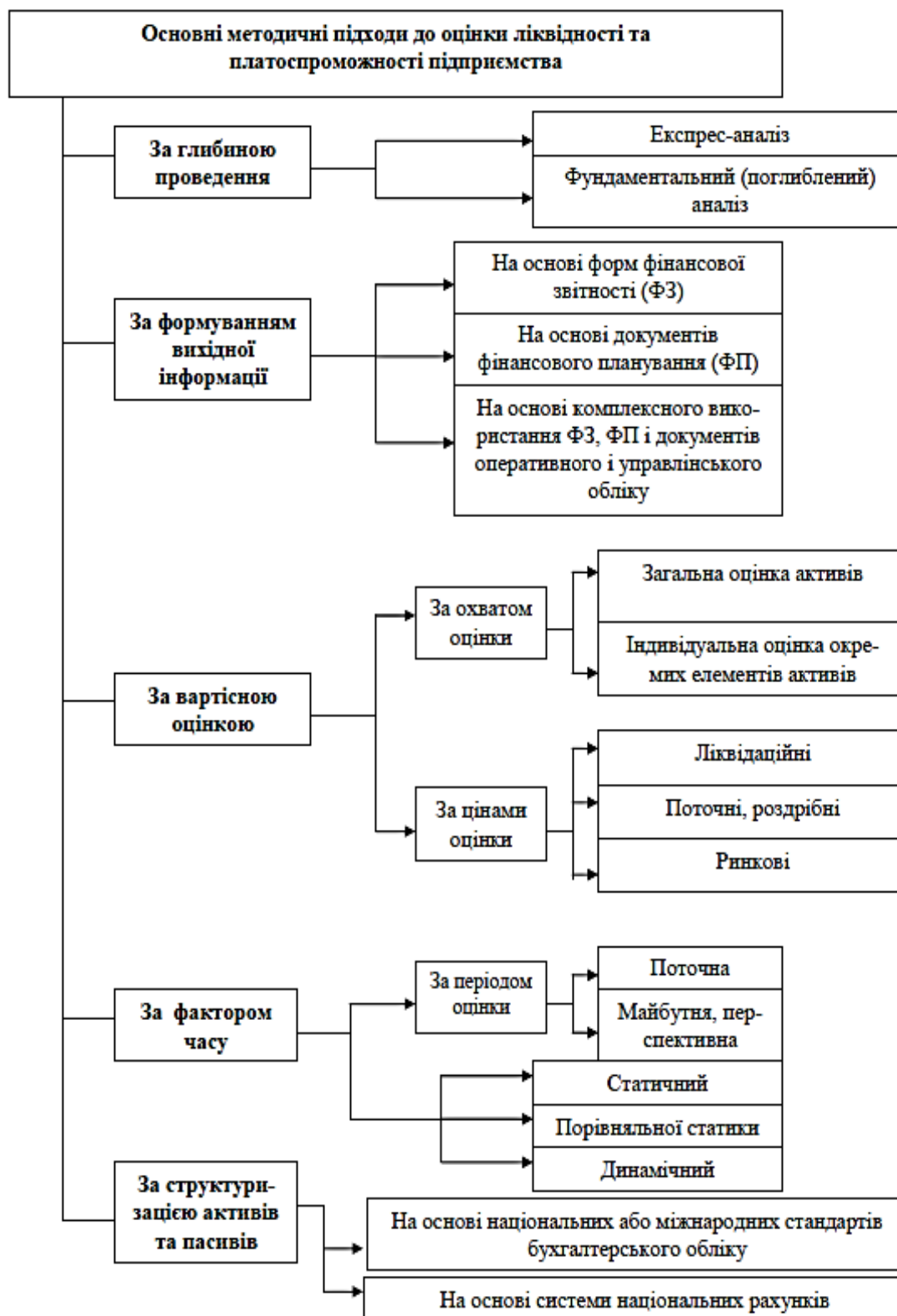
		капіталу власників та ін.	
--	--	---------------------------	--

Додаток Д.1

Система показників аналізу ліквідності та платоспроможності [74, с. 38]

Основні методичні підходи щодо оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства [47, с. 225]

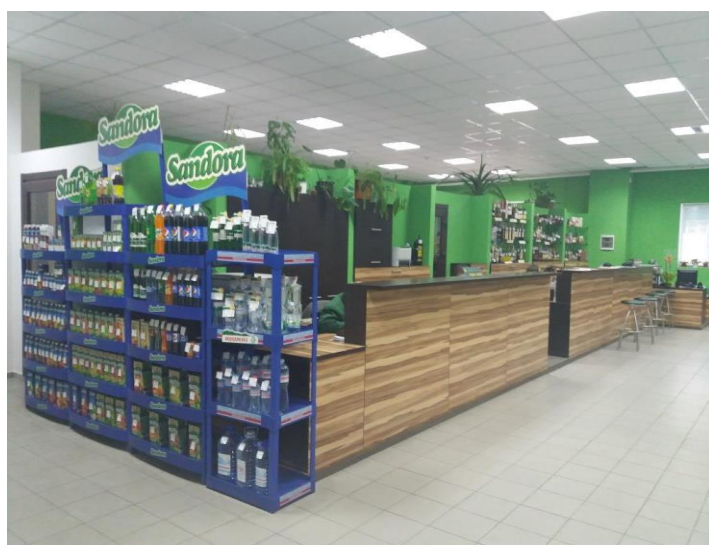
Додаток Є

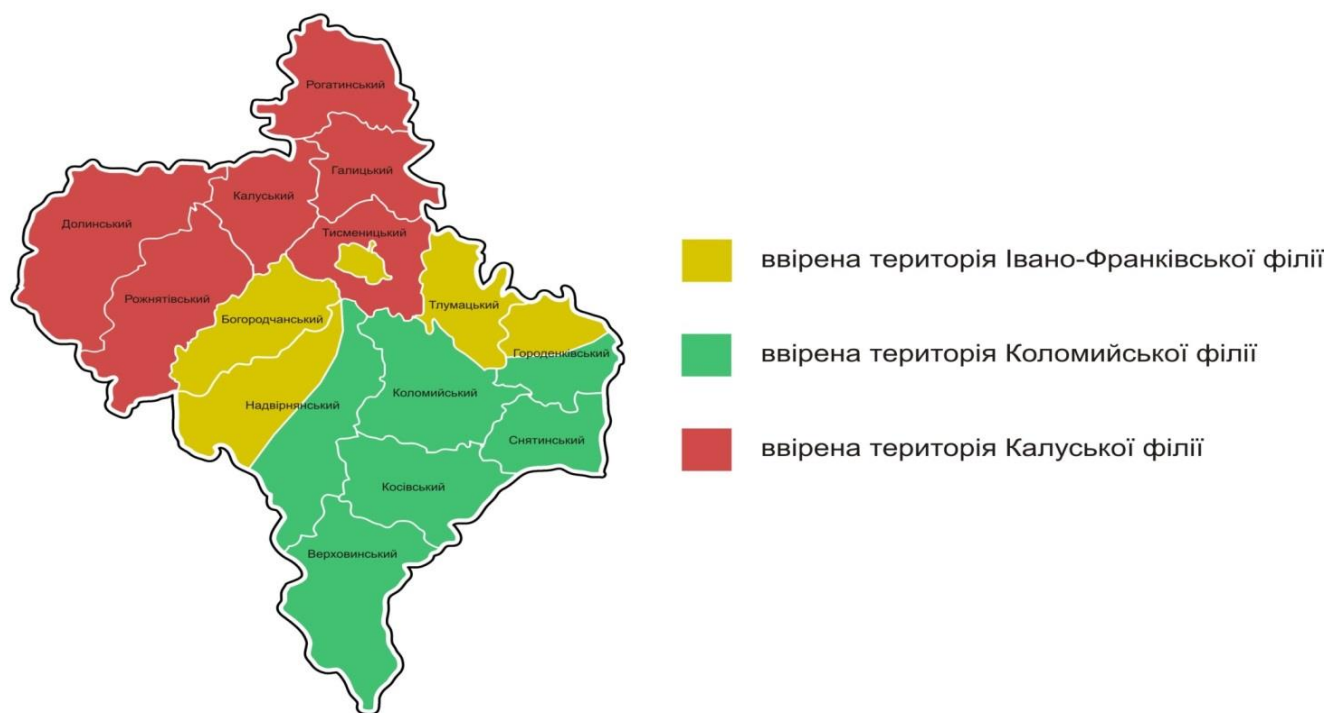
Зовнішній вигляд ТОВ «Прикарпатський торговий дім»

Додаток Ж

Торгово-виставковий зал ТОВ «Прикарпатський торговий дім»

Додаток 3

Карта покриття ТОВ «Прикарпатський торговий дім»

Бухгалтерська звітність за 2020 рр.

Бухгалтерський баланс

(Звіт про фінансовий стан).

Активи

Назва показника	Код	2020	2019
Нематеріальні активи	1000	285	291
первісна вартість	1001	715	847
накопичена амортизація	1002	430	556
Незавершені капітальні інвестиції	1005	344	20
Основні засоби	1010	23224	23303
первісна вартість	1011	59889	56631
знос	1012	36665	33328
Інші необоротні активи	1090	2334	2405
I.Всього необоротних активів	1095	26187	26019
Запаси	1100	76059	81103
Виробничі запаси	1101	904	1100
Товари	1104	75155	80003
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	134394	128858
з бюджетом	1135	5418	4181
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7735	5053
Поточні фінансові інвестиції	1160	20000	20000
Гроші та їх еквіваленти	1165	4923	11295
Готівка	1166	157	231
Рахунки в банках	1167	133	59
Витрати майбутніх періодів	1170	155	14
II.Всього оборотних активів	1195	248684	250504
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	678	898
БАЛАНС	1300	275549	277421

Продовження додатку Л.1

Бухгалтерський баланс (Звіт про фінансовий стан).
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ДІМ»

Пасиви

Назва показника	Код	2020	2019
Зареєстрований (пайовий капітал)	1400	1	1
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	62057	52414
I.Всього власного капіталу	1495	62058	52415
II.Всього довгострокових зобов'язань і забезпечень	1595	0	0
Короткострокові кредити банків	1600	77500	92355
товари, роботи, послуги	1615	107888	106236
розрахунками з бюджетом	1620	4006	3439
у тому числі з податку на прибуток	1621	680	522
розрахунками зі страхування	1625	1049	805
розрахунками з оплати праці	1630	1431	1243
Поточні забезпечення	1660	2958	2256
Інші поточні зобов'язання	1690	18659	18672
III.Всього поточних зобов'язань і забезпечень	1695	213491	225006
БАЛАНС	1900	275549	277421

Директор

Головний бухгалтер

[Handwritten signature]
[Handwritten signature]

Сухоребський Я.О.

Русак І.Т.

Продовження додатку Л.1

Звіт про фінансові результати за 2020 рік
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ДІМ»

(Звіт про сукупний дохід)

Назва показника	Код	2020	2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1097966	1157915
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	971526	1026156
Валовий: прибуток	2090	126440	131759
Інші операційні доходи	2120	1997	2142
Адміністративні витрати	2130	7046	7547
Витрати на збут	2150	99395	102706
Інші операційні витрати	2180	1079	1109
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	20917	22539
Інші фінансові доходи	2220	3129	3275
Інші доходи	2240	51	14
Фінансові витрати	2250	12048	15233
Інші витрати	2270	252	140
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	11797	10455
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	2141	1908
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	9656	8547
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0
Назва показника	Код		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

Операційні витрати

Назва показника	Код	2020	2019
Матеріальні затрати	2500	31831	37623
Витрати на оплату праці	2505	42847	39069
Відрахування на соціальні заходи	2510	8794	8474
Амортизація	2515	4504	4112
Інші операційні витрати	2520	19544	22084
Разом	2550	107520	111362

Інші дані

Назва показника	Код	2020	2019
-----------------	-----	------	------